

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmicki, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 324

Poznań, sobota dnia 18 lipca 1931

Rok XXVI

Warunki francuskie | Przed konferencjami w Paryżu i Londynie

Memorjał francuskiej rady ministrów uchwalony w związku z projektem udzieleniem Rzeszy Niemieckiej wielkiej pożyczki międzynarodowej, w której partycypowałyby przede wszystkim Francja, Stany Zjednoczone i Anglja, wysuwa pod adresem Niemiec szereg postulatów zarówno natury gospodarczej, jak i politycznej. Treść tego memorjału podaliśmy wczoraj w numerze wieczornym, a dalsze o nim informacje w dzisiejszym wydaniu porannym.

Postulaty francuskie są w pełni uzasadnione dotychczasowym rozwojem polityki niemieckiej, która zmierzała drogą niewątpliwie świadomie popełnionych błędów, sprzeciwiających się zasadom racjonalnej gospodarki, do pozbycia się ciężarów na Rzeszy z tytułu reparacyj zobowiązań płatniczych. — Niemcy same przykładały więc rękę do takiego zaognienia sytuacji gospodarczej i finansowej, któreby im uniemożliwiło dokonywanie spłat reparacyjnych.

Akcja ta przyniosła już Niemcom w wyniku jednoroczne moratorium pod wpływem interwencji Hoovera. Jednakże, jak zwykle, Niemcy przeciągnęły strunę. Po stabilizacji marki rozpoczął się ogromny dopływ kredytów, zwłaszcza amerykańskich, do Niemiec. Kredyty te miały tylko częściowo postać długoterminową, znaczna ich część udzielana jednak była na krótkie, paromiesięczne terminy. Pod wpływem alarmów niemieckich kredyty te zaczęły wycofywać, zresztą ciągłe niepokoje wewnętrzne w Niemczech, pobrząkiwanie szablą i wrzenie społeczne, wzrost hitlerizmu i komunizmu wpłynęły na wzrost nieufności do Niemiec zagranicą.

Odplyw kredytów zagranicznych, z których Niemcy korzystały w rozmianach zbyt wygórowanych, przyczynił się do zaniepokojenia szerokich mas depozytariuszy niemieckich, którzy z swoimi kapitałami zaczęli uciekać zagranicę. Kumulacja tych dwóch z różnych źródeł płynących ruchów doprowadziła do załamania się systemu finansowego Niemiec, którego jesteśmy obecnie świadkami.

Francuskie żądania finansowe idą w tym kierunku, aby nad polityką skarbową i kredytową Niemiec rozłożyć kontrolę, którąby udaremniła kroczenie w dalszym ciągu po tej świadomie błędnej drodze, jaką obrała niemiecka polityka w dążeniu do przekreślenia zobowiązań reparacyjnych. Postulaty Francji są dowodem braku zaufania do szczerości i uczciwości polityki niemieckiej, każdy nieuprzedzony musi przyznać, iż ten brak zaufania jest w pełni uzasadniony.

Kontrola nad użyciem pożyczki, którą zamierza się udzielić Niemcom, jest konieczna, i zdaje się, że zrozumienie potrzeby takiej kontroli znajdzie się również w innych krajach, zmuszonych do nowych ofiar na rzecz „biednych” Niemiec, których majątek narodowy, jak stwierdził niedawno berliński instytut badania koniunktury, wzrósł po

Twarde stanowisko Laval

Paryż, 18. 7. (PAT). Premier Laval za pośrednictwem zblizonych do rządu organów oznajmił, iż pojedzie do Londynu tylko wówczas, o ile dzisiejsze rozmowy z przedstawicielami Niemiec oraz jutrzejsze konferencje

dadzą pożądane wyniki w sprawie przyjęcia przez Niemcy warunków francuskich. Francja nie mogłaby dopuścić do tego, ażeby ustalone w Paryżu warunki poddano w Londynie jakiejś rewizji.

Wstępne rozmowy francusko-niemieckie odbędą się dziś popołudniu

Paryż, 18. 7. (PAT). Ag. Hav. podaje: Przyjazd kanclerza Brüninga i min. Curtiusa do Paryża jest ważnym wydarzeniem w dziejach stosunków francusko-niemieckich.

Międzynarodowe koła skłonne są uznać ten przyjazd jako nowy etap na drodze zbliżenia francusko-niemieckiego. Nie należy oczekiwać ostatecznych wyników z rozmów sobotnich. O ile jednak pierwszy kontakt francuskich i niemieckich mężów stanu pozwoli na wyjaśnienie atmosfery i doprowadzi do lepszego wzajemnego zrozumienia

się obu narodów, wówczas inicjatywa Laval'a nie będzie bezowocna.

Paryż, 18. 7. (PAT). Dzień dzisiejszy będzie poświęcony wyłącznie rokowaniom francusko - niemieckim. Dopiero po rozmowach, które toczyć się będą dziś popoł. a być może nawet wieczorem między ministrami francuskimi i kanclerzem Brüningiem i min. Curtiussem, gdy uzgodnione zostaną stanowiska Francji i Niemiec, odbędzie się jutro rano konferencja z udziałem przedstawicieli Anglii, Stanów Zjedn. oraz min. Grandiego, który dziś popoł. przybywa do Paryża.

Zmiana stanowiska Ameryki

Berlin, 18. 7. (PAT). Biuro Wolfa donosi z Waszyngtonu, że sekretarz stanu Castle złożył — po skomunikowaniu się z bawiącym w Paryżu sekretarzem stanu Stimsonem oraz prezydentem Hooverem, szereg nowych oświadczeń o stanowisku rządu waszyngtońskiego.

Celem rządu amerykańskiego jest udzielenie Niemcom natychmiastowej i możliwie długoterminowej pomocy finansowej.

Prezydent Hoover prosił bawiącego w Chicago ambasadora amerykańskiego w Londynie Davesa, aby powrócił natychmiast na swe londyńskie stanowisko. Daves wyjedzie 22. b. m. do Londynu.

Cztery czołowe osobistości amerykańskie a mianowicie Stimson, Mellon Daves i Gibbons wezmą udział w konferencji londyńskiej, która potrwa najprawdopodobniej dłuższy czas.

Nowy Jork, 18. 7. (PAT). „New York Times” podkreśla wielką doniosłość, jaką będzie miał dla zagranicznej polityki Stanów Zjednoczonych fakt udziału ministrów Stimsona i Mellona w londyńskiej konferencji ministrów. Fakt ten oznacza — pisze dziennik — że ostatecznie zostaliśmy zmuszeni do odgrywania ważnej roli w sprawach europejskich i że rząd Stanów Zjednoczonych — przynajmniej w chwili obecnej — musi zmienić swoje dotychczasowe stanowisko pozostawiania na uboczu

kańskie a mianowicie Stimson, Mellon Daves i Gibbons wezmą udział w konferencji londyńskiej, która potrwa najprawdopodobniej dłuższy czas.

Prasa niemiecka o wizycie paryskiej

Berlin, 18. 7. (PAT.) Wobec wyjazdu ministrów niemieckich do Paryża, prasa prorządowa obniża wczorajsze nastroje o jeden ton.

„Germania” pisze, że podjęte na nowo rozmowy niemiecko-francuskie nie będą odbywały się pod zbyt pomyślnymi auspicjami. Jeżeli rząd niemiecki zdecydował się na wzięcie na siebie wewnętrznej i zagranicznej politycznej ryzyka, które połączone jest drogą wiodącą do Londynu przez Paryż, to uczynił to bezwzględnie w świadomości sobie odpowiedzialności wobec niezwykle ciężkiej sytuacji Niemiec i w przekonaniu, że Paryż będzie miał zrozumienie dla Niemiec.

„Berliner Tageblatt” wskazuje, że nie należy liczyć się ze zbyt szybkim przezwyciężeniem trudności politycznych. Wiele będzie zależeć od dobrej woli wszystkich zainteresowanych.

„Börsen-Kurrier” nazywa podróż paryską punktem przełomowym o olbrzymim znaczeniu.

Prasa prawicowa w dalszym ciągu podnosi swoje zastrzeżenia. „Lokal-Anzeiger” pisze, iż życzenia Francji nie będą miały formy jaskrawych postulatów. Francja jednak nie zrezygnuje z pewnych żądań, które — zdaniem jej — konieczne są dla zachowania równowagi w Niemczech i w Europie.

Oświadczenie Brüninga przed wyjazdem do Paryża

Berlin, 18. 7. (PAT.) Bezpośrednio przed wyjazdem do Paryża kanclerz Brüning złożył przedstawicielowi „Biura Wolfa” oświadczenie, w którym powiedział m. in.: min. spraw zagr. Rzeszy i ja wyjeżdżamy do Pa-

ryża, ożywieni niezłomną wolą podjęcia otwartej wymiany poglądów, której wynik, jak wierzę, utworzy drogę do opartej na wzajemnym zaufaniu współpracy. Oczekiwana rozmowa (Ciąg dalszy na str. 3)

wojnie netto o 28 miliardów marek, mimo dokonanych spłat reparacyjnych, oznaczających przecież dla niemieckiego gospodarstwa narodowego niepowrotny upust krwi.

Warunki finansowe memorjał uzupełnia warunkami natury politycznej, związanymi ściśle z tamtymi, a mianowicie uzyskaniem ze strony rządu berlińskiego gwarancji, że Rzesza Niemiecka nie będzie powiększała swych wydatków na cele wojenne, że zaniecha dążenia do unji celnej z Austrią, że zgodzi się na wzajemny rozejm polityczny w okresie 10 lat dla zwrotu przydzielonej im pożyczki, że nie będzie podejmo-

wała działań zaczepnych przeciwko swoim sąsiadom.

Słuszność tych warunków polityczno-finansowych i ściśle politycznych jest bezwzględna. Przecież sytuacja stała się wprost groteskową: nietylko Prusy i Rzesza Niemiecka wydają rocznie setki milionów marek na sztuczną germanizację obszarów swych wschodnich, ale stać Rzeszę na większe jeszcze setki milionów na zbrojenia i na budowanie pancerników; natomiast — brak Rzeszy Niemieckiej funduszy na płacenie tak bardzo zredukowanych rat reparacyjnych za zniszczenia wojenne, a w dodatku ni mniej ni więcej, tyl-

ko bankrutuje się i woła do zwycięzców z czasów wojny: Dajcie pieniędzy!

Tych żartów ze zdrowego rozsądku, a przede wszystkim z elementarnej uczciwości Francja tolerować nie może. Decydując się na nowe ciężary, Francja musi uzyskać gwarancję, że za jej miliony Niemcy nie będą potągowały swej gotowości bojowej.

Tak samo nieodzowne są warunki ściśle polityczne. Francja może się zdobyć na wielką ofiarę finansową i na jeszcze większe finansowe ryzyko tylko o tyle, o ile uzyska gwarancję od Rzeszy Niemieckiej, że nie będzie ona dążyła do powiększenia swego obszaru o Austrię, że zawrze rozejm polityczny i nie będzie działała zaczepnie przeciwko swym sąsiadom.

Ponieważ pożyczka miałaby być dana na lat dziesięć, więc i ów rozejm polityczny łączy się z tym okresem; a ponieważ specjalne „Locarno wschodnie” byłoby nie do strawienia dla Berlina i mogłoby wystraszyć innych, więc żądanie nieagresywności Niemiec sformułowane jest ogólnie na korzyść sąsiadów Rzeszy.

Wiemy z historii i wiemy z doświadczeń lat ostatnich, ile są warte „gwarancje” Niemiec w ich własnym pojmowaniu rzeczy; ale na terenie międzynarodowym to jednakowoż atuty ważne we wzajemnych stosunkach narodów i państw rzetelnych. Dlatego uważamy żądania francuskie za moment bardzo doniosły w rozwoju sytuacji. Polska pragnąć może tylko, by żądania te spotkały się z pełnym zrozumieniem i poparciem innych rządów, w rachubę wchodzących, i doznały urzeczywistnienia w całej swej rozciągłości. Byłoby to naprawienie w poważnej mierze tych błędów szalonych, które w stosunku do Niemiec popełniono w ostatnich latach na gruncie międzynarodowym.

Czy nasza polska polityka oficjalna to rozumie? Przyjęła ona projekt prezydenta Hoovera bez zastrzeżeń, zostawiając obronę naszych interesów Francji, bardzo tem zdziwionej. Teraz dopiero, gdy już dzieją się rzeczy decydujące, polski minister spraw zagranicznych... przerywa urlop i jedzie do Warszawy. Teraz też prasa „sanacyjna” zaczyna przypominać, że Polsce z racji umów haskich należy się od Niemiec rocznie 500.000 marek złotych, i przebąkiwać, że, „jeżeli konferencja londyńska miałaby się zająć sprawami, stanowiącymi przedmiot poprzednio zawartych umów międzynarodowych, to wydaje się koniecznym, aby na tej konferencji reprezentowane były i te państwa, które należały do pierwotnych sygnatariuszy tych umów: paktów Kelloga, umów iokarneńskich i planu Younga”.

Nam wydaje się więcej, a mianowicie, że konieczną była obecność polityki polskiej na terenie międzynarodowym od pierwszej chwili, w której prezydent Stanów Zjednoczonych wystąpił ze swoim planem na korzyść Niemiec, — obecność i aktywność, pamiętająca o najżywośniejszych interesach Polski, tak zgodnych z interesami Francji. Aktywność ta byłaby rząd polski naraziła na niełaszkę Berlina, ale to chyba należało „przecierpieć” dla dobra państwa.

Niemcy, widziane z Waszyngtonu, a Niemcy rzeczywiste

Rzym, 17 lipca.

Czy przyjęcie wniosku prezydenta Hoovera i wprowadzenie w życie ulg przedewszystkiem, a raczej niemal wyłącznie, dla Niemiec, przyczyni się do poprawy stanu rzeczy na gruncie międzynarodowym? Oczywiście, skoro pod tym znakiem wszystko robiono, brzmia też teraz liczne głosy nadziei i radości, że tak właśnie się stanie. Ale nie wszyscy są tak dobrej myśli.

Znakomity pisarz polityczny francuski, p. Jaques Bainville, daje wyraz troskom i poglądom odmiennym („Act. Franc.” nr. 189):

„Przedstawiając wniosek zawieszenia spłaty długów, prezydent Hoover powiedział, że zamiarem jego jest zażegnanie przesilenia gospodarczego i sprawienie, by narody „odzyskały swą pomyślność państwową” jak mówił wówczas. Dowiedziawszy się, że układ z rządem francuskim jest podpisany, prezydent Hoover rozwinął swą myśl w tym kierunku, że „choć plan ten odnosi się tylko do ulg gospodarczych, oznacza on jednak również, iż umysł ludzki przejdzie z obawy w zaufanie, oraz że narody przejdą z lęku, nieładu i załamania się rządów w nadzieję i wiarę w przyszłość”, jak dodał obecnie. Wobec tych słów, Alfred de Musset byłby niechybnie zapytał: czy mianowicie umysł ludzki i poczucie ludzkie czego?

„Ulgę dotyczących samych tylko Niemiec. Dla innych, a w szczególności dla Francji, dokonało się powiększenie ciężarów. Pochlebnie dla Francji mówią, że wytrzymamy ten ciężar, ale zaszczyt tego dobrego mniemania o nas stanie się szczególnie niebezpieczny za rok, kiedy zawieszenie wypłat się skończy, a powstanie sprawa ponownego zawieszenia.

„Prezydent Hoover wyraźnie powiedział w swoim orędziu, że ma tu na oku Niemców. Znaczący to, że przepuszcza dwie rzeczy. Po pierwsze, że zły stan finansowy Niemiec, który spowodował go do wkroczenia, jest wynikiem obawy nieładu, anarchji i rewolucji, a powtóre, że w Niemczech odrodzi się wiara w rząd stanowczy i umiarkowany. A zatem jest to apel do ludzkiego umysłu Niemców. Czyli zawieszenie ciężarów ze strony p. Hoovera bierze za punkt wyjścia tę prze-

stanekę, że Niemcy mają mózg taki, jak jego własny lub nasz, że zależy im na ładzie, na pomyślności, na własności i, na podniesieniu kursu papierów na giełdzie w Berlinie.

„Ale to, co dla p. Hoovera jest zrozumiałe samo przez się, trzeba dopiero udowodnić. Prezydent Stanów Zjednoczonych ulega prawdopodobnie w swych wrażeniach wpływom bankierów i przemysłowców niemieckich, którzy rozszerzali w Waszyngtonie niewątpliwie te same wiadomości, co dwa tygodnie temu w Paryżu, mianowicie, że Niemcy, pogrążone w rozpacz, zaniechałyby zasad społeczeństwa kapitalistycznego, jeśli się im nie udzieliło pomocy natychmiastowej i znacznej.

„Czy jednak szerokie warstwy niemieckie, te które wsłuchują się w wywody mówców hitlerowskich z jednej, a komunistycznych z drugiej strony, są przywiązane do tych właśnie zasad społecznych? Wszakże nie są bodaj przywiązane nawet do podstawowych pojęć religii i moralności. Wątpliwa to rzecz by zawieszenie wypłat długów miało by jeszcze sprowadzić na grunt ładu społecznego w utartym pojęciu.

„Niemcy, którzy mają pieniądze, sami starają się je umieścić bezpiecznie. Inni zaś wcale nie przerażają się widmem deficytu, podobnie zresztą jak wyborcy angielscy lub francuscy. Przypominamy sobie, że przed paru laty czytaliśmy, że republika niemiecka przeżywa ewolucję w kierunku demokracji interesów na sposób Stanów Zjednoczonych. Ale to wcale tak nie jest. W świetle doświadczeń, okazuje się, że narodowi niemieckiemu bardziej by smakował rząd Kronprinza, niż rząd administratorów „Allg. Elektr. Gesellsch.” oraz „Farbenindustrie” wraz z p. M. Mendelssohmem.”

Wśród powszechnych zapewnień o poprawie i uspokojeniu głosu takie, zresztą nieodosobnione we Francji, są wyrazem trzeźwości, która niewątpliwie okaże się w niedalekiej przyszłości bardziej uzasadniona, niż obecne uciechy. Gdy p. Bainville to pisał, nie były jeszcze znane narady grup Hitlera i Hugenerberga, oraz ich uchwała w kierunku zaostrzenia walki. Zmian dodatnich nastroju w Niemczech nie widać.

Siedliska propagandy litewskiej

Stosunki nasze z Litwą pozostają ciągle jeszcze nieuregulowane. Trzeba przyznać, że nie z naszej winy. Polska okazała tyle dobrej woli, tyle wyrozumiałości, tyle pobłażania i tyle cierpliwości, że trudno było szukać analogicznych sytuacji gdzieindziej.

Jednym z najbardziej jęczących czynników jest „Związek Wyzwolenia Wilna”, organizacja, która najbardziej rozżarza nasze wzajemne stosunki. Wszelkie przebliski umiaru i myśli politycznej z tamtej strony kordonu są natychmiast niweczone przez tę organizację, grającą na najniższych instynktach litewskich i terroryzującą wszystkich.

Co to jest „Związek Wyzwolenia Wilna”?

Zimą 1921/22 rząd polski wysiedlił z Wilna 33 Litwinów. Wystąpiła przeciwko nim prokuratorja państwa z sprawą o zdradę stanu. Zamiast skazania winnych wysiedlono ich na Litwę. Między nimi był także redaktor „Echa Litwy” Michał Birżyszka, do wojny uważający się za Polaka, potem zajadły litwomani, dzisiaj profesor uniwersytetu kowieńskiego. Birżyszka dopiero w latach ostatnich nauczył się po litewsku, a podczas swego pobytu w Warszawie przed paru laty wyraźnie oświadczył, że Litwa musi się przeciwstawić Polsce i nie chce dopuszczać do normalnych stosunków sąsiedzkich w obawie... polonizacji kulturalnej i gospodarczej kraju.

Owóż ci wysiedleńcy z Birżyszka na czele zorganizowali w Kownie „Związek Wyzwolenia Wilna”, a na jego czele stanął właśnie Michał Birżyszka. Niedawno jeździł on do Stanów Zjednoczonych w celach propagandowych. Związek stał się ośrodkiem propagandy antypolskiej.

Punkt kulminacyjny osiągnęła ta propaganda przez wstawienie do konstytucji litewskiej postanowienia w art. 5-ym, że stolicą Litwy jest Wilno. Nie trzeba dodawać, że główny nacisk Związek kładzie na propagandę we-

wnętrzną i zewnętrzną, że na tem polu osiągnął duże rezultaty, zyskawszy silny wpływ na młodzież zwłaszcza akademicką.

Jakimi środkami Związek zamierza cel swój urzeczywistnić?

Oczywiście nie myśli o tem, że podczas wojny litewsko-polskiej zdołałby Wilno odzyskać. Nie rachuje już na to. Nie liczy się nawet z nastrojami mniejszości narodowych wewnątrz kraju, aby przez nie pozyskać opinie za kordonem. Ani Polacy, ani Żydzi, ani Niemcy na Litwie nie cieszą się pełnią praw — wbrew postanowieniom konstytucji, która przeciw gwarantowała im prywatne szkolnictwo i wolność wiary. Nie obchodzi ich deklaracja litewskiego rządu, złożona dnia 12 maja 1922 r. w Genewie wobec Ligi Narodów, jako tzw. deklaracja praw mniejszości. Można by w końcu zrozumieć nieżyczliwe ustosunkowanie się wobec Polaków, ale to samo odnosi się i do Żydów, a nawet Niemców. Żydzi przecież posiadali przed laty swego przedstawiciela, Rosenbauma, jako podsekretarja stanu do spraw mniejszości, później jednak przekreślono wszelkie ich prawa i autonomję narodową ograniczoną do minimum. Niemcy kowieńscy są pozbawieni prawa posiadania własnego szkolnictwa powszechnego i młodzież ich ulega litwinizacji.

Prof. Krewa-Mickiewicz, jeden z współtowarzyszyw Birżyszki, w propagandzie wileńskiej, wyraźnie oświadczył, że Związek liczy na wojnę pomiędzy Polską a Rosją sowiecką, względnie Niemcami; wtedy nastanie moment odebrania Wilna.

To jest sposób rewindykacji „stolicy” państwowej. Nie przeraża aranzarów tej propagandy fakt, że Wilno i Wileńszczyzna jest w większości olbrzymiej rdzennie polska. Nie wstrzymuje ich żadna statystyka, ani też żaden stan faktyczny.

Dominujący dla nich cel skłania kierowników propagandy do nawiązy-

wania stosunków z mniejszościami słowiańskimi w Polsce: stąd też bardzo zażyłe stosunki łączą Związek z organizacjami białoruskimi i ukraińskimi w Polsce. Uwidoczniło się to na kongresach mniejszości narodo-

wych w Genewie, a także w formowaniu bloku mniejszości narodowych przy poprzednich wyborach!

Niewątpliwie ponad wszystkim czuwa czujne oko... berlińskie. (w)

Hasło „przetwania”

Stosunek obozu „sanacyjnego” do kryzysu gospodarczego, w jakim w znacznej mierze dzięki lekkomyślnej „radosnej twórczości” lat ubiegłych znalazło się nasze młode państwo, sformułowany został przez b. ministra, a obecnie naczelnego publicystę „Gazety Polskiej”, p. Matuszewskiego w hasło: „Trwać, wytrwać, przetrwać”. Hasło to, będące parafrazą wezwania, rzuconego Niemcom przez Hindenburga podczas wielkiej wojny, ma być jakoby wyrazem tężyzny, celowego wysiłku i planowej akcji obozu rządowego; naprawdę zaś wpływa ono z niezaradności, pesymizmu i partyjnego ustosunkowania się do obecnej sytuacji politycznej i gospodarczej.

Fatalistyczny pogląd na kryzys gospodarczy, jako na jakiś kataklizm przyrody, n. p. burzę, trzęsienie ziemi, wybuch wulkanu, potop i t. p., jest zupełnie błędny. Albowiem kryzys gospodarczy nie jest spowodowany wadaniem się jakichś sił nad — czy poza — ludzkich, lecz jest on przejawem wojny ekonomicznej, sprowadzającej się do walki o wolność produkcji i jej korzystny zbył. Po odrzuceniu rozmaitych pięknych hasel i mniej lub więcej naukowych teorii idzie ostatecznie o to, kto przy pomocy nagromadzonego złota i siły politycznej ma ciągnąć korzyści z cudzej pracy, a kto ma pracować na drugich.

W takim stanie rzeczy fatalistyczne wyziewanie na zakończenie kryzysu światowego może łatwo spowodować to, że Polska znajdzie się między organizacjami gospodarczymi tej drugiej kategorii, gdy tymczasem powinna ona uczynić największy wysiłek, aby, nie eksploatując innych, być choćby skromną, ale niezależną gospodinią na swoim.

Hasło „przetwania”, nawet rozszerzone wezwaniem do „zaciskania pasa”, nie doprowadzi nas do tej niezależności. Hindenburg, wołając do Niemców: — „Durchhalten!”, bynajmniej nie kazał im spokojnie wyczekać na ataki przeciwników, lecz — gdzie tylko i jak najczęściej mógł — sam podejmował ofensywę. Hasło jego odnosiło się jedynie do nerwowej wytrzymałości narodu niemieckiego.

Co ma oznaczać wezwanie społeczeństwa polskiego do przetwania. Obóz rządowy nieraz posadza opozycję, a zwłaszcza Stronictwo Narodowe, o szerzenie defetyzmu, przyklepiając każdej krytyce wobec chybionych poczyniń rządu etykietę „antypaństwowości”. O-tóż stwierdzamy, że nigdy, nigdzie i nikt z nas nie dopuścił nawet myśli o tem, aby Polska miała — nie przetrwać. My nie potrzebujemy ekscytować się hasłem „przetwania”, bo wierzymy, że Polska przetrwa wszystko, przetrwa i — „sanację”. Ale my troskamy się o to, z jakim dorobkiem, na którym miejscu w ogólnej klasyfikacji wyjdzie Polska z tych olbrzymich zapasów. O ile będzie w nich tylko „trwała” to wprawdzie też „przetwa”, ale jako trzecio — czy czwartorzędna siła gospodarcza, a przez to także i polityczna.

Nie chcemy dopuszczać nawet u naszych przeciwników, aby ten ich defetyzm był w pełni świadomy. Hasło „przetwania” traktujemy raczej jako pewnego rodzaju przemówienie się, wynikające z tak charakterystycznego u „sanatorów” ułożenia państwa z ich rządem. Wzywając do „przetwania”, mają oni na myśli nie naród i państwo polskie, ale — samych siebie. Wobec ogromu popełnionych błędów i gwałtownego zmierzchu legendy nawołują się sami między sobą do „przetwania”. „Jeszcze pół roku, może rok trzymamy się, a może minie kryzys, po którym będziemy spokojnie rządili dalej i spożywali błogie owoce zwycięzców” — oto istotna myśl, zawarta w hasło „przetwania”.

W tem prawdziwym ujęciu hasło to ma znaczenie wyłącznie partyjne i nie ma nic wspólnego z narodem i państwem. Szefowie „sanacji” liczą prztem na to, że zdołają hasło swoje zasugerować także społeczeństwu, i że, jak oni kryzys gospodarczy, tak my będziemy usiłowali „przetwać” „sanację”.

Czy ta rachuba się uda, wątpliwy. — Społeczeństwo nasze, zwłaszcza na ziemiach zachodnich, ma już dość tego „trwania”. M. K.

Próby łagodzenia konfliktu polsko-niemieckiego

Niedawno temu zaczęło się ukazywać wydawnictwo periodyczne p. t. „Polnisch-deutsche Korrespondenz”, — poświęcono, jak sam tytuł wskazuje, — stosunkom polsko - niemieckim i ich naprawie. Publikacja, wydawana przez Międzynarodowy Związek Pojednania, pomysłana jest głównie jako korespondencja prasowa i wychodzi pod redakcją pacyfisty Kaspara Mayra z Wiednia oraz Stanisława Sopickiego z Krakowa, autora kilku prac poświęconych zagadnieniu polsko-niemieckiemu.

Pierwszy numer zawiera motto, wyjęte z dzieła Piotra Skargi, potępiającego wojnę, artykuł wstępny K. Mayra, zaznajamiający z programem pisma, trzy artykuły informacyjne: Sopickiego o ludności i ustroju Polski zmartwychstałej, Mayra o szkolnictwie mniejszościowem w obu częściach Górnego Śląska i Bocheńskiego o ruchu pacyfistycznym wśród polskiej młodzieży akademickiej, wreszcie obszerną kronikę i dział recenzji.

Wydawcy zaznaczają, że z powodu trudności materialnych i technicznych wydają korespondencję jedynie w języku niemieckim. Brak tekstu polskiego możemy przeboleć, ponieważ w Polsce znajomość spraw niemieckich jest bezporównania większa niż znajomość Polski w Niemczech i Austrii, a jeżeli antagonizm polsko-niemiecki przybiera coraz ostrzejsze formy, to jest to bezwątpienia w pewnej mierze winą zastraszającej ignorancji, jaka panuje w Niemczech odnośnie do stosunków i spraw polskich. Z tego powodu wydawnictwo, podjęte niewątpliwie w intencjach jaknajlepszych, może spełnić pewną rolę w szerzeniu prawdziwych i bezstronnych informacji o Polsce, jej dziejach, kulturze i stosunkach obecnych. Oczywiście nie należy przeceniać jego znaczenia. Kto zna nastroje antypolskie w współczesnych Niemczech i widzi wrastającą tamże potężnie falę nacjonalizmu, temu mimowoli pocz-

nia pacyfistów po obu stronach granicy wydają się podobne do usiłowań dzieci, pragnących ugasić pożar, miastą przy pomocy... rozpylacza do perfum. Radzim.

W sprawie ruskiej

„Gazeta Warszawska” pisze, co następuje:

„Od pewnego czasu wiele się mówi w kołach politycznych o rokowaniach prowadzonych przez czynniki „sanacyjne” z przewodcami partyj ukraińskich. Rokowania te mają, rzekomo, na celu przygotowanie podstaw ugody polsko - ruskiej w Małopolsce wschodniej. W związku z tem nie jest obsadzone dotychczas województwo lwowskie, gdyż z osobą przyszłego wojewody łączy się sprawa nowego kursu w polityce narodowościowej. Również wiąże się z tem projekt utworzenia z województw: lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego jednolitego obszaru administracyjnego.

„Ostatnio przybył do Lwowa naczelnik wydziału narodowościowego ministerstwa spraw wewnętrznych p. Suchenek i udał się do lwowskiego więzienia śledczego, gdzie odbył dłuższą konferencję z przebywającym pod śledztwem prezesem U. N. D. O. dr. Dymitrem Lewickim. Rozmowie tej we Lwowie przypisują większe znaczenie i traktują ją jako dalszy ciąg sanacyjno - ukraińskich rokowań.

„Opinia zaniepokojona jest tajemniczością, jaka okrywa rozmowy z przewodcami partyj ukraińskich i żywi poważne obawy, aby nie zakończyły się one nowymi koncesjami na rzecz separatyzmu ukraińskiego. Polityka narodowościowa „sanacji”, w szczególności jej stosunek do kwestji ruskiej i zagadnienia ukraińskiego nie budzi w Polsce najmniejszego zaufania”.

Samobójstwo w Łazienkach.

Warszawa, 18. 7. (Tel. wł.) W Łazienkach popełnił samobójstwo 56-letni inżynier z Wilna Szymon Bebel-ski. (w)

Przed konferencjami w Paryżu i Londynie

(Ciąg dalszy ze strony 1-szej.)
może być tem bardziej owocna, iż równocześnie będziemy mieli okazję spotkać się także z angielskim min. spraw zagr. i amerykańskim sekretarzem stanu.
Z Paryża na zaproszenie rządu an-

gielskiego wyjeżdżamy do Londynu, aby kontynuować tam rozpoczętą wymianę poglądów. Żywimy nadzieję, że ten osobisty kontakt przyczyni się do wyjaśnienia sytuacji i stanowić będzie widomy dowód solidarności międzynarodowej.

Prowokacyjna demonstracja niemiecka przeciw Polsce

Agresywna mowa przedstawiciela rządu, dr. Zimmera

Królewiec, 18. 7. (PAT). Ostatnie katastrofalne objawy, jakie zachodzą w życiu gospodarczym Niemiec, nie przeszkadzają, że koła nacjonalistyczne dalej prowadzą swoją akcję propagandową za przekreśleniem traktatu wersalskiego.

W okolicach Malborka, w miejscu, gdzie schodzą się granice Polski, Niemiec i W. M. Gdańska, związki nacjonalistyczne urządziły prowokacyjną demonstrację przeciwko obecnym granicom. Mowy, wygłoszone podczas tej manifestacji, były niezwykle agresywne.

Również i mowa starosty powiatu sztumskiego dr. Zimmera utrzymana

była w tym samym duchu. Dr. Zimmer, przedstawiciel rządu, przemawiał w następujący sposób: „Przed chwilą usłyszeliście ślubowanie niemieckiej młodzieży tutaj pod krzyżem, skąd rozpościera się widok na zrabowaną ziemię. U stóp tej góry wyrażamy nadzieję, że z powrotem odzyskamy to, co było niemieckie. Podobnie, jak my, spoglądamy hen na oderwane od nas prowincje, tak samo i niemiecki lud z przeciwnej strony spogląda na ten krzyż, oczekując dnia, w którym znowu połączy się z nami. Z bólem spoglądamy z pod tego krzyża na ukrzyżowany kraj. Prusy Zachodnie muszą na nowo stać się nierozdzielne”.

Zjazd pionierów niemieckich nad granicą polską

Wrocław, 18. 7. (Tel. wł.). Pisma donoszą, że w dniach 31 lipca do 3 sierpnia odbędzie się w Wrocławiu 6-ty zjazd pionierów niemieckich, zor-

ganizowany przez „Waffenring Deutscher Pioniere”.

Będzie to nowa demonstracja zbrojna nad granicą polską.

Rozruchy komunistyczne w Łodzi

Łódź, 18. 7. (Tel. wł.). Wczoraj w Łodzi komuniści zorganizowali zajęcia. Tłum, zgromadzony przy zbiegu ulic Pomorskiej i Magistrackiej, chciał demolować skład win i wódek Piestrzyńskiego, ale nie udało mu się to, gdyż tymczasem zapuszczono żelazne żalu-

zje. Wtedy zaatakował piekarnię mechaniczną „Łowiczanek” i zrabował pieczywo. Następnie tłum udał się w kierunku pl. Wolności, ale na widok nadchodzącej policji pieszej i konnej rozbiegł się. (w)

Czy mjr. Demkowski będzie skazany na karę śmierci

Warszawa, 18. 7. (Tel. wł.) W sprawie wyroku na majora Demkowskiego „Gazeta Polska” pisze, że wyrok nie został jeszcze wydany. Inne pisma nie mają również stanowczych informacji. Powszechnie jednak przypuszczają, że wyrok będzie opiewał na karę śmierci.

Na ogłoszenie wyroku trybunałowi, zgodnie z ustawą, pozostaje czas do poniedziałku 20 bm, do godz. 10 z rana. Wyrok sądu doraźnego musi być wydany i ogłoszony w przeciągu 3 dni; o ile to nie nastąpi, prawo automatycznie zostanie przekazane do postępowania zwykłego. Ten sam los oczekuje sprawę na wypadek braku jednomyślności sędziów w szyferowaniu wyroku.

Na wypadek orzeczenia kary śmierci wyrok musi być wykonany w przeciągu dwóch godzin po uprawomocnieniu się, co następuje, gdy bezpośredni dowódca skazanego zatwierdzi ten wy-

rok. W danym wypadku wyrok musi być zatwierdzony przez szefa sztabu głównego gen. Piskora, poczem naczelny prokurator wojskowy ma przedstawić skazańca do łaski p. Prezydenta z odpowiednim wnioskiem pierwszego wiceministra spraw wojskowych. (w)

Warszawa, 18. 7. (Tel. wł.). — Dzisiejszej nocy major Demkowski został przewieziony z więzienia przy ul. Dzikiej do cytadeli. W piątek wieczorem do p. Prezydenta do Wisły wyjechał podpułkownik Kostecki, ażeby p. Prezydentowi przedstawić akta sprawy. Z tego wnoszą, że wyrok już zapadł i że tak, jak poprzednio przewidywano, Demkowskiemu grozi kara śmierci. Okazuje się, że przy Demkowskim znaleziono 1000 dolarów i 58 fnt. szterl. Demkowski przegrywał znaczne sumy na wiścigach i był erotomanem. (w)

Tragiczne pokłosie lotu awionetek dokoła Włoch

5 śmiertelnych wypadków — Lotnik kanadyjski Carbery wśród ofiar raidu

Rzym, 18. 7. (Tel. wł.) Tegoroczny lot awionetek sportowych dokoła Włoch rozpoczął się pod nieszczęśliwym znakiem. Już pierwsze dwa dni największej tej z pośród włoskich imprez lotniczych zakończyły się tragicznie, śmiertelnymi wypadkami.

Po wczorajszym nieszczęśliwym wypadku runięcia w morze samolotu włoskiego, biorącego udział w raidzie, przyczem obaj piloci ponieśli śmierć, w ciągu dnia dzisiejszego wydarzyły się dalsze dwie śmiertelne katastrofy.

Aparat pilota Pallavicini spadł w pobliżu Palermo, rozbijając się doszczętnie. Mechanik poniósł śmierć na miejscu, pilot Pallavicini odniósł ciężkie obrażenia i walczą ze śmiercią w szpitalu.

W godzinach południowych słynny lotnik kanadyjski Carbery — jeden z czołowych lotników sportowych świata — wpadł do morza w okolicy Sant' Alessio i utonął wraz z mechanikiem. Przybyłe na ratunek statki rybackie wyłowily już tylko zwłoki lotników.

Dalsze redukcje na Górnym Śląsku

Demonstracje bezrobotnych — Burzliwe zajścia w Stanisławowie

Przewidywane obniżenie stawek dla lekarzy Kas Chorych

Katowice, 18. 7. (Tel. wł.). Wczoraj rada zakładowa huty „Laura” w Siemianowicach, została zawiadomiona przez dyr. Hoffmana, że wobec ciężkiego położenia gospodarczego huta zmu-

szona jest unieruchomić zupełnie stalownię oraz część oddziału grubej blachy. Tęsamem podlegałoby redukcji 450 robotników.

Rada zakładowa zaraz na wstępie,

gdy usłyszała o decyzji dyrekcji, zaprotestowała energicznie, nie godząc się na jakąkolwiek redukcję robotników. Robotnicy zaś, dowiedziawszy się o zamiarze ponownej redukcji są oburzeni, tembardziej, że oddziały grubej blachy oraz stalowni są pod względem wysokości płacy robotniczej najniżej zaszczerowane. „Huta Laura” zatrudniająca w 1924 roku przeszło 4.000 robotników po ponownej redukcji zatrudniałaby tylko około 500 robotników. Robotnicy postanowili zwołać zebranie załogowe, oraz wiece publiczne, celem przeciwstawienia się dalszej redukcji.

Ciekawe, jakie stanowisko zajmie w tej sprawie komisarz demobilizacyjny. Na Górnym Śląsku odbyły się w wielu miastach manifestacje bezrobotnych. Zajścia likwidowała policja.

Warszawa, 18. 7. (Tel. wł.). Magistrat wileński rozesał wszystkim współpracownikom samorządu wileńskiego oficjalne zawiadomienie, wzywające do podpisania załączonej do pisma deklaracji, w której pracownicy miejscy wyrażają swoją zgodę na obniżenie poborów z dniem 1 września.

Na odcinku Orany robotnicy zatrudnieni przy robotach kolejowych porzucili pracę z powodu obniżenia im zarobków o 50 groszy dziennie. Przebieg strajku spokojny.

W Stanisławowie odbyły się burzliwe demonstracje bezrobotnych. Tłum demonstrował przed gmachem sądu. Wybito wszystkie szyby. Doszło do gwałtownych starć z policją. Aresztowano około 70 osób.

Warszawa, 18. 7. (Tel. wł.). — W fabryce sukna Hirschke i Wolf w Bielsku wybuchł strajk na tle wypłaty robotników nie pieniędźmi ale najgorszym gatunkiem sukna. W strajku bierze udział 260 robotników.

Polskie Zakłady Marconi'ego zwolniły nie 150, jak podawano poprzednio, lecz 350 robotników. Fabryka mieści się w Warszawie przy ul. Narbutta.

W najbliższym czasie Kasy Chorych mają wypowiedzieć dotychczasowe warunki płac lekarzom i dentystom. Kasy Chorych proponują 20-procentowe zmniejszenie stawek.

Projekt ten napotyka na bardzo wielki opór ze strony zatrudnionych lekarzy i dentystów i ubezpieczonych, którzy obawiają się, że w razie obniżenia stawek, lekarze będą wycofywać się z Kas Chorych.

Sprawa Anschlussu przed trybunałem haskim

Wiedeń, 18. 7. (PAT). Dzienniki tutejsze donoszą z Hagi: W poniedziałek rozpocznie się sesja Trybunału Rozjemczego w Hadze, na której ma być uchwalony „avis consultatif” w sprawie unii celnej.

Pierwsze posiedzenie już się odbyło, musiało jednak być odroczone, ponieważ wezwano rząd austriacki do zamianowania t. zw. sędziego narodowego. Rząd austriacki zaproponuje prawdopodobnie na sędziego narodowego prof. Verdrossa. Sprawy Austrii podjęli się bronić prof. Kaufmann i Sperl. Rozprawa będzie prawdopodobnie jawna. Decyzja zapadnie dopiero w d. 28 sierpnia.

Ile wydano paszportów zagranicznych w Polsce w latach 1925—1930.

Warszawa, 18. 7. (Tel. wł.) Według danych, zebranych przez główny urząd statystyczny, liczba wydanych przez władze polskie paszportów zagranicznych w latach 1925 — 30 przedstawiała się następująco:

W roku 1925 wydano paszportów ogółem 76.364, w roku 1926 — 47.853, w roku 1927 — 65.567, w roku 1928 — 86.646, w roku 1929 — 87.428 i wreszcie w roku 1930 — 114.246 paszportów zagranicznych.

Jak z powyższego zestawienia wynika, liczba wydawanych paszportów zagranicznych z roku na rok stale wzrasta, przyczem najsilniejszy wzrost zaznaczył się w roku 1930 (o 26.818 paszportów zagranicznych więcej niż w roku poprzednim).

Rząd litewski przeciw utworzeniu związku dziennikarzy katolickich.

(KAP). Na podstawie postanowienia powziętego na ostatnim kongresie Prasy katolickiej w Brukseli, w kierunku tworzenia w oddzielnych krajach związków dziennikarzy katolickich, przedstawiciele prasy katolickiej zwrócili się do ministerstwa spraw wewnętrznych o legalizację ich stowarzyszenia. Legalizacji tej odmówiono dla następujących powodów: 1) cel, jaki sobie postawiło projektowane stowarzyszenie, a mianowicie pogłębianie i szerzenie katolickiego światopoglądu — nie może być celem stowarzyszenia dziennikarskiego, gdyż należy to tylko do zadań Kościoła, 2) niedopuszczalnym jest tworzenie oddziałów, biorąc za punkt wyjścia podział Litwy na pięć diecezji.

Do jakiej śmieszności dochodzą dyktatorzy na Litwie, wskazują powyższe motywy, dla których odmawia się legalizacji stowarzyszeń katolickich.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 9.10 zł.; w Gdańsku na Warszawę 8.95 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mk. n. w dewizach — do — zł. gotówką — zł., za 100 guld. gd. w dewizach 171.46 do 171.72 zł., gotówką 171.12 zł.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, d. 18. 7. 31 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg.

Standardy: a) żyta 692,5 gr. (117,9 i w h.), b) pszenicy 735,5 gr. (124,8 f. w h.), c) jęczmienia przemiałowego 637,0 gr. (113,1 f. w h.), d) owsa 464,5 gr. (77,5 f. w h.).

„Ceny orientacyjne” parytet Poznań

Zyto	22,75—23,25
Usposobienie słabe.	
Pszenica	24,50—25,00
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień zimowy	19,00—20,00
Usposobienie spokojne.	
Owies pastewny	27,50—28,50
Usposobienie spokojne.	
Mąka żytnia 65% wł. work.	39,50—40,50
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł. work.	40,00—43,00
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	14,50—15,50
Otręby pszenne	13,50—14,50
Otręby pszenne (grube)	15,00—16,00
Rzepak	28,00—29,00

Ogólne usposobienie spokojne.
Tranzakcje na odmiennych warunkach: żyta 100 tonn, pszenicy 45 tonn.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 18. 7. 1931 r.

Waluty   **Gotówka**
Dolary St. Zjedn. tr.: 9,06; sp.: 9,08; kup.: 9,04.

	Dewizy:		
	trans.	sprzed.	kup
Nowy Jork czek	8,925	8,945	8,905
Nowy Jork kabel	8,929	8,949	8,909
Londyn	43,30	43,41	43,19
Paryż	35,05	35,14	34,96
Wiedeń	125,47	125,78	125,16
Praga	26,45	26,51	26,39
Włochy	46,70	46,82	46,58
Belgia	124,60	124,91	124,29
Szwajcaria	173,70	174,13	173,27
Holandja	359,95	360,85	359,05
Kopenhaga	238,55	239,15	237,95

Tendencja słaba.
Papiery wartościowe i obligacje:
3% pożyczki bud. 37,75

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	0,00—100,00
Bank Polski	9,00—119,00
Lilpop	16,50—16,25
Starachowice	0,00—9,00

Tendencja niejednolita.
Komentarz.

Pożyczki państwowe utrzymane przy małych obrotach, listy zastawne mocniejsze, akcje niejednolite. Z bankowych Bank Handlowy utrzymany, Bank Polski mocniejszy. Z metalurgicznych utrzymane Lilpop, słabe Starachowice.

PLODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.
Berlin, d. 18. 7. 31 r.

Pszenica march. od st. załad.	
75—76 kg.	254,00—256,00
Tendencja wzmocniona.	
Zyto march. od st. załadow.	
70—71 kg.	188,00—193,00
Tendencja cicha	
Nowy jęczmień zimowy	151,00—159,00
Tendencja cicha.	
Owies march. od stacji zał.	161,00—167,00
Tendencja stała.	
Mąka pszenna	30,75—37,00
Tendencja utrzymana.	
Mąka żytnia	27,25—29,75
Tendencja mocniejsza.	
Ospa pszenna	12,75—13,00
Tendencja utrzymana.	
Ospa żytnia	11,35—11,75
Tendencja utrzymana.	
Groch Victoria	26,00—31,00
Groch pastewny	19,00—21,00
Bób polny	19,00—21,00
Wyka	24,00—28,00
Lubin niebieski	18,00—20,00
Lubin żółty	24,00—29,00
Makuchy rzepakowe	9,30—9,80
Makuchy lniane	13,80—14,10
Wyłtuki suche paryt. Berlin	7,60—7,80
Srót Scya	13,10—13,70

Ogólna tendencja cicha.

Niepowodzenie „sanacji” wśród podoficerów rezerwy

Rozkład t. zw. „Ogólnego” Związku Podoficerów Rezerwy

Od dłuższego czasu zaobserwować możemy zanik wpływu „sanacji” w związkach byłych wojskowych, jak n. p. wśród Powstańców i Wojaków w Wielkopolsce i na Pomorzu, oraz w Związku Podoficerów Rezerwy. Byli wojskowi dosyć już mają partyjnicztwa „sanacyjnego”.

Istniejący od roku 1923 na naszym terenie Związek Podoficerów Rezerwy Ziem Zachodnich staczać musiał w okresie — pomajowym — ciężką walkę z tak zwanym Ogólnym Związkiem Podoficerów Rezerwy, który nie posiadał początkowo wówczas prawie żadnych wpływów, lecz zdobył je dzięki sutym subwencjom i poparciu czynników „sanacyjnych”.

Zdawało się, że podstęp i namowa zrobi swoje. Rachuby „sanacyjnych” macherów jednak się nie ziściły.

Po wstrzymaniu naporu „sanacji” przeszedł Związek Podoficerów Rezerwy Ziem Zachodnich do skutecznej ofensywy, bijąc przeciwnika na wszystkich frontach. Przyszedł trzeba, że i rozterka wewnętrzna w Ogólnym Związku Podoficerów Rez. przyczyniła się do jego porażki, lecz było to niuanki.

Jak wiemy, wziął wspomniany Związek czynny udział w wyborach, wzywając do oddania głosów na listę B. B. Rzecz naturalna, że nie wszyscy podoficerowie rezerwy nawet z tego Związku poszli na rękę „sanacyjnym” macherom.

W przeciwieństwie do Związku Ogólnego stał Związek Podoficerów Rezerwy Ziem Zachodnich na stanowisku ściśle apartyjnym.

Rozpoczęło się łamanie frontu bojowego „sanacji” i koła Podoficerów Rezerwy poczęły odrywać się od Ogólnego Związku, przystępując do Związku Ziem Zachodnich. Do związku tego zgłosiły swój akces m. in. koła w Żnieniu, Kruszycy, Strzałkowie, Gostyniu, Opalenicy, Ostrowie, a ostatnio, w dniu 12 b. m. w Grodzisku.

Rzecz znamienna, że w każdym wypadku starają się miejscowe żywioli „sanacyjne” przeszkodzić w przeprowadzeniu zebrania. I w Grodzisku „ptaszki” „sanacyjne” gorliwie zabiegały o to, by zebranie uniemożliwić, odgra-

żając się rozbięciem zebrania i t. p. Zawiodły się jednak srodze, gdyż zebranie odbyło się przy bardzo licznych udziałach członków koła, jak również przy silnym udziale niezorganizowanych podoficerów rezerwy.

Zebraniu, które nosiło charakter walnego, przewodniczył p. przez Jarrecki, zaś sprawę przystąpienia do Związku Ziem Zach. referował bardzo obszernie prezes Związku, p. Kaspro-wicz z Poznania. Po referacie nastąpiła rzeczowa dyskusja, w której wypowiedziano się za przystępowaniem do Związku Ziem Zachodnich i równocześnie potępiono partyjną robotę Ogólnego Związku. Wszyscy zebrani podoficerowie rezerwy jednogłośnie uchwalili przystąpienie do Związku Ziem Zachodnich wraz z całym majątkiem Koła.

Żywimy nadzieję, że wszystkie koła podoficerów rezerwy zrozumieją, iż wojskowy charakter organizacji nie pozwala na politykowanie. Zadaniem organizacji jest szczerą pracą nad przysposobieniem rezerw, co zapewnić może tylko Związek Podoficerów Rezerwy Ziem Zachodnich.

Wobec przystąpienia okręgu pomorskiego Związku Powstańców i Wojaków do Związku Powstańców i Wojaków w Poznaniu, winny te koła podoficerów rezerwy, które należą jeszcze do Związku warszawskiego, pójść śladem Powstańców i Wojaków i również się złączyć ze Związkiem Ziem Zachodnich z siedzibą w Poznaniu.

Część kół pomorskich już to uczyniła. Jednak koła w Inowrocławiu, Bydgoszczy i Toruniu oraz niektóre inne dotychczas jeszcze nie zdobyły się na ów krok niezbędny. Miejmy nadzieję, że niedługo to nastąpi.

Zaznaczyć jeszcze wypada, że służący sanacji Ogólny Związek Podoficerów Rez. Rz. P. przyjął ostatnio nazwę „Związku Podoficerów Rezerwy Rz. P.”, wprowadzając przez to w błąd nieorientujące się jeszcze społeczeństwo. Pamiętać należy, że Związkiem, który ma charakter apartyjny i pracuje bez subwencji, jest Związek Podoficerów Rezerwy Ziem Zachodnich Rz. P. Winien on być zato otoczony poparciem społeczeństwa. (z)

nienia i niejeden urzędnik policyjny widział w perspektywie dymisję, przedwczesną emeryturę lub... kresy wschodnie.

Sprawą kradzieży kolejowych zajął się z całą energią m. in. także wydział śledczy w Toruniu. Po długich obserwacjach stwierdzono rzecz znamieną: mianowicie rozbijania wagonów dokonywano w miejscach, gdzie tor kolejowy wykazywał zwyżkowanie i gdzie wskutek tego pociągi musiały zwolnić biegu. Wynikało z tego, że rabusie w miejscach tych podczas zwolnionego biegu wskakiwali na wagony, rozbijali kłódki i zaczęli wyrzucać z wagonów towary, które następnie inni członkowie bandy zbierali i uwozili.

Kradzieże nie ustają

Szczęśliwym zbiegiem wypadków, do których przyczynił się także w znacznej mierze wydział śledczy w Toruniu, udało się w kwietniu rb. zlikwidować jedną szajkę pod Zbąszy-niem. Zdawało się, że plaga kradzieży skończy się. Tymczasem wbrew oczekiwaniom kradzieże na linii Toruń — Jabłonowo nie ustawały. Towary ginęły jak przedtem tak i potem. Zlikwidowano też dalszą bandę złodziei kolejowych w Kowalewie, lecz i to nie pomogło. Kradzieże trwały w dalszym ciągu. Policja była bezradna. Wznowione konwojowanie pociągów nie dało żadnego wyniku.

Nareszcie...

Aż oto nadeszła noc z 24 na 25 czerwca br. Kilku urzędników policyjnej kryminalnej patrolowało wzdłuż toru pod Papowem Toruńskim. Nadeszła godzina 3 rano. Urzędnicy zamierzali zejść z posterunków, gdy o to wtem jeden z nich zauważył w pszenicy nad torem kolejowym ślady, wskazujące, że siedł tam wprost pole człowiek. Zaciekawiony tem odkryciem, poszedł śladem zdeptanej pszenicy i otóż z jakie 100 metrów od toru odkrył wał jedwabiu. Poszedł dalej i odkrył drugi wał, a następnie kilka wałów najprzedniejszego sukna, skór itp. rzeczy, których wartość obliczono na 70 000 zł. Nie wystarczyło jednak odkrycie towaru ukrytego niewątpliwie przez złodziei, lecz ważniejszą rzeczą było wykrycie sprawców kradzieży. Urzędnicy położyli się na czaty, spodziewając się, że złodzieje przyjdą po swój towar. Czekali do godziny 7 z karabinem w ręku, lecz daremnie. Widząc bezowocność czeka-

Przedstawiciel na Poznańskie i Pomorze
BR. ZMIDZINSKI
Poznań, Piekary nr. 5. nw 448

cję. Alfons Skonieczny był drogomi-strzem i jako gorliwy „sanator” oraz komendant „Strzelca” otrzymał in-tratną robotę od samorządu powiatowego. Cieszył się też wiel-kim zaufaniem władz strzeleckich w Warszawie, którym zdawał szczegółowe raporty „o sytuacji politycznej i gospo-darzej”.

Drugi komendant „Strzelca”

Drugi osobnik okazał się bratem pierwszego. Jest to Edward Sko-nieczny, komendant „Strzelca” w Książkach powiatu wą-brzeskiego.

Trzeci brat, członek szajki złodziej-skiej i paser, Mieczysław Sko-nieczny, był zastępcą ko-mendanta „Strzelca” w Grębocinie.

Paserami byli dalej: Jan Sko-nieczny — ojciec, Ewa Skoniecz-na — matka, szwagier Skoniecznych Leon Szela-gowski, dalej niejaki Józef Jasiński, zam. w Bugu, pow. grudziądzkiego.

Głównymi paserami, którym banda złodziei kolejowych oddawała towar do dalszej sprzedaży byli Hersz Smu-żyk w Lubiezu Lipnowskim, Icek Krajnek w Lubiezu Lipn., Krob-ia z pow. lipnowskiego — wszyscy Żydzi oraz wielu innych. Afera zata-cza coraz szersze kręgi.

Kupili sobie gospodarstwo

Ojciec Skoniecznych w ostatnich dniach przed zlikwidowaniem szajki kupił w Kaszczorku pod Toruniem go-spodarstwo 82-morgowe — oczywiście za pieniądze, uzyskane ze sprzedaży zra-bowanych towarów.

Jakie straty wyrządziła ta „strzelec-ko” — „sanacyjna” banda rabusiów Skar-bowi Państwa i kolejom państwowym, dotychczas nie stwierdzono. Straty te są w każdym razie olbrzymie.

DENTOSAN DAJE BIAŁE, ZDROWE ZĘBY.

NIE NISZCZY EMALJI ZĘBÓW.

PASTA. • PROSZEK. • ELIKSIR.

Dwaj komendanci „Strzelca” hersztami band złodziejskich

Szczegóły skandalicznej afery na Pomorzu

Główny organ „sanacji” „Gazeta Polska” irytuje się ogromnie na prasę narodową za piętnowanie różnych występnych czynów, jakich dopuszczają się członkowie „Strzelca”.

W rzeczywistości relacje prasy narodowej obejmują zaledwie cząstkę tego, co dzieje się niemal przynosi. Świeżo donosiliśmy o wykryciu systematycznych kradzieży kolejowych na Pomorzu, jakich dopuszczali się komendanci „Strzelca” w Grębocinie i Książkach. Oto co o tej aferze donosi w dalszym ciągu „Słowo Pomorskie”:

Od września ub. roku dokonywano systematycznych kradzieży kolejowych, zwłaszcza z pociągów tranzytowych na szlaku Zbąszyń—Jamielnik. Władze kolejowe były bezradne i stanęły wobec zagadki, której przez długie miesiące nie udało się żadnym sposobem rozwiązać. Z wagonów zaplombowanych i zabezpieczonych na silne kłódki ginęły w tajemniczy sposób olbrzymiej wartości towary, przedewszystkiem jedwabie i drogocenne tkaniny. Gdy przystępowano do śledztwa, stwierdzono, że kłódki u wagonów są rozbite a plomby zerwane. To było wszystko, dalej śledztwo nie posunęło się o krok.

Daremne wysiłki

Zmobilizowano cały sztab wywia-dowców — wszystko jednak daremnie. Gdyż zaś kradzieże wciąż się powta-rzały, władze bezpieczeństwa, mimo

wielkich trudów i kosztów z tem po-łączonych, dodawały do pociągów na krytycznym szlaku specjalną ochronę złożoną z kilkudziesięciu najdzielniej-szych wywiadowców, którzy ukryci w budkach hamulczych, bądź też prze-brani za konduktorów każdej nocy konwojowali pociągi, strzegąc ich jak oka w głowie. W przedsięwzięciach tych wzięli udział nawet wyżsi urzę-dnicy policyjni, którzy przebrani nie-raz za t. zw. latarników patrolowali wzdłuż torów kolejowych w nadziei, że przecież raz wpadną im w ręce zuchwali złodzieje.

I rzecz dziwna: gdy wszyscy ocze-kiwali wprost z utęsknieniem rabu-siów i gdy zdawało się, że nareszcie długotrwałe wysiłki uwieńczone zo-staną pomyślnym skutkiem, złodzieje na złość doprowadzonym do rozpacy wywiadowcom nie zjawiali się. Poczuli poprostu pismo nosem i nie chcieli wejść w nastawione starannie sidła. Z chwilą jednak, gdy czujność organów policyjnych osłabła, kradzieże rabun-kowe ponawiały się.

Miljonowe straty Skarbu Państwa

Doszło do tego, że stan taki zacię-żył poważnie na Skarbie Państwa, któ-ry odpowiadał za straty, jakie kolej-niemiecka ponosiła w pociągach tranzytowych na terytorjum polskiem. W marcu np. b. roku Skarb Państwa za-placił kolejom niemieckim 6 (sześć) milionów złotych odszkodowania. Z Warszawy napływały surowe upom-

nia, kilku z nich odjechało pociągiem do Torunia, pozostał tylko jeden czy też dwóch.

W potrzasku

Okolica zaczęła się budzić, ludzie zdą-żali do pracy, na drodze polnej od stro-ny wsi Konieczynka do Papowa pojawi-ło się dwóch rowerzystów. Zdawało się, że są to robotnicy. W pewnej chwili stanęli i zeszli do stosunkowo głąbokie-go rowu przydrożnego. Jeden pozostał na miejscu, a drugi świeżo wykopany-m rowem od drenowania posuwał się w głąb pola do miejsca, gdzie ukryte były towary. Nagle wyrasta przed nim wy-wiadowca z karabinem gotowym do strzału.

„Rece do góry!” — pada okrzyk. Ban-dyta jakby piorunem rażony stanął w miejscu, lecz w chwilę potem błyska-wicznym ruchem sięga do kieszeni. Nie zdążył wyciągnąć browninga: cios kol-bą w szczękę zwałił go z nóg. Drugi wywiadowca zajął się pozostałym przy drodze bandytą.

Komendant „Strzelca”

I co się okazało? Otóż osobnikiem, który zdażał po ukryty w polu towar, o-kazał się komendant „Strzelca” w Grębocinie powiatu toruń-skiego, Alfons Skonieczny. Pod-czas rewizji w jego domu znaleziono moc najprzeróżniejszych towarów, pó-chodzących z kradzieży kolejowych.

Karabiny wojskowe

Znaleziono również w jego mieszka-niu kilkanaście karabinów wojskowych, które przydzielono „Strzelcowi” grębocińskiemu do ćwi-czeń. Znaleziono również amuni-

Wykrycie tej afery, która w najbliż-szym czasie znajdzie swój epilog w są-dzie, zbiegło się z niesłychanymi zaj-ściami w Lubiezu, gdzie policja i wojsko musiały wystąpić przeciw awanturującym się „strzelcom” — oraz z innymi podobnymi faktami. Czyż wobec tego wszystkiego stanowisko pra-sy narodowej wobec takiej organizac-ji nie jest aż nadto usprawiedliwione?

Śladami „kolegów” z Pomorza...

Piszą nam z Trzemeszna:

W dniu 16 b. m. wybrało się dwóch „strzelców” na zdobycie do pobliskiej wioski Zieleni po gęsi. Z pośród stada gęsi upatrzyli sobie dwie największe, które zabili. Widząc to posterunko-wo, przebywający obecnie na urlopie wypoczynkowym w Zieleniu, p. Weł-niak, puścił się za nimi w pogoń. „Strzelcy” ukryli się w trzcinie przy jeziorze, gdzie ich posterunkowy Weł-niak dopadł. Wywiązała się bójka, w czasie której „strzelcy” zanurzyli Wełniaka w wodzie i gdyby nie po-moc mieszkańców wioski postradałby on życie. Oburzeni właścianie sprawili „strzelcom” porządne lanie.

Przechwytych „strzelców” skre-powano rzemieniami i przytransporto-wano do posterunku P. P. w Trze-mesznie pod eskortą 6 mieszkańców wioski.

Jak stwierdziła policja trzemeszeń-ska, sprawcami kradzieży byli człon-kowie trzemeszeńskiego Związku Strze-leckiego, Marjan Marciniak, zamie-szkały przy ul. św. Michała, i Józef Wyrkowski, zam. przy placu Kościel-nym.

Dwa głosy

O drugim tomie Marjana Seydy „Polski na przełomie dziejów” pisze warszawski „Przegląd Katolicki” między innymi:

„Dzieło Marjana Seydy uderza już nie tylko bogactwem i wszechstronnością nagromadzonego materiału dokumentacyjnego, zawsze pierwszorzędnego, ale i ściśle naukowym obiektywizmem. Autor zresztą wyraźnie postawił sobie za cel przemawianie „językiem spokojnym, rzeczowym”, a to tembardziej, że książka dotyczy wypadków bardzo niedawnych, ludzi przeważnie jeszcze żyjących, i że sam brał udział „w tworzeniu tych wypadków po jednej ze stron wojujących”.

„To też jedynie może w stosunku do poczynań rządu Steczkowskiego z kwietnia—lipca 1918, Seyda używa mocniejszych wyrazów, zbyt nienawistną mu jest bowiem polityka polskiego aktywizmu, i stwierdza, że „postępowanie Steczkowskiego było wyrazem zupełnego upadku ducha i kapitulacją przed potęgą niemiecką” (413), było „dokumentem bezprzykładnego braku zmysłu politycznego, było prowokacją wobec państw sprzymierzonych” (441).

„Wogóle o aktywizmie i polityce filoniemieckiej, zwalczanej przez obóz narodowy, wyraża się, że przyczyniło się to do „podziału na ostro zwalczające się obozy i orientacje, przyczem mniejszość narodu, na szczęście niewielka, tak się zgubiła w rozwoju wypadków, że potępiała to, co dźwigało sprawę polską na poziom zagadnienia międzynarodowego i wiodło Polskę ku zjednoczeniu i niepodległości.”

„Jeśli porównamy te opinie z gromami potępienia, jakie padały i padają na głowy aktywistów, to rzeczywiście przynależą do tej próby naogół zwycięsko.”

Zwróciwszy uwagę na najważniejsze momenty książki, „Przegląd Katolicki” kończy:

„Oczekujemy, że „Św. Wojciech”, ponoszący zasługę wydania tego kapitalnego przyczynku, ułatwi autorowi wydanie trzeciego tomu, omawiającego zmagania dyplomatyczne w Wersalu.”

„Młody Narodowiec” także kreśli uwagi:

„Najsprzeczniesze bywają sądy o niedawno minionej przeszłości. Wojna światowa i udział w niej narodu polskiego wywołuje i długo jeszcze wywoływać będzie namiętne sądy na temat potrzeby takiego czy innego w niej stanowiska ludzi, grup i społeczeństwa. Ale oblicze historii jest nieublagane, i nic nie może zatrzeć piętna czynów już dokonanych, choćby je nie wiem jak próbowano zatrzeć. To działa na chwilę, ale prawda odżywa na nowo, prawda sącząca i kategorięczna.

„Oczywiście poznanie historii możliwe jest tylko przez dokumenty lub ich opracowanie. Takiemu zadaniu prawdy historycznej odpowiada ściśle dzieło niniejsze. Opiera się ono na dokumentach wydanych lub spoczywających w rękopisie i przez to cennych jeszcze, iż dostęp do nich stał się trudny. Uznaje ono fakty, nie domniemaniami. Sąd o ludziach pozostawia czytelnikom, do tej roli sędziów przygotowanych dzięki zgromadzonemu bogactwu faktów.

„Dzieło sen. Seydy jest poważne, obiektywne, bez zacięć polemicznych i wypadków partyjnych. Obejmuje ono w tomie drugim czas jeszcze ciekawszy niż w tomie pierwszym, mianowicie lata 1917, 1918 i początek 1919 roku do otwarcia konferencji pokojowej. Największy nacisk autor kładzie na uzmysłowienie, jaki był stosunek społeczeństwa do problemu odrodzenia Polski, stosunek zasadniczy i taktyczny. I pod tym względem spełnia jak najlepiej swe zadanie.

„Pożytkaliśmy w dziele Seydy rzecz gruntowną, zajmującą i ważną tak ze względu na wypadki dziejowe, jak i na odsłonięcie wielu nieznanych posunięć politycznych. Jest w niem coś nieprzemijającego: prawda — i coś zniewalającego: spokój — i coś zachęcającego do życia i czynu: miłość ojczyzny.

„Szybkie stosunkowo rozejście się pierwszego tomu stanowi dobrą wróżbę dla poczynności tomu drugiego, który jest niezbędny wszystkim, interesującym się świtem Polski odnowionej, naszej Polski.”

„Ideowy komunista”

Za kulisami afery szpiegowskiej majora Demkowskiego.

Z gazet warszawskich wyjmujemy następujące szczegóły o majorze Demkowskim:

Jak już donosiliśmy, w Warszawie aresztowano oficera Sztabu Głównego, mjr. Demkowskiego, który pozostawał na usługach obcego mocarstwa. Demkowski liczy lat 35, uchodził w wojsku polskim za dzielnego i energicznego oficera, odbył wyższe studia wojskowe i zajmował odpowiedzialne stanowiska.

Jakiś czas temu zwrócono uwagę, iż mjr. Demkowski często obraca się w okolicach ul. Poznańskiej, gdzie mieści się poselstwo jednego z państw ościennych.

Podając się za oficera II oddziału nawiązywał on nawet rozmowę z pełniącymi tam służbę policjantami, starając się zresztą wypytać czy i jak strzeżone jest poselstwo przez cywilnych wywiadowców.

Ta gorliwość oficera II oddziału w pewnym momencie wydała się odnośnym władzom podejrzaną. Sprawdziwszy w II oddziale, przekonano się, że oficera o podobnym rysopisie wcale tam nie ma. Powzięto tedy pierwsze uzasadnione podejrzenia i roztoczono nad tajemniczym oficerem troskliwą opiekę.

Stwierdzono, że mjr. Demkowski przebywał często w towarzystwie osób, będących w kontakcie z obcym poselstwem, a nawet w towarzystwie jego urzędników.

Nieraz na mjr. Demkowskiego niedaleko jego mieszkania oczekiwało jakieś auto, w którym odjeżdżał on w towarzystwie nieznanego cywilnych. Stwierdzono następnie, że było to auto obcego poselstwa, a towarzysze mjr. Demkowskiego — urzędnikami tego poselstwa.

Dalsze obserwacje dały rewelacyjne wyniki. Mjr. Demkowski bezczelność swą posunął tak daleko, iż któregoś dnia zauważono go wchodzącego do gmachu poselstwa państwa ościennego przy ul. Poznańskiej.

W dniu krytycznym mjr. Demkowski po cywilnemu z grubą teczką pod pachą znów wszedł do poselstwa.

Po dłuższym czasie wyszedł w towarzystwie jakiegoś mężczyzny, którym, jak potem wyjaśniono, miał być sam poseł obcego państwa.

Gruba teczka pana majora tym razem była pod pachą obcego człowieka. Sprawa była jasna jak słońce.

Na jednej z pobliskich ulic do dwóch cywilnych panów podeszli wywiadowcy i przeprosiwszy obcego mężczyznę oświadczyli mjr. Demkowskiemu, iż jest aresztowany.

Schwytany na gorącym uczynku tak dalece stracił panowanie nad sobą i zdeзорjentował się, że złapał swoją teczkę od obcego dyplomaty, ale natychmiast mu ją odebrano.

Znalezione w teczce materiały dowodowe niezbicie stwierdza fakt zbrodni szpiegostwa i udzielenia czynnikom obcym tajemnic wojskowych.

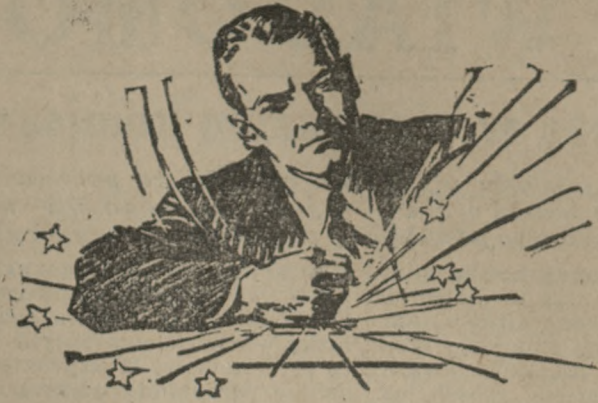
Należy z uznaniem podkreślić energię, orientację i takt organów śledczych, które zdołały w tak drażliwych okolicznościach nie tylko ująć szpiega, ale zdobyć również cały materiał dowodowy.

Przed obliczem sędziego śledczego podobno major Demkowski zrzucił maskę.

Miał przytem oświadczyć, iż jest ideowym komunistą i ślepo słuchał rozkazów swej bolszewickiej zwierzchności, która poleciła mu starać się o przydziały związane ze sprawami mobilizacyjnymi. Niestety udało mu się to częściowo, zbytnia jednak pewność siebie i czujność naszej służby bezpieczeństwa doprowadziła do zdemaskowania zuchwałego szpiega.

Schwytanie szpiega w towarzystwie przedstawiciela obcego państwa i niezbity dowód, iż był on z nim w ścisłym kontakcie — daje całej sprawie szczególny podkład.

Zapisz się na członka wspierającego
T. C. L. roczna składka 12 zł.
kwartalna 3 zł

Nie będziesz się irytował i unikniesz niepotrzebnych kłopotów

jeśli pamiętać będziesz, że poczta poręcza punktualną dostawę pierwszych egzemplarzy gazety w nowym miesiącu tylko przy terminowym zamówieniu od 15—25 każdego miesiąca.

Komu więc z abonentów pocztowych zależy na otrzymaniu pierwszych egzemplarzy sierpniowych, niechaj uskuteczni zamówienie na pocztę lub w listowego najpóźniej dnia 25 b. m. lub nadesłanie przedpłatę na konto nasze w P. K. O. w Poznaniu nr. 200149 tak wcześnie, byśmy byli w jej posiadaniu najpóźniej dnia 24 b. m., aby móc jeszcze w ostatnim dniu wyznaczonego terminu gazetę na czas przekazać.

Z za kulis rozruchów w Chełmnie

Czytamy w „Słowie Pomorskiem”.

Dziwną zaprawdę rolę podczas rozruchów bezrobotnych w Chełmnie odegrał głośny „sanator” Hądzlik. Wiadomo, że Hądzlik jest również wiceburmistrzem m. Chełmna. Relacje naocznych świadków jak i własne przyznania się na łamach „sanacyjnego” „Nadwiślanina”, którego Hądzlik jest wydawcą, stwierdzają, że to właśnie on stanął na czele tłumu, prowadząc go pod starostwo, przyczem, jak wiadomo, w drodze powrotnej tłum wtargnął do składu broni Reissa i przywłaszczył sobie broń i amunicję.

Wprawdzie Hądzlik głosi, że wszedł „odważnie między gęstwą demonstrantów, aby uspokoić rozgorączkowanych bezrobotnych”, ale w Chełmnie wiadomo ogólnie, że głównym podżegaczem przeciwko burmistrzowi Zawackiemu jest właśnie wiceburmistrz Hądzlik. Nie ukrywa też Hądzlik na łamach „Nadwiślanina” swej radości, że „tłum wznosił wrogie okrzyki przeciw burmistrzowi Zawackiemu”.

Prowodyr „sanacyjny” Hądzlik, chcąc jednak odwrócić uwagę od siebie i przypochlebić się swoim protektorom, zmyślił historyjkę o „podżegaczach obwiewpolskich”. Uczynił to jednak w taki sposób, że napewno pochwały z Torunia nie uzyska.

Hądzlik, widząc na ulicy dwóch spokojnie idących członków O. W. P., pp. Stefana Lewickiego i Bernarda Szałwickiego (już po skończonych demonstracjach), wezwał dwóch posterunkowych i kazał idących aresztować. Niestety, władze sądowe wiedzą też coś niecoś o Hądzliku i jego intencjach i wbrew pobożnym życzeniom jego i innych „sanatorów” (także toruńskich) zwolnili przytrzymanych dwóch członków O. W. P. poprostu dla braku wszelkich podstaw do ich aresztowania.

Kasowanie urzędów pocztowych

Za przykładem ministerstwa komunikacji przystąpiono do kasowania urzędów pocztowo-telegraficznych. Na pierwszy ogień poszła dyrekcja warszawska — oddział pocztowy. Skasowano w tej dyrekcji w jednym miesiącu czerwcem 12 urzędów pocztowych, a mianowicie: Andrzejów, koło Łodzi, Bakalaszewo, Bulkowo, Czarnożyły, Dąbrowiec, koło Kutna, Dłutów, koło Pabjanic, Grabowo, koło Łomży, Iniwłódz, Poręba nad Bugiem, Różanystok, Sobota i Szyfliszki. Są to urzędy pocztowe VI klasy.

Dotychczas udało się nam zdobyć informacje o redukcji urzędów pocztowych w dyrekcji warszawskiej — dyrekcji takich jest w Polsce dziewięć. Niewątpliwie i w pozostałych dyrekcjach przeprowadzono kasowanie urzędów pocztowych.

Na pocztę Warszawa - Główna wstrzymano całkowicie przyjmowanie robotników dniówkowych — djeta-rjuszy. Poprzednich lat przyjmowano rocznie 200 robotników i tyluż djeta-rjuszy. Poza tem czynione są przesunięcia personalne z jednych wydzia-

łów do drugich. Ostatnio przekazano ze stacji telefonów międzymiastowych 100 pracowników do urzędu Warszawa-Główna.

Nie oszczędzono również samego ministerstwa poczt i telegrafu, w którym pracuje ledwie 90 osób, z czego tylko 60 urzędników. Z pośród tych 60 urzędników zredukowano 11 osób.

Podobno przewidziane jest dalsze kasowanie urzędów i dalsze redukcje.

Ze „sanacji” w Strzelnie

Piszą nam ze Strzelna:

Niedawno naczelnik sądu grodzkiego w Strzelnie zawiesił w urzędowaniu sekretarza sądowego, Wilczyńskiego. Nie było to zbyt wielką niespodzianką dla nikogo, gdyż pan ten w gronie swych kolegów politycznych uchodził ponoć za mądrzejszego od sędziów. Stan taki doprowadzić musiał do konfliktu z przepisami.

P. Wilczyński jest skarbnikiem B. B. Do grona tego należą także w Strzelnie: Tomasz Kazmierczak, inkasent powiatowej kasy chorych (poza tem członek zarządów rozmaitych organizacji „sanacyjnych”), oraz egzekutor miejski Gręsiński.

Podróż „Polonji” do Norwegji

Gdynia, 18. 7. (Tel. wł.) Statek transatlantyczny „Polonia” wypłynął dzisiaj stąd w południe w podróż rozrywkową do fjordów Norwegji i do Nordkapu. Wśród 450 pasażerów, biorących udział w 18-dniowej wycieczce, znajduje się p. Antoni Kawczyński, naczelny redaktor „Ilustracji Polskiej”, który nadsyłać będzie nam z drogi ku kołu podbiegunowemu ciekawe korespondencje. S. B.

Wypowiedzenie umowy zbiorowej

Dotyczy ono handlu i przemysłu oraz przemysłu metalowego Wielkopolski. Dowiadujemy się, że Związek pracodawców na obszarze województwa poznańskiego wypowiedział od 31 lipca rb. umowę zbiorową dla przemysłu i handlu oraz umowę dla przemysłu metalowego.

Prace przygotowawcze nad nową umową zostaną ukończone około października, poczem nastąpi zawarcie osobnej umowy dla każdej branży i zawodu oddzielnie.

W ciągu sierpnia i września utrzymany się skutkiem tego stan bezkontraktowy.

Katastrofa budowlana w Budapeszcie

Budapeszt, 18. 7. (PAT) Na ulicy św. Władysława na peryferjach miasta, z niewiadomych przyczyn zawaliło się rusztowanie 4-piętrowego nowego domu.

Dotąd wydobyto z pod gruzów 2 zabitych i 14 ciężko rannych. Prawdopodobnie jednak liczba zabitych i rannych jest znacznie większa.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Burzliwa noc w pierwszym komisariacie

Aresztowana z powodu pijaństwa groziła, że pozbawi się życia, polykającłamki szkła — Ujęty za kradzież usiłował popełnić samobójstwo przy pomocy... scyzoryka

Burzliwą noc i ciężką służbę miał pierwszy komisariat przy ul. Gołębiej. Krótko po północy sprowadzono tam nietrzeźwą już Pelagję Pilarską (Patrona Wawrzyńska 22), która awanturowała się w straszliwy sposób, aż wreszcie rozbiła lusterko i twierdziła, że popełnia samobójstwo, polykającłamki szkła. Istotnie kawałki lusterka gdzieś znikły.

Policja zaalarmowała natychmiast pogotowie ratunkowe; przy badaniu lekarskim okazało się, że p. Pelagja ukryła rozbite lusterko w zanadrzu. Złożono wszystkie kawałki i stwierdzono, że nie poškodowała żadnej części i że jej pogróżka miała charakter demonstracji.

Na tym niezwykłym wypadku nie zakończyła się jednak ubiegła fatalna noc.

Oto o godz. 4 sprowadzono oskarżonego za kradzież teki w pewnej re-

stauracji, a zwolnionego przed tygodniem z więzienia Edwarda Griena, (Wysockiego 11). Grien zabrał tekę i laszkę właścicielowi fabryki w Starołęce p. Witoldowi Wyszynskiemu. Skradzione przedmioty odebrano mu przy aresztowaniu.

Ujęty wszczął na komisariacie głośną awanturę i w pewnej chwili porwał scyzoryk, którym zranił się dwukrotnie w pierś. Znowu pogotowie miało robotę, poczem awanturującego się Griena przewieziono na główną komendę. Tu robił on dalsze ekscesy, a p. i. rozbił okienko celi aresztowej, kalecząc sobie ręce. O godz. 6 przed komendą główną policji zajęło znowu pogotowie ratunkowe i opatrzyło awanturnikowi poranione dłonie. Grienowi nałożono kaftan bezpieczeństwa i uniemożliwiono mu w ten sposób już dalsze ekscesy. (k)

KRONIKA KOŚCIELNA

— Z Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo parafii Farnej. Msza św. w intencji Stow. odprowadzona zostanie w niedzielę, dnia 19 bm. o godz. 8 nie przy ołtarzu Matki Boskiej, tylko przy wielkim ołtarzu.

OSOBISTE

— W dniu 30 czerwca b. r. odbyła się w auli U. P. uroczysta promocja p. Józefa Onyszkiewicza z Krakowa na doktora wszech nauk lekarskich.

PODZIĘKOWANIA

— Zarząd Główny Zrzeszenia Rodaków z Warmji, Mazur i ziemi Malborskiej w Toruniu poczuwa się do miłego obowiązku podziękowania za życzliwe stanowisko i wydatną pomoc około urządzenia manifestacji plebiscytowej i obchodu grunwaldzkiego w dniu 12 bm. w Grudziądzu; władzo mwojskowym, społecznym i kulturalnym oraz tym wszystkim, którzy nadesłali nam życzenia i słowa otuchy, skier. pod adr. naszym i braci zakordonowej. Łączność kulturalna z naszymi rodakami na Warmji i Powiślu i Mazurach staje się coraz ściślejsza i powinna być z naszej strony żywo pielęgnowana jeśli polskość w Prusach Wschodnich nie ma ulec zagładzie. Zarazem wyrażamy nadzieję, że społeczeństwo polskie, które zawsze tak chętnie i ofiarnie popiera nasze cele i nadal pamiętać będzie o potrzebach i niedoli naszych rodaków w niewoli pruskiej. „Serdecznie Bóg zapłać” za pomoc Zrzeszenia Rodaków z Warmji, Mazur i Ziemi Malborskiej w Toruniu.

— Z Stow. św. Wincentego a Paulo w Górczynie. Dnia 12 bm. urządziło Stow. wenię na rzecz ubogich w parafii św. Krzyża. O godz. 15 zaludnił się obszerny dziedziniec schroniska przy ul. Bosej, rozległy się dźwięki muzyki i zaważała zabawa. Pogoda dopisała, a co najważniejsza, przybyło wiele gości i dzieci. Przyczyniając się tym sposobem do zrealizowania zamierzonego celu, do ulżenia niedoli ubogich. Powodzenie imprezy zawdzięcza się obywatelstwu tak z innych, jak i z dzielnicy górczyńskiej, które nie skąpiło fantów ni darów do urządzenia weny, za co Stow. składa Ofiarodawcom serdeczne „Bóg zapłać”.

WYCHOWANIE, KURSY

— Tegoroczny kurs dokształcający borowych-podleśniczych z lasów prywatnych, urządzony przez Wielkopolską Izbę Rolniczą w czasie od 27 maja do 8 lipca b. r. w Kórniku, ukończyli 26 kursistów i to: Bartkowiak Władysław — Wieszkowo, Stachecki Franciszek — Obrza, Poczta Bolesław — Rościno, Koniec Władysław — Sierniki, Szczyński Piotr — Ludwinowo, Zimny Stanisław — Michorzewko, Gornowicz Franciszek — Krostkowo, Janowski Stanisław — Dębno, Łojek Kazimierz — Siedmiorogowo, Nowak Roch — Wagrowiec, Michalak Jan — Bytyn, Prange Edmund — Smogulec, Pawlicki Stanisław — Sowiniec, Nagel Jan — Laski, Lubiński Hipolit — Cumań, Sadowski Stanisław — Cumań, Garton Edward — Cumań, Wróblewski Franciszek — Woźniki, Drzymala Stanisław — Porązyn, Kahler Willibald — Sypniewo, Holtzhofer Wilhelm — Rozgarty, Czulkowski Herman — Koszelewi, Jaškowiak Franciszek Babki-Młyn, Bujak Józef — Podłoziny, Bartkowiak Władysław — Czółowo, Bosiacki Leon — Drapałka II. Egzamin odbyły w ostatnich 3 dniach kursu złożyło 15 kursistów z wynikiem dobrym i 11 z wynikiem dostatecznym.

ŻYCIE SOKOLE

— Sokół Luboń urządził w niedzielę, 19 bm. zabawę letową na własnym boisku. Podczas zabawy gry towarzyskie.

Z WYDAWNICTW

— Przewodnik po Beskidzie Śląskim wyszedł z druku nakładem Oddziału Cieszyńskiego Pol. Tow. Tatrzańkiego. Przewodnik opracował p. dr. Jan Galicz. Ornawia szlaki turystyczne od Baraniej po Ostrawicę, z szczególnym uwzględnieniem miasta Cieszyna. W tekście około 50 ilustracji pozatem plan Cieszyna i mapa orientacyjna szlaków.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— Kolo Przyjaciół Harcerstwa przy 20 P. D. H. urządził w niedzielę, 26 b. m. w Sierakowie wenię i zabawę taneczną. Osoby, chcące korzystać z niżki kolejowej zechcą przybyć na zebranie dnia 17 bm. o godz. 19 do harcówki w I szkole wdziałowej.

— Powrót dzieci polskich do Niemiec. Dzieci polskie, które przyjechały do krewnych z Niemiec w dniu 4 lipca, wracają będą do domów w niedzielę, 2 sierpnia wieczorem. Dokładną godzinę wyjazdu dzieci z transportu lipskiego i berlińskiego poda się w najbliższych dniach. Krewni u których przebywają wspomniane dzieci, winni zwrócić się po bilety jazdy pod adr. Towarzystwa Pomocy Dzieciom i Młodzieży Polskiej w Niemczech, Poznań, ul. Fredry 7, najdalej do 22 lipca.

— Tow. Cechowej Czeladzi Krawieckiej w Poznaniu. Półroczne plenarne

Przy cierpieniach pęcherzyka żółciowego i wtróby, kamieniach żółciowych i zółtacze, naturalna woda gorzka Franciszka-Józefa znakomicie ułatwia trawienie. Zadać w aptekach i drog. nw 4445

zebranie odbędzie się 20 bm. o godz. 20 w Domu Rzemieślniczym, Wały Zygmunta Starego 9, sala 20.

— Z Polskiego Związku Kręglarzy. Sekretariat mieści się w Poznaniu, przy ul. Górna Wilda 109, w lokalu p. Zielińskiego (wejście od strony ul. Rolnej). Sekretariat czynny jest w każdy wtorek i czwartek o godz. 17 do godz. 19. Wszelkie zapytania, odnoszące się do amatorskiego sportu kręglarskiego itd., uprasza się kierować pod tym adresem.

— Na Wystawie Pamiątek Armji Błękitnej w Poznaniu, zawierającej bardzo bogaty i ciekawy zbiór dokumentów i fotografii i cieszącej się silną frekwencją zwiedzających, zaszedł ciekawy fakt. Mianowicie, obywatel m. Poznania, p. Wiktor Rzekiecki, oglądając ekspozycję wystawową, poznał ze zbiorowej fotografii, przedstawiającej misję wojskową francuską z 1917 r. w Paryżu, swego brata Henryka, którego uważał od lat kilkunastu za zaginionego. Henryk Rzekiecki, który ukończył studia teologiczne w Louvain (Belgia), w roku 1913 opuścił Poznań, udając się do Francji i od tego czasu ślad po nim zaginął. Fakt, że w r. 1917 wspomniany H. Rzekiecki znajdował się w misji francusko-polskiej, podczas gdy rodzeństwo uważało go za zaginionego, dopuszcza możliwość, że H. Rzekiecki żyje nadal. Na prośbę brata zaginionego Towarzystwo Wydawnicze „Polskiej Armji Błękitnej” organizujące Wystawę, podjęło się dopomoczenia p. Wiktorowi Rzekieckiemu w odszukaniu zaginionego brata, m. inn. za pośrednictwem Związku Hallerczyków.

— Nowicjat X. X. Zmartwychwstańców w Krakowie. Starając się o przyjęcie do nowicjatu kleryków, trzeba nasamprzód wnieść podanie, w którym petent ma między innymi podać powody skłaniające go do wstąpienia do Zgromadzenia i oznajmić, że ma szczerą wolę poświęcenia się stanowi duchownemu w Zgromadzeniu X. X. Zmartwychwstańców i posłać następujące papiery, najlepiej w liście poleconym:

1) metrykę chrztu; 2) świadectwo moralności od proboszcza, względnie ks. katechety; 3) świadectwo bierzmowania; 4) świadectwo ukończenia nauk gimnazjalnych z maturą, albo przynajmniej 6 klas, mających później być poświadczane, dopełnionych do matury; 5) świadectwo lekarskie; 6) pozwolenie rodziców, jeśli petent nie jest pełnoletni, razem z oświadczeniem, że zrzekają się wszelkiej pomocy ze strony syna na przyszłość; 7) własnoręcznie napisany życiorys; 8) fotografię. Za utrzymanie i pobyt w nowicjacie nie się nie płaci, natomiast osobiste wydatki każdy sam pokrywa. Zgłaszający się do nowicjatu na brata, laika, powinien przelać te same papiery jak powyżej, z wyjątkiem numeru 4. W miejscu tego wymaga się świadectwa wyzwolenia, gdyż pożądanym jest, aby bracia byli biegli w rzemiosłach.

Każdemu petentowi daje się odpowiedź, czy zostaje przyjętym czy nie. Ten który został przyjętym otrzymuje wykaz potrzebnej wyprawy i bliższe wyjaśnienia co do przyjazdu itd. Uprasza się o dołączenie znaczka pocztowego na posłanie odpowiedzi petentowi lub ewentualne odesłanie papierów, w razie nieprzyjęcia. Zgłoszenia należy kierować pod adresem: X. Magister, Nowicjatu ks. ks. Zmartwychwstańców, Kraków, Łobzowska 10.

KRONIKA MIEJSCOWA

— Stow. Młodzieży Polskiej parafii św. Marcina odbyło swe plenarne zebranie połączone z uroczystym przyjęciem 12 nowych członków. Po odcygnięciu hymnu związkowego, wygłosił p. Zuske odczyt na temat „Czy warto wstąpić?”, w którym wykazał jakie korzyści daje S. M. P. swoim członkom. Następnie przemówił ks. patron Kut, zachęcając młodych druhów do pilnej i wytrwałej pracy pod sztandarem stowarzyszeniowym, poczem nastąpił akt przyjęcia ich do grona Stowarzyszenia. Kółko mandolinistów odegrało szereg udatnych utworów, na zakończenie druh Grabarz wygłosił wiersz „Nasz zew”, oraz p. Zbigniew Kaczorowski przepiękną „Redutę Ordona”. W ubiegłą niedzielę urządziło Stowarzyszenie znowu wycieczkę do Puszczykowa, a następnie piechą do Ludwikowa, bawiąc się wesoło i ochoczo do zmroku. (z)

— Papięskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary św. w Główniej. W pamiętną rocznicę założenia przez Papię Grzegorza XV Świętej kongregacji de Propaganda Fide, urządziło Stowarzyszenie Rozkrzewiania Wiary świętej w Główniej zebranie w kasyne fabryki H. Cegielski. Obrady zajął dyrektor Stow. ks. Leon Czwojdzinski, nawiązując do wiekopomnej chwili założenia w łaski Boże wposażonego Dzieła Kongregacji de Propaganda Fide mającego za zadanie rozszerzenie Królestwa Chrystusowego w krajach pogańskich. Następnie sekretarz p. Ratajczak odczytał protokół z ostatniego zebrania a p. Kaczmarkówna wygłosiła stosowną do uroczystości deklamację misyjną Referat o Kongregacji Rzymskiej i organizacji misji ka-

Zagraniczne skrytki dyrektorów PPG.

Oszukali skarb państwa na kilka milionów złotych

Nasz korespondent pomorski donosi z Grudziądza:

Z polecenia władz sądowych aresztowani zostali wtychczas trzej dyrektorowie firmy, mianowicie Samuel Halperin, brat jego Feitel, H. i Jakób Belous. Aresztowanie nastąpiło zupełnie nieoczekiwanie i w chwili, gdy firma uzyskała odroczenie wyplat, to też wywołało w mieście ogromne wrażenie.

Według obiegających po mieście pogłosek aresztowani Żydzi poszkodowali skarb państwa na sumy bardzo poważne; pozatem dopuścili się oszukańczych lokat kapitałów w bankach zagranicznych w chwili, gdy przedsiębiorstwo znalazło się w krytycznym położeniu gospodarczym. Z trójki tej najbardziej obciążonym jest Samuel Halperin, założyciel fikcyjnych przedsiębiorstw w Genewie, Gdańsku i Księstwie Lichtenstein, istniejących jedynie poto, aby przez nie wpływały do kieszeni oszustów usunięte z firmy

kapitały. Uderzał też fakt, że Halperinowie mimo swego olbrzymiego przedsiębiorstwa w Grudziądzu, założyli podobne przedsiębiorstwo w Malborgu w Niemczech, tworząc konkurencję dla głównej firmy.

Spółceństwo grudziądzkie nieraz piętnowało taktkę dyrekcji, która wszystkie lepsze posady obsadzała wyłącznie Żydami i że głównie oni przyczynili się do zażydzenia Grudziądza. Obecnie wiadomo, dlaczego otaczała się samemi żydkami; wśród swoich czuła się pewniejszą. Nie jest też tajemnicą, że dyrektorzy PePeGe zdołali wykupić dla siebie najpiękniejszą wille. Swego czasu podziwiano ruchliwość dyrekcji i olbrzymi rozwój firmy, która w najlepszych czasach zatrudniała do 6000 pracowników. Sądono, że firma rozwinięta się dzięki zdolności kierowników, którym nikt nie dorówna. Dowiadujemy się teraz, jakimi to drogami owi twórcy wielkiego przedsiębiorstwa chadzali.

Napad bandytów

W Szelejewie w powiecie znińskim w godzinach przedpołudniowych 2-ch zamaskowanych bandytów wtargnęło do mieszkania rolnika p. Cichonia. Rabusie skrupowali żonę gospodarza, grożąc rewolwerami, i dokonali rabunku plądrując mieszkanie. Bandytci zabrali futro, 3 ubrania, 2 zegarki złote, rewolwer, fuzję i inne części odzieży, wartości około tysiąca złotych. Bandytci obladowani łupem uszli niepoznani, niosąc przez wieś zrabowane rzeczy. Napadu dokonano w czasie, gdy członkowie rodziny pp. Cichoniów zajęci byli pracą w polu. (k)

Zabójstwo i samobójstwo

Żołnierz zastrzelił kobietę, a potem sam pozbawił się życia

Piszą nam z Pleszewa:

W piątek znaleziono w podwórzu realności przy ul. Krzywej dwa trupy. Wieść ta lotem błyskawicy rozeszła się po całym mieście, tak, że za kilka już minut niezliczone tłumy oblegały tajemniczy dom.

Po przeprowadzeniu dochodzeń ze strony policji okazało się, iż szeregowiec J. Zachwyć z 70 p. p. cełnym strzałem położył trupem p. Pelagję Juszcakównę i potem sam pozbawił się życia. Po stwierdzeniu zgonu przez specjalną komisję zabrano ciała do kostnicy w Pleszewie. Ponura tragedia rozegrała się podobno na tle miłosnem.

Ujęcie komunisty

Wykrętne opowiadanie aresztowanego

Nasz korespondent kępiński (ck) donosi:

W pobliżu Siemienia (pow kępiński), ujęła straż graniczna Normanna Hirschel'a z Wrocławia, sekretarza niemieckiej partji komunistycznej.

Oświadczył on, że jest Żydem i przekroczył granicę polsko-niemiecką w celu udania się do Rosji sowieckiej.

Był — jak twierdzi — w czerwcu r. b. w Piotrogradzie na kursie agitatorów komunistycznych, i przyjął poddaństwo sowieckie.

Policja niemiecka nakazała mu opuścić Wrocław, gdzie mieszka jego chora matka. Przeprawę przez Polację miało mu ułatwić szereg osób zamieszkałych w Kępnie i w powiecie. Do Rosji zamierzał udać się pieszo, gdyż otrzymane tam 1200 marek nie starczyły mu na drogę powrotną.

Hirschel, który biegle włada językiem niemieckim i zna trochę polski oraz rosyjski, odstawiono do dyspozycji władz sądowych w Kępnie. Dokumentów przy nim nie znaleziono.

KALENDARZYK

Sobota, 18 lipca 1931.

Słońce: wschód 3,51 — zachód 20,06 — długość dnia 16 godzin 15 min.

Księżyc: wschód 7,19 — zachód 21,52 — po nowiu.

Przewidywania pogody na niedzielę: — Wzrost zachmurzenia ze skłonnością do lokalnych deszczów.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godz. 7 rano: Temperatura powietrza umiarkow.; plus 14 st. C., pochmurno, wiatr południowo-zachodni, ciśnienie atmosferyczne: niskie 750 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 23 st. C., najniższa 11 st. ilość opadu 2 mm. Kal. rzk.: Szymon — jutro Wincenty a P. Kal. słow.: Unisław — jutro Wodzisław.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka Czerwona, St. Rynek 37. — Apteka Zielona, ul. Wrocławska 31. — Apteka 27 Grudnia, ul. 27 Grudnia 18. — Apteka K. Marcinkowskiego w „Bazarze” przy ul. Nowej.

Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ulica Mickiewicza 22. — Apteka „Pod Opatrznością Boską”, ul. Dąbrowskiego 76.

Łazarz: Apteka Łazarska, ul. Małeckie-narozni ul. Strusia.

Wilda: Apteka „Fortuna”, ul. Górna Wilda 96. — Apteka przy Bramie Wildkiej, ul. Górna Wilda 3.

W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

tolickiej wygłosił ks. dyrektor. W części urozmaiceniwej zebrań, odegrano utwór sceniczny od tytułu: „Marja Siao, albo Niewiadoma z Kion-Kiang” w której w charakterystyczny sposób okazano nieszczęsny los dziecka chińskiego i dobroczynną działalność sierocińców misyjnych, kierowanych ręką siostr — misjonarek. (z)

KRONIKA WYPADKÓW

— **W lesie pod Jarocinem powiesił się** 51-letni emerytowany robotnik kolejowy Franciszek Landecki z Jarocina. Denat cierpiał już od długiego czasu na ataki epileptyczne i przypuszczalnie podczas takiego ataku popełnił samobójstwo. Należy zaznaczyć, że już kilkakrotnie usiłował targnąć się na życie. (k)

— **Usiłowała popełnić samobójstwo** na torze kolejowym między Inowrocławiem a Gnejnem, trując się kwasem solnym 23-letnia mieszkanka miasta Inowrocławia, Teresa Dziewiątkowska. Desparatkę przewieziono do szpitala w Inowrocławiu. Stan jej nie jest groźnym. Przyczyny rozpaczliwego kroku nie zostały stwierdzone. (k)

— **Tragiczny krok umysłowo chorego.** W mieszkaniu własnym w Makoszycach (pow. ostrzeszowski) powiesił się 53-letni chałupnik Józef Wittek. Tragicznie zmarły chorował na zaburzenia umysłowe i kilkakrotnie już targnął się na życie. (k)

— **Zderzenia samochodów z wozami.** Na Wałach Jagiellońskich w Bydgoszczy podczas wymijania zaczęli samochód ciężarowy PZ 46007 o wóz p. Jerzego Berzykowskiego, łamiąc tylne koło wozu. — Na ul. Śniadeckich w Bydgoszczy samochód ciężarowy PZ 41 796 najechał na wóz rzeźniczy p. Teodora Budnarowskiego. Wóz został lekko uszkodzony. Wypadków w ludziach nie było. (k)

— **Samochód, kierowany przez anonimową panią.** Dziś o godz. 4.30 rano samochód PZ 40705 kierowany przez pewną kobietę najechał na Starym Rynku na samochód PZ 44685. Oba samochody zostały uszkodzone. Kierowca samochodu PZ 44685, p. Piotr Borowski odniósł dotkliwe pokaleczenie na lewej nodze. — Charakterystyczne, że nie można było stwierdzić anonimowej kierowczyni. Towarzystwo jej starosta powiatu szubińskiego p. Dąbrowiecki nie chciał wyjawiać nazwiska pani, której jako kierowczyni samochodu wydarzył się wspomniany wypadek. (k)

— **Pod pociąg rzuciła się 37-letnia Helena Vetter** z Bożenkowa (pow. bydgoski). Śmierć nastąpiła natychmiast. Jak stwierdzono Vetterowa popełniła samobójstwo i o zamiarze swym zwierzała się już na kilka dni przedtem wobec osób postronnych.

— **W Niedźwiadach** (pow. żniński) spłonął wiatrak u młynarza p. Emila Bluecha. Straty wynoszą 6 tys. zł. Przyczyny powstania ognia niestwierdzono. (k)

— **Znów samowolny szofer.** W Śreńmie samochód osobowy PZ 44 462 kierowany przez p. Stanisława Kaczmarek ze Śreńmy wpadł na jadącego rowerem p. Walentego Dworcza z Dąbrowy. Cyklista odniósł ogólne potłuczenia. Winę przypisuje się wyłącznie kierowcy samochodu, który nie ma prawa jazdy i pędził z nadmierną szybkością nie dając sygnałów ostrzegawczych. (k)

— **Wypadek samolotowy.** Na polach pod Jaruzynem w powiecie bydgoskim, lądował przymusowo samolot 4 pułku lotniczego w Toruniu, przyczem uszkodzone zostało skrzydło, kadłub i ster. Załoga samolotu sierżant-pilot Malinowski i obserwator-porucznik Chranowski, wyszli bez szwanku. Samolot stał się wskutek uszkodzeń niezdolny do dalszego lotu. (k)

— **Echa włamania w Kiszkwie.** W Kiszkwie w powiecie gnieźnieńskim włamano się do miejscowej agentury pocztowej. Jak się obecnie w toku dochodzeń okazało, włamywacze po rozbiciu kasy zabrali 9... groszy. (k)

— **Sprawy napadu rabunkowego.** Jako podejrzanych o napad rabunkowy na mieszkanie pp. Fudzińskich w Gnieźnie ujęto 20-letniego Ignacego Szarzyńskiego i 21-letniego Andrzeja Górnego. Aresztowanych, których odstawiono do miejscowego więzienia sądowego, rozpoznała p. Fudzińska. (k)

— **Podpalili swe zabudowania.** W związku z pożarem u Józefa Madajczaka w Sosnowcu w powiecie śremskim okazało się, iż podpalenia dopuścił się właściciel, którego aresztowano. Madajczak przyznał się do winy. (k)

KRONIKA POLIGYJNA

— **Kradzież koni.** W nocy na 16 bm. w Młodocinie (pow. szubiński) rolnikowi p. Emilowi Kuhlowski skradziono 2 konie. Była to 14-letnia kara klacz z gwiazdka, wzrostu 1,62 m. i tegoż wzrostu klacz bułana z lysiną o białych tylnych półpędach. (k)

— **Wielka kradzież we Wrześni.** Nieznani włamywacze zabrali p. Kazimierzowi Sobczakowi skóry na podszewy wartości około 3 tys. zł. Podczas pościgu znaleziono większość skradzionych skór ukrytych w życie na polach majątności Zawada. (k)

— **Podjeźdźcy o podpalenie.** W wyniku dochodzeń prowadzonych w sprawie pożaru u Bolesława Rowińskiego we Wronek, aresztowano pogorzela i syna jego Franciszka jako podejrzanych o podpalenie. — W Kołybcu w powiecie wągrowieckim ujęto jako silnie podejrzanego o podpalenie i dostawiono do więzienia sądowego w Wągrowcu Kazimierza Nitkę, u którego przed niedawnym czasem wybuchł ogień. (k)

— **Kradzieże i włamania.** W magazynie p. Jakóba Wrzeńskiego przy ulicy Strzeleckiej 30, dokonywano systematycznych kradzieży sprzętów kuchennych. P. Wrzeński (Grunwaldzka 18) oblicza powstałe straty na 1800 zł. — Z gmachu sądu powiatowego skradziono rower p. Franciszkowi Łączkowskiemu z Zabikowa. — Ze strychu p. Henryka Ogurkowskiego (W. Garbary 24) skradziono bieliznę wartości 350 zł. — Z ogrodu p. Kazimierza Baranowskiego na Ratajach (Wioślarska 17) skradziono większą ilość kalafiorów. Za złodziejami wszczęto pościg i przytrzymał niejakiego Romana Przybylskiego (Chociszewskiego 89), któremu też odebrano skradzione warzywo. Przybylski nie chce podać swoich współników. — Przy ul. Głównej 31/32 włamano się do mieszkania p. Stefanji Kowalskiej. Włamywacze skradli pościele, bieliznę różną, suknie i walizkę wartości 700 zł. — Przy ul. Patr. Jackowskiego 23 włamano się do mieszkanie p. Władysława Czerwińskiego. Niewyśledzeni włamywacze zabrali odzież wartości 350 zł. (z)

Z POMORZA

— **Tczew (Utonięcie)** W dniu 15 bm. po południu utonął podczas kąpieli w Wiśle niedaleko Czyżykowa 19 letni robotnik Sobieraj z Łodzi, który ostatnio pracował w Gdyni. Zwłoki topielca wydobyto w krótkim czasie i odstawiono do kostnicy.

— **Drugą ofiarą** byłaby omal 18-letnia Gertruda Krogull z Tczewa, która chciała się kąpać w pobliżu portu zimowego. Nagle natrafiła na głębokie miejsce, a nie umiejąc pływać, poszła na dno. Dwaj uczniowie tutejszej szkoły rzemieślniczej zauważyli wypadek i uratowali tonącą, narażając własne życie (ds)

Bezczelność żydowska

Do jakiej zuchwałości posuwa się żydostwo w Poznaniu dowodzi zajęcie, jakie miało miejsce w ub miesiacu.

Przy ul. Wielkiej 4/5 na I ptr. — znajduje się magazyn konfekcji damskiej i męskiej p. f. „Odzież Polska”, której właścicielami są Żydzi — Kolski i Hartstark. W przedsiębiorstwie tem zatrudniony był niejakiś Józef Marcinkowski, z którym właściciele mieli zatarg o wypłatę pensji i prowizji za rozmaite czynności. Podczas sprzeczki na tem tle, Żyd Kolski zawołał z furją: „W o n, t y p o l s k a ś w i n i o — t a m s ą d r z w i !”

Klientelę polską, zwłaszcza wioską, traktuje ów Żyd wprost ordynarnie, a złość jego nie zna granic, gdyż interesent towaru nie kupi, wóczas Kolski woła wobec personelu: „t e ś w i n i e n i e c h s o b i e i d ą n a z g n i ły l e b — n i e c h s o b i e n o g i i r ę c e p o l a m i ą !”

Oto nagie fakty, do jakiego stopnia rozpanoszyło się u nas żydostwo. Czy wobec tego znajduj się jeszcze naiwni „goje”, którzy popierać będą Żydów? Jesteśmy niepoprawni!

Dodajemy, że powyższe wymienioną firmą zajęły się władze skarbowe i prokurator za rozmaite manipulacje podatkowe.

Związek Samoobrony Sportowej „Rozwój”.

Z obrad urzędników Pozn. Samorządu Wojewódzkiego

W sali sejmikowej Starostwa Krajowego, odbyło się plenarne zebranie członków Stowarzyszenia Urzędników Poznańskiego Samorządu Wojewódzkiego.

Zebranie zagał prezes p. Bederski, poświęcając kilka słów 175 rocznicy urodzin twórcy legjonów gen. Dąbrowskiego i setnej rocznicy powstania listopadowego.

Po przemówieniu, odśpiewano wspólnie „Rotę”, poczem sekretarz Zgórecki odczytał protokół, przedstawiając zarazem komunikaty sekretarjatu.

Z komunikatów wynikało, że Stowarzyszenie liczy obecnie 1026 członków. Na podkreślenie zasługuje zebranie wśród członków około 1000 zł na flotę wojenną, jako odpowiedź na zakusy niemieckie na całość naszych granic. Zainicjowana w roku bieżącym wśród członków dobrowolna składka na Fundusz Pożyczkowy im. Ludwika Begalego, dała również dotychczas pokazań sumę ca 2.300 zł.

Dalszy punkt porządku obrad obejmował referat p. dr. Kurpisa. Prelegent w swym treściwym referacie wykazał, że urzędnicy winni nie tylko gorliwie i sumiennie oddawać się swej pracy zawodowej, lecz również wydajnie pracować na polu społecznym dla dobra państwa i narodu. Następnie złożył przewodniczący p. Pawłowski sprawozdanie z działalności sekcji sportowej, poczem nastąpiły komunikaty poszczególnych komisji, wygłoszone przez pp. Małeckiego, Pytlińskiego i Sobocińskiego, omawiając m. i. sprawy zabaw i wycie-

czek, komunikując zarazem o zamierzonej w przyszłym roku wycieczce na Górny Śląsk i do Krakowa, dalej o rozwoju i działalności Funduszu Pożyczkowego, stwierdzając, że Komisja udzieliła już w bieżącym roku 264 pożyczek na ogólną sumę 30.917 zł.

Poza tem podano do wiadomości o ruchliwej działalności Komisji Gospodarczej, czego dowodem fakt, że w obecnym roku członkowie zaopatrzyli się za pośrednictwem tej Komisji w różnego rodzaju towary za przeszło 150.000 zł. Przewodniczący Komisji Kulturalno-Oświatowej p. Pytliński zakomunikował różne dane o rozwoju biblioteki Stowarzyszenia i o projekcie utworzenia kółka muzycznego. (z)

Napad rabunkowy w Parzęczewie

W nocy na 18 bm. w Parzęczewie w pow. jarocińskim o godz. 1 do mieszkania robotnika p. Franciszka Czabańskiego wtargnęło dwóch uzbrojonych w rewolwery bandytów. Zażądali oni wydania klucza od skrzynki, w której zdaniem ich p. Czabański chował pieniądze. Zbudzona nocnym napadem córka pp. Czabańskich Agnieszka, wybiegła oknem mieszkania, by przywołać pomoc. Zauważył ją stojący w pobliżu budynku na czatach bandyta i strzelił do niej z rewolweru. Straż chybił na szczęście, rabusie jednak dzięki steroryzowaniu córki biegnącej alarmować pomoc sąsiedzką, zyskali na czasie i dokonali rabunku. Splądrowali oni całe mieszkanie pp. Czabańskich, rozbili skrzynię, w której ich zdaniem znajdować się miały pieniądze i zbiegli niepoznani, zabierając 7 mk. niemieckich i bon na pożyczkę państwową.

Wszczęta wkrótce przez ludność okoliczną obława nie dała pożądanego wyniku. (k)

SPORT

Motocyklizm

W niedzielnym biegu na przełaj o mistrzostwo Polski startuje ogółem 38 zawodników w sześciu biegach. Zgłosili się dotąd najlepsi miejscowi zawodnicy oraz szereg dobrych jeźdźców Polski m. in. hr. Alvesleben. Początek o godz. 15.30 Dojazd na tor w Ławicy autobusami z mostu Teatralnego od godz. 14.

Piłka nożna

O mistrzostwo kl. A POZPN grają w niedzielę o godz. 11 „Sparta” i „Olimpia” na boisku „Cegielskiego”, oraz o godz. 16 „Legia” i „Sokół” leszczyński na stadionie miejskim.

„Praga” i „Poznanian” spotykają się w niedzielę o godz. 11 na stadionie miejskim w walce o mistrzostwo kl. B.

Pływanie

Łódzki Okręgowy Związek Pływacki zorganizowany ostatecznie w ubiegłym tygodniu, wykazuje ożywioną działalność. Najbardziej ruchliwym jest ŁKS posiadający własną betonową, 50-metrową pływalnię. Klub ten sprowadził stałego trenera z Warszawy i urządził wielkie zawody propagandowe z udziałem Bocheńskiego. Okręg łódzki ma wszelkie szanse szybkiego rozwoju dzięki posiadaniu malej krytej pływalni w samej Łodzi, pięknej krytej pływalni w Zgierzu i dzięki bliższemu sąsiedztwu Warszawy. Za dwa, najdalej za trzy lata Poznań zyska stosunkowo niedległego współzawodnika na odpowiednim poziomie.

„E. K. S.” Katowice jest najpoważniejszym rywalem warszawskiego „AZS” w drużynowym mistrzostwie Polski w pływaniu. Klub ten posiada w Karliczku i Bogucie najlepszych w tym roku specjalistów w stylach określonych i doskonale sztafety. Karliczek poza tem jest najpoważniejszym pretendencem do wicemistrzostwa Polski na 200 i 400 m. stylem dowolnym (za Bocheńskim). Niezależnie od tych asów „EKS” ma całą drużynę bardzo równą i kompletną. Siłę tego klubu przypisać należy nie tylko posiadaniu od lat 19 krytej pływalni, ale świetnej metodzie trenowania narybku z młodzieży szkolnej.

Cytowiczówna miała rzekomo osiągnąć w Genui czasy 1:24 na 100 i 3:05 na 200 m. stylem dowolnym, znacznie lepsze od rekordów polskich.

Rekord Bocheńskiego na 300 m. poprawiony ostatnio o 8 sekund, wobec jednoczesnego polepszenia o 7 sek. rekordu światowego przez Tarisa, pozostał w niezmienniej odległości od najlepszego światowego wyniku. Rekord ten jednak o 14 sek. lepszy od rekordu czechosłowackiego, a niewiele ustępuje czołowym wynikom niemieckim i węgierskim.

Wioślarstwo

Doroczne regaty o mistrzostwo Polski odbędą się 25 i 26 bm. w Bydgoszczy na wspaniałym torze w Brdyjściu. Dzięki trybunom i urzędniom zalicza się tor bydgoski do najlepszych w Europie. Regaty odbędą się pod protektoratem p. prezydenta Rzeczypospolitej, który ufundował na

bieg ósemek nową wspaniałą nagrodę swego imienia. Program regat przewiduje 22 biegi, w tem 7 o mistrzostwo Polski. Termin zgłoszeń upłynął 15 bm. Należy liczyć się z bardzo licznym uczestnictwem wioślarzy z całej Polski. Najciekawiej naturalnie zapowiadają się biegi eliminacyjne do międzynarodowych regat o mistrzostwa Europy, które odbędą się na początku sierpnia rb. w Paryżu.

Pomoc dla bezrobotnych

Z konferencji parafji św. Marcina.

Ubóstwo i nędza wśród ludności parafji św. Marcina z powodu bezrobocia mimo nieustannej pomocy, niesionej tak przez konferencję Świętego Wincentego a Paulo, jak i przez wydział parafjalny „Caritas”, nietylko nie maleją, ale wciąż wzrastają. To też kasy poszczególnych towarzystw dobroczynnych nie mogą pokryć wydatków. Aby zaradzić wspólnej klęsce i omówić sprawę obchodzącą wszystkich, odbyło się z inicjatywy p. Szczanieckiego, prezesa konferencji sodalicyjnej panów, zebranie, w którym uczestniczyli p. Kędzierska, przewodnicząca konferencji pań, ks. Misiólek, prezes konferencji parafjalnej panów, oraz p. Jankowski, wiceprezes konferencji parafjalnej panów. Obradom przewodniczył ks. prał. dr. Taczak. Uchwalono przeznaczyć konferencji sodalicyjnej panów przedpołudnie każdej 3 niedzieli w miesiącu do kwesty przed kościołem na rzecz ubogich wspomnianej konferencji. Zgodzono się dalej na urządzenie jednej wspólnej imprezy na cele wszystkich ubogich par. Świętomarcinińskiej. Częsty wysysk ze strony niektórych ubogich, nasunął konieczność zestawienia listy ubogich, wspieranych przez poszczególne konferencje. Określając stosunek konferencji do wydziału parafjalnego „Caritas”, uchwalono ubogich na stałe wspierać przekazywać do odnośnych konferencji, podczas gdy jednorazowe wsparcia wchodzić będą w zakres „Caritasu”. (z)

Mili goście z Ameryki w Poznaniu

Wczoraj wieczorem pociągami od Bydgoszczy przyjechała do Poznania wycieczka wydziału oświatowego Związku Narodowego Polskiego w Ameryce.

Wycieczka organizowana przez oddział Związku Narodowego Polskiego w Chicago Illinois (wydział oświatowy) w liczbie 500 osób przybyła do Gdyni okrętem „Pułaski”. W Gdyni wycieczka podzieliła się na grupy i porożezdżała się w różne strony kraju. Przewodniczą wycieczce wiceprezes chicagowski oddziału Zw. Nar. Pol. p. dr. S. M. Mioduszewski, p. dr. Cederkiewicz i sekretarka oddziału p. Helena Prokesct.

Do Poznania przybyła grupa w liczbie 37 osób, w skład której wchodziły głównie studenci wyższych uczelni amerykańskich. Goście zabawią w Poznaniu do niedzieli wieczora. (k)

Z Teatru Wielkiego

Dziś pożegnalne przedstawienie Opery

Dziś w sobotę pożegnalne przedstawienie, na które wybrano nieśmiertelną „Halke” Moniuszki, którą to operę zapoczątkowano przed 12 laty prowadzenie Teatru Wielkiego. Przedstawienie nabierze specjalnego uroczystego charakteru, gdyż cały zespół artystyczny weźmie w niem udział. Przy pulpicie kapelmistrzowski zobaczymy na zmianę dyr. Wojciechowski i kapelmistrza Tyllję. Na scenie w polonezie weźmie udział cały zespół solistów a obsadę będą stanowić na zmianę artyści Opery. Udział całego baletu z Jedyńską, Martówną i Ciesielskim na czele.

Teatr Wielki

DZIŚ — „Halka” — pożegnalne przedstawienie całego zespołu. Początek o godzinie 8 wieczorem

Teatr Polski

DZIŚ — „Hiszpańska mucha”. Niedziela 19. 7. „Hiszpańska mucha”. Poniedziałek 20. 7. „W nocy z środy na czwartek”. sensacja. Początek o godzinie 8 wieczorem. Biletu poprzednio nabyć można w kasie teatralnej.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Spokojny komisariat”. Niedziela, 19. 7. „Spokojny komisariat”. Poniedziałek, 20. 7. „Spokojny komisariat”. Biletu wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarińskiego, narożnik ul. Gwarnej.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

Ś p. STANISŁAW DOBRZYCKI

Złożyliśmy dzisiaj do grobu śp. Stanisława Dobrzyckiego.

Praca naukowa mało ma uznania w życiu codziennym. Znajdą ją najbliżsi, oceniają uczniowie, gdy ogół zwraca się raczej do beletrystów, którzy karmią jego wyobraźnię, uczucie, zmysłowość. A już najmniej ma uznania krytyka ilteracka, która stanowić ma rzekomo pośrednika między piszącymi a czytającymi. Jej odłam, jakim jest krytyka naukowa, dostępny jest dziś elicie, szczuplejszej nawet niż w Polsce niewolnej, i posiadającej tylko dwa uniwersytety. Kallenbacha, Windakiewicza, Bruchnalskiego, Kleinera, Chranzowskiego, Ujejskiego czyta ta elita z najwyższym zainteresowaniem. Dobrzycki należał do nich ze względu na wyborne przygotowanie językowe, rozległą erudycję literacką, dar odkrywczy i przenikliwość badawczą. Uzdolniony niepospolicie, wyszkolony w seminarjach Malinowskiego, Tarnowskiego, Trętiaka, wreszcie w pracowniach slawistów czeskich rozwinął prędko skrzydła w locie ku wyżynom.

Mają zaś one to do siebie, że wymagają ciągłego i natężonego wysiłku inteligencji, uczucia, woli a więc wszystkich władz ludzkich. Uczucie musi być przecież hamowane w imię naczelnej obowiązującej zasady, którą jest przedmiotowość. O nią walczył właśnie realizm w krytyce, by osiągnąć wyniki nieznanne romantyzmowi i przekazać je pokoleniu, pracującemu na przelomie dwóch wieków. Nie wyklucza to, że Dobrzycki wszędzie i zawsze okazywał temperament iście polski, rozmach prawdziwie sarmacki, które nie wykluczały bynajmniej umiaru w sądach, opanowania w stylu i piśmie.

Nie było w Nim flegmatyzmu, pedantyzmu, drobiazgowości małych szperaczy. Szukał prawdy intelektem, ożywiał ją uczuciem. Umiłowałszy wiek XVII, który i dziś cieszy się dużym zainteresowaniem, badał jego polityków i poetów. Potem zajął się wiekiem XVI, wnikając coraz głębiej w źródła jego natchnień a szczególnie w króla poezji polskiej Kochanowskiego. Dokonał na tem polu rzeczy pamiętnych, jak studja o pieśniach i psalmach. Pozostaną one jako trwałe nabytki nauki, co również odnosi się do studjum o Nieboskiej Komedji Krasieńskiego. Akrycja filologiczna, subtelność smaku estetycznego, także wyraźna muzykalność złożyły się na te studja metodyczne, ostrożne, wyczerpujące. Docieramy w nich i do wnętrza duszy twórców, kierowani ręką pewną i zbrojną w dokument życia, którym jest dzieło. Przyniosły one zaszczyt profesorowi uniwersytetu fryburskiego, który był jedynym Polakiem wykładającym wtedy w krajach romańskich polską literaturę. W Paryżu panowała bowiem wszechwładnie literatura rosyjska, a w Rzymie o niej też mowy nie było. Był więc profesor literatury polskiej ambasadorem polskim na zachodzie, choć nie spadły nań z tego tytułu ani zaszczyty ani odznaczenia.

Będąc zaś jednocześnie sławistą, interesował się twórczością czeską i serbską, pracował — idąc śladem pierwszego dialektologa polskiego Malinowskiego — nad mową ludową stron rodzimych, nad zjawiskiem mazurowania, nad językiem staropolskim. Coraz lepiej wzywał się w dawnej literaturę, ogarniając jej całość w wykładach i opracowując poszczególne jej zagadnienia z uczniami. A miał ich wielu, z różnych stron kraju, nim mógł ich znaleźć w wolnym i stwarzającym dawno wyteśkniony Uniwersytet w Poznaniu.

W seminarjum literatury polskiej, z którego dziś wychodzą jedni za drugim młodzi badacze, zajął stanowisko zgodne z fryburską przeszłością. Niezwykle erudyta, ścisły analityk i wyborny syntetyk, stylistą jasny i przystępny, pedagog troskliwy i sumienny, gromadził Dobrzycki w swej sali wykładowej zastępy słuchaczy. Umiał zaopiekować się młodymi, potrafił nie okazać nigdy znudzenia, gdy przyszło prowadzić starszych. Tu był wyjątkowym psychologiem, metodykiem, nauczycielem. Jego analizy uczniowskich dysertacji imponowały ścisłością, wyczerpaniem, troskliwością pedagoga i kochanego przez młodzież mistrza.

Specjalne studja o polskich kołędach, badania nad pieśniami Kochanowskiego, dochodzenia łączności i pokrewieństwa kołęd polskich i czeskich, charakterystyka prozy renesansowej polskiej odznaczają się gruntownością, której pozazdrościćby mogło wielu. A nadewszystko wybiła się na plan pierwszy, w poznańskim okresie pracy profesora, obszerna synteza historii literatury polskiej.

Im dalej w lata, tem bardziej dojrzał i krystalizował się pogląd Dobrzyckiego na dzieje literatury. Przeznaczył ją właściwie dla obcych, potem przerobił dla swoich, uwzględniając w szerokiej mierze moment socjologiczny, notując skrzętnie rysy każdej epoki, dając wyraziste charakterystyki twórców. Wszystko, czego dokonali monografiści, co zbadał i przeżył sam syntetyk, znalazło się podane tu w obrazie przejrzystym, głęboko pomyślanym, wyrazistym. Nie poświęcono tu słowa frazesowi, nie pominięto żadnego ważniejszego objawu twórczości. Ponieważ działał tu nacisk teorii ewolucji, którą uznawano powszechnie w końcu przeszłego wieku, więc syntetyk dbał pilnie o nakreślenie drogi, jaką odbywała literatura od początku do końca wieków niepodległości. Traktował literaturę w związku z ogólną kulturą, na co kładł nacisk realizm. Troszczył się o uwzględnienie pierwiastków indywidualnych, które podnosił modernizm. Że zaś na początku obecnego wieku zwrócono uwagę na oświecenie, więc wiek XVIII zbadał Dobrzycki starannie, rozróżniając, co w nim było z przeszłości a co z przyszłości. Nazywał to wtórnym klasycyzmem, który zbliżył jednostkę do współczesnej rzeczywistości, do przyrody i ludu, ucząc oglądy, subtelności, rozległości horyzontu, których nie miał barok.

Tak ewolucyjnie przedstawiała się całość, gdyby los pozwolił Dobrzyckiemu dopełnić jej bez przeszkody. Niestety, musiał odejść od warsztatu, na którym leżały studja specjalne, gdzie czekała dopełnienia synteza. Gdyby jeszcze miesiąc, gdyby jeszcze dwa tygodnie, wołał z zalem... Pozostały po nim rzeczy niedokończone, ku ogromnej szkodzi nauki i uczniów. Opadła ręka, która rwała się do czynu.

Nieźródlna zwartość cehuje i tę syntezę, która zjawiała się w zbiorowej publikacji warszawskiej p. t. „Polska, jej dzieje i kultura”. Ostrze gwałtownych przejść zostało tu też stępione, jak wogóle we współczesnych syntezach Cezamiana, Walzla i innych. Życie cehuje to wszystko, życie, które opuszczało syntetyka a przechodziło do dzieła. Jest ono istotnie w swym żywiole, gdy subtelny zmysł historyczny pozwolił mu oświetlić zmiany a w tych zmianach widzieć rzeczy stare i nowe.

Młody uniwersytet poznański stracił w Dobrzyckim uczonego, profesora, pedagoga w wyższym stylu. Towarzystwo Przyjaciół Nauk, zmienione na towarzystwo naukowe i torujące sobie z trudem drogę wśród powszechnej obojętności, wybitnego współpracownika, który i do jego reformy czynnie się przyłożył. Społeczeństwo straciło człowieka o gorącym sercu, ujmującej prostocie, zmyśle praktycznym, instynkcie koleżeńskim i przyjacielskim.

Nie łatwo dziś znaleźć podobnego w epoce zbrutalizowania instynktów, przedrażnienia nerwów, zatracenia przedwojennych tradycji, które kazały zawsze pamiętać, czem się jest i co się reprezentuje. Dobrzycki był w pełni człowiekiem kultury, której naczelnym hasłem była miłość ludzi, wyrozumiałość dla ich zbrodni, ogłębłość w wypowiedzianiu opinii. Pociągał do niego i dowcip, daleki od zgrzytliwości, dowcip wrodzony i w dobrym tonie, sarmacki bez rubasności powojennej. O sprawach publicznych miał sąd stanowczy i określony. Nie lawirował, nie krył się ze zdaniem. Był sobą zawsze i wszędzie.

Był w nim prawdziwy, dawny, polski a mocno rzymskiego meża przypominający vir bonus. Dlatego otoczyły go holdy przyjaciół, uczonych, uczniów, gdy przed laty obchodził trzydziestoletni jubileusz, obiecując sobie lepszy po latach dwudziestu. Dlatego żegnają go ze łzami w oku wszyscy, którzy jego serce, rozum, wiedzę, zasługi ocenili umieli.

Dr. Tadeusz Grabowski

ŻYCIE KULTURALNE POZNAWANIE POLSKI

DZISIAJ OSTATNI WIECZÓR W NASZYM TEATRZE WIELKIM.

Przedstawieniem „Halki” zamyka się dzisiaj ostatni — miejmy nadzieję, że na razie — sezon przedstawień muzycznych w Teatrze Wielkim. Jeżeli idzie o premjery, zakończył się on operetką, mianowicie „Czarem walca” temi dniami wystawionym, a jakby manifestującym przewagę operetki i baletu, które w ostatnich dwóch latach wydoszły się na plan pierwszy daleko przed operę.

Kulturalny ten deficyt był wszakże możliwy do usunięcia w przyszłości, więc mimo to publiczność poznańska z pewnością ma za złe Związkowi Artystów Scen Polskich, że swemi bezwzględniemi żadaniami natury materialnej uniemożliwił miastu prowadzenie Teatru Wielkiego w nadchodzącym sezonie, popychając nasz personal do sui generis strajku przeciw angażowaniu się, które miasto artystom proponowało. Związek ten (ZASP) jest obecnie w takiej samej wojnie ze wszystkimi scenami polskimi, Poznań padł tylko pierwszy ofiarą jego bezwzględności.

Świadczy o tem stanowisko prezesa ZASPU, p. Ignacego Dygasa, który nawet teraz, w przededniu ostatniego przedstawienia, publicznie, potwierdził w interwiewie dziennikarskim, że ZASP obstaje przy dwunastomiesięcznym sezonie, niemożliwym dla scen polskich podczas obecnego kryzysu gospodarczego i stanowiącym główny przedmiot walki ze scenami polskimi, jaką ZASP przedsięwziął, obok przymusowego podatku od biletołów na rzecz tegoż ZASPU. Zarazem potwierdził p. Dygas jeszcze raz informację podaną przez nas w nrze 274, że ZASP, uniemożliwivszy miastu prowadzenie Teatru Wielkiego, chciał go w następstwie sam dostać w ręce, przy czem miasto miało mu dać nie tylko używalność gmachu i ogromnego majątku w kosztach i dekoracjach, ale w dodatku wysoką subwencję. Rzecz prosta, że wobec takiej i w takich warunkach uczynionej „oferty”. Rada miejska jednomyślnie uchwaliła przedstawienia muzyczne w Teatrze Wielkim zawiesić i dzisiaj odbywa się ostatnie.

Od jutra cały personal Teatru Wielkiego rozpoczyna ferie. W jesieni zaczyna się zorganizowane na koszt miasta koncerty symfoniczne, dawane przez przeorganizowaną w tym celu orkiestrę Teatru Wielkiego, która w ten sposób znajdzie podstawę materialną dalszego bytu.

NAUKA

Echa uczczenia prof. Abrahama. Ze Lwowa piszą nam: Widzę teraz, że w nadesłanym przeze mnie liście o uczczeniu ku czci prof. dr. Władysława Abrahama zaszła, przy pośpiechu sprawozdawczym, pewna niejasność. Słowa o trzech pokoleniach uczonych, które złączył swoją pracą czcigodny jubilat, padły z ust prof. dr. Dąbkowskiego, nie z ust prof. dr. Balzera, jakby można było się domyślać. W imię zasady: jak ścisłość, to ścisłość, stwierdzam tę drobnośkę, aby być wiernym maksymie: suum cuique. (lk)

LITERATURA

Z berlińskiej dżungli. „Wielka Sprawa” Henryka Manna, wydana przez „Globus” w wybornej czytającej się przekładzie p. K. Bukowskiego, jest rozsznuta na stosunkach wielkiego niemieckiego przemysłu. Towarzystwo, jakie spotykamy, zamyka się prawie bez wyjątku w personalu ogromnego concernu którym kieruje eks-kancelarz Rzeszy, spekulant z pod ciemnej gwiazdy. Poza jednym inżynierem, skazanym na vegetację u małego biurka — ani jednego uczciwego człowieka. Oszuści i zbrodniarze in nuce, przechytrający się nawzajem, zdradzający i zdradani, szpiegujący i szpiegowani. Walka o pieniądze toczy się na zęby i pazury, każde słowo jest podstępem, każda propozycja podrywką, każda transakcja oszukaństwem. Wiemy, że wielka finansjera rządzi dzisiaj Niemcami całkiem samowładnie. „Wielka sprawa” jest wstrząsającym oskarżeniem tej dyktatorki o amoralność i instynkty zbrodnicze, którym daje wolny bieg. Dżungla, w niej zagryzające się o łup zwierzęta, oto Niemcy powojenne — powiada Henryk Mann, pod którego piórem uplastycznia się w przerażający sposób brutalność i dzikość tych ludzi, wyzutych z wszelkiego uczucia, nie myślących nigdy o Bogu, ani o żadnych sprawach wiecznych. Do tego erotomania kobiet i rozpusta mężczyzn. Po przeczytaniu trudno nie pomyśleć, że spruszone w ten sposób Niemcy są wrzodem Europy.

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Warszawski pomnik Chrystusa-Króla. Z Warszawy donoszą nam: Departament Sztuki przy minist. oświecenia publiczniego nie zatwierdził projektu rzeźbiarza p. Jackowskiego na pomnik Chrystusa-Króla. Projekt ten został zamówiony przez komitet bez rozpisywania konkursu i rada artystyczna m. Warszawy zatwierdziła go, lecz departament nie przyjął, doradzając komitetowi aby rozpiścić konkurs bezpłatny bez nagród, gdyż wielu artystów-rzeźbiarzy zgłosiło się do departamentu z propozycją, że w razie konkursu nadała projekty bez względu na to, czy komitet jakie nagrody wyznaczy. (mw)

STOLICA W ZIELENI.

Z Warszawy piszą nam:

Warszawa otoczona pasem zieleni, przepiękoma plantacjami roślinnymi, trawnikami, skwerami i kwietnikami, to w tej chwili dopiero wizja przyszłości. Ale są już plany, są poczynania, a przecież każde dzieło musi zacząć się od projektów. Jest tylko kwestja, w jakim tempie projekt wprowadza się w życie. Naogół stolica w żadnym ze swych poczynań nie może się uskarżać na zbyt gorączkowe tempo. Raczej — wprost przeciwnie. Może na ten raz będzie inaczej, chociaż sprawa jest trudna.

Trudna jest, bo w zdobieniu miasta zielenią musi przyjąć udział społeczeństwo. Bodajby udział bierny, bodajby nie zajmując wobec planów stanowiska negatywnego i nie przeszkadzając w ich realizacji. A nawet o to jest trudno. Ludzie z rozkoszą pastwią się nad słabymi roślinami. Łamią gałęzie, wyrwywają kwiaty z korzeniami, deptają trawniki, nacinają kory na drzewach. Robią to wszystko w odruchach jakiegoś nieświadomego wandalizmu, bez żadnego dla siebie pożytku czy zysku.

To też kierownictwo plantacji miejskich, zakładając nowe skwery, czy planty, musi zabezpieczać je starannie przed niszczycielami. Każde drzewko trzeba specjalnie ogradać, każdy trawnik otaczać wysoko drutem. Ale to oczywiście nie wystarczy, jeśli publiczność nie zechce sama opiekować się plantacjami i nie będzie przeszkadzać kierownictwu w realizacji planów.

Kierownictwo bowiem, użytkując licznych dziś bezrobotnych, wszczęło już pracę. W wyniku Warszawa zostanie otoczona pasem Plant. Narazie prace rozpoczęto na odcinku mokołowskim. Nierówny, pełen werpów i wyrw, teren przy rogu ul. Puławskiej i Ursynowskiej został wyrównany. Urządzono na nim zielony pierścień, pokryty murawą, drzewkami, krzewami i kwiatami. W środku pierścienia znajduje się boisko lekkoatletyczne z bieżnią. Dalej ciągnie się aleja lipowa, po której bokach rozmieszczono korty tenisowe. Za niemi boisko dla dzieci w wieku przedszkolnym. W przedłużeniu, aż do stacji radjowej, ciągną się ogródki rodzinne.

Pierścien, który w przyszłości otoczy całą stolicę, ma mieć od 70 do 100 mtr. szerokości. Rosnące na tym jego wycinku drzewa są tak dobrane, że kiedy przekwitną jedne, zakwitają drugie. Widzimy tu jabłonie, wiśnie japońskie, róże barwolistne, żylistki, jaśminy, pigwy, spiręje w odmianach od białych do ponsowych, bzy pienne, akacje z różowym kwiatem, kerje, klony, jarzębinę o srebrzystych liściach, głogi ponsowe, wierzby płaczące. Grupy układano w obliczeniu na efekty kolorystyczne, po malarsku. Przez cały czas trwania zieleni mienić się tu będą kolory i odcienie.

W pobliżu zapoczątkowano ulice przyszłości, ulice-aleje. Nasadzone szeregi drzew, w których zieleni tonąć będą kiedyś piękne wille. Ulica Ursynowska ma już szereg takich will, których otoczenie zyska dużo przez posadzenie wzdłuż ulicy trzech rzędów klonów. Na ulicy Krasieckiego posadzone cztery rzędy klonów kalifornijskich, na ul. Antoniego Malczewskiego — topoli chińskich.

W ten sposób dano zaczątek pięknej, schludnej i zielonej dzielnicy. Jeśli ta praca pójdzie dalej szybko, to wizja „Warszawy w zieleni” stanie się jawą już dla naszego pokolenia. M. W.

Pisma nadesłane

„Pamiętnik Warszawski”. Zesz. 6. Treść: M. Rakowska: „Dookoła Rimbau-da”. — T. Zieliński: „Antyk Nietzschego”. — A. Podkowiński: „Conrad i Prust”. — J. Dembowski: „O popularyzacji nauki”. — Z. Jabłońska: „Z jesiennej grzedy”. — S. Karpiński: „Hieroglif”. — T. Czyżewski: „Róże Andaluzji” i „Wstażki gitary”. — J. B. Rychliński: „Manifest gwardji”. — G. Morcinek: „Chleb na kamieniu”. — R. M. Bluth: „Stefan Kołaczkowski a Stanisław Brzozowski”. — Teatr. — Ruch literacki. — Krytyka. — Noty. — Książki nadesłane.

„Przegląd Księgarski”. Nr. 14. Treść: Dr. J. Piątek: „IX Międzynarodowy Kongres Wydawców Książek”. — „Przemówienie J. Mortkowicza na Kongresie Wydawców”. — Kronika Księgarska. — Z życia organizacyjnego. — Dział urzędowy Z. K. P.

Dnia 18 lipca 1931 r., o godzinie 8, zasnęła w Bogu, przeżywszy lat 75, nasza najdroższa i najlepsza matka, babcia, ciocia itd., ś. p.

Teresa z Müllerów Podkomorska

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, dnia 21 lipca, po południu o godz. 5, z kaplicy omentarza Jeżyckiego. Msza św. nazajutrz o godzinie 8,30.

Poznań, Warszawa, Inowrocław, Turew, Mórkwice.

W smutku pogrążona

rodzina.

dw 644

Dnia 18 lipca 1931 r., zmarł opatrzony św. Sakramentami, ś. p.

ks. Walenty Skąpski

proboszcz w Dusznikach

w 50 roku życia, a 24 kapłaństwa. Eksportacja zwłok do kościoła parafjalnego w Dusznikach, odbędzie się w poniedziałek, 20 b. m., o godzinie 5 po południu. Nabożeństwo żałobne i pogrzeb, we wtorek, o godzinie 10-ej. Duszę Jego polecam młodiom Konfratrów.

Ks. Laskowski, dziekan lwówecki.

L w ó w e k, 18 lipca 1931 r.

dw 643

Dnia 18 lipca 1931 r. zmarł o godz. 8,30 rano, po krótkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz kochany brat, wujek i szwagier, ś. p.

ks. prob. Walenty Skąpski

proboszcz w Dusznikach.

Wprowadzenie zwłok do kościoła odbędzie się w poniedziałek, o godz. 5, nazajutrz o godz. 10 spuszczenie zwłok do grobu.

W głębokim smutku pogrążeni
siostry i rodzina.

Duszniki, Pniewy, Poznań.

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

zw 10194

Dnia 18 lipca 1931 r., o godzinie 6,50 rano, zasnęła w Bogu, po krótkich, ciężkich, z wielką cierpliwością znoszonych cierpieniach, zaopatrzona Sakramentami św., nasza najukochańsza, nieodżałowana, najlepsza córka, siostra, bratanka, siostrzenica i kuzynka, ś. p.

Stella Foersterówna

urzędniczka Banku „Vesta“,

przeżywszy lat 25. Pogrzeb odbędzie się z domu żałoby w środę, dnia 22 lipca b. r., o godzinie 5,30. Msza św. za duszę ś. p. Drogiej Zmarłej, odprawi się nazajutrz, o godzinie 9, w kościele parafjalnym św. Marcina.

Ciężko strapieni

rodzice i rodzeństwo.

Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 11a, 4 wejście.

zw 10198

Półtora roku po śmierci naszego ukochanego ojca, rok po śmierci ukochanego brata, dnia 17 lipca o godz. 14,30, zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa i troskliwa matka, ukochana teściowa, siostra i ciocia, ś. p.

z Szeplerów

Marja Majchrzakowa

przeżywszy lat 48. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 20 lipca, o godz. 18, z kostnicy cmentarza w Górczynie.

W ciężkim smutku pogrążeni
dzieci i rodzina.

Junikowo, dnia 17. 7. 1931.

zw 10193

Piegi, żółte plamy, opatrzona przez aptekarza Jana Gadebuscha „Axela“-krem 1/2 słoik 2,50 zł, 1/4 słoik 4,50, do tego mydło „AXELA“ 1 kaw. 1,25 zł. J. Gadebusch, Poznań, ul. Nowa 7 (Bazar). Drogerja i perfumerja. d 6289

Przewielebnemu Księdzu Proboszczowi Zuchowskiemu, Księdzu Mensionarzowi Klauzińskiemu i Wielebnym Księżom, Gronu Obywateli przy kościele Pana Jezusa, Towarzystwu Restauratorów na Poznań i okolice, Kołu śpiewaczemu „Moniuszko“ i Kołu śpiewaczemu przy kościele św. Wojciecha, Tow. Sokół Wilda, Tow. Jedność, Tow. Sobieskich, Nar. Partji Robotniczej, Stow. Pracowników Browaru Huggera, Szanownym Paniom Oświaty, oraz wszystkim licznym Przyjaciółom i Znajomym, za oddanie ostatniej przysługi, ś. p. żonie i matce

Jadwidze Jendrasikowej

oraz za wieńce i kondolencje, składa serdeczne

Bóg zapłać!

dw 645

Mąż z dziećmi i rodziną.

Zamienię

piękną willę w mieście powiatowym, na zachód od Poznania, bez długów, na inny obiekt lub przedsiębiorstwo w Poznaniu z ewtl. dopłatą. Bez pośredników. Zgłoszenia do „PAR“, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 56.10 Pw 5 440-56.10

Noże - widelce

Łyżki i łyżeczki
Młynki do kawy
Maszynki do mięsa
Żelazka do prasowania
Wagi kuchenne
Garnki aluminiowe
Szklane do zapraw
Kotły do zapraw
poleca korzystnie

Jan Deierling

skład żelaza

Poznań, Szkolna 3

Tel. 35-18 i 35-43

Pw 5 466-29, 99

Przewielebnemu Duchowieństwu, Cechowi Piekarskiemu, Bractwu Kurkowemu, Klubowi Kręglarskiemu „Kościeszko“, Gronu Myśliwych, Cechowi Czeladzi piekarskiej, Stowarzyszeniu Młodzieży, Krownym, Znajomym i wszystkim udział biorącym w nabożeństwie żałobnym i pogrzebie, ś. p.

Piotra Bręczewskiego

oraz za ofiarowanie wieńców i dowody współczucia składają na tej drodze najserdeczniejsze

podziękowanie

żona z dziećmi i rodzina.

Poznań, 18. 7. 1931 r.

dw 638/9

Zakład Pogrzebowy Bracia Nowak, Poznań, Plac Nowomiejski 10. tel. 1046.

Samochód

5-osobowy, 6-cylindrowy, marki „Citroen“, prawie nowy, w dobrym stanie, bardzo korzystnie natychmiast do oddania. Zgłoszenia „PAR“, Aleje Marcinkowskiego 11 pod 28,86 Pw 5 469-28,86

Drogerję

z urządzeniem, bez towaru, w ruchliwej ulicy Poznania, korzystnie sprzedam. Zgłoszenia Hadryś, Matejki 56, tel. 70-65 zw 10169

Posługaczka ucziwa szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 569

Moja obecna WIELKA Sprzedaż Posezonowa to jak najlepszy DESER po obiedzie.

Kto tylko przyjdzie, — szybko kupuje gdyż ceny zmuszają do kupna!

Oto kilka przykładów HURAGANU niskich cen!

Jedwab sztuczny	1 25	Popelina czysta	4 50
mtr.		welna	mtr.
Krepony, muśliny,	0 95	Crêpe de chine sort.	5 75
perkalę,	mtr.	ładne kol.	mtr.
Płótno	0 85	Crêpe Georgette	8 50
		w pięk. kol.	mtr.

F. WOŹNIAK

ul. Rynkowa (Kramarska 16) tuż przy St. Rynku

Pw 5 481-28,108

Tydzień Propagandy hasła

„Swój do Swego po Swoje“!

Staraniem:

„Hufca Młodych Rozwojowców“

Poznań, Aleje Marcinkowskiego 24 (dom ogrodowy), telefon 30-67.

zw 10180/a

Z dniem 1 sierpnia r. b. przenosimy nasze przedsiębiorstwo z ul. 27 Grudnia do ob. zymich lokati w własnym domu przy ulicy **Woźnej 12**, narożnik **Wielkich Garbar**. — Celem możliwego zmniejszenia przed przeprowadzką zapasów, urządzamy przez miesiąc lipiec

Wielką Wyprzedaz

z której to okazji należy skorzystać, gdyż ceny zniżamy bezprzykładnie.

Przez czas trwania wyprzedazy udzielamy upustów:

na towar regularny do **20%** — na towar lekko uszkodzony i resztki **30 do 50%**

Partja ręcznie, gęsto wiązanych dywanów **smyrneńskich** krajowej produkcji, I. gatunek zamiast **160,—** zł po **120,—** zł za metr kwadratowy.

Partja kilimów najlepszego gatunku w przepięknych wzorach ludowych i stylizowanych zamiast **80,—** zł po **49,—** zł za metr kwadratowy.

Dom Handlowy ul. Woźna 12
narożnik Wielkich Garbar
(2 minuty od Starego Rynku)
Własność firmy K. Kużaj.

Kazimierz KUŻAJ Centrala - Dywanów
ul. 27 Grudnia 9

Największy specjalny magazyn dywanów, kilimów, chodników, materiałów meblowych i dekoracyjnych, narzut, serwet i t. p.

WIELKI LOS w 3-ciej klasie

100 000 zł

padł 14 b.m. w kolekturze mojej na numer 45 343.

Poraz trzeci poszczycić się może kolektura moja wylosowaniem **wielkiego losu**. Żadna loteria nie daje tyle ucziwej gwarancji i wielkich szans co

Polska Państwowa Loteria.

Mała ilość losów do IV. i V. klasy jest jeszcze do nabycia; **kto nie gra, wygrać nie może.**

STEFAN CENTOWSKI

POZNAN, Aleje Marcinkowskiego 5

Kolektura Polskiej Państwowej Loterii Klasowej.

dw 612/3

Austro Daimler

torpedo 6 osob. — 6 cyl. 10/40 KM. kupno okazjne w bardzo dobrym stanie tanio na sprzedaż. Informacje:

Austro Daimler, Poznan,
Dąbrowskiego 7, telefon 75-58, 76-65.

Pw 5458-28,161

PUSZCZYKOWO, Restauracja Leśna

właśc. Wanda Mandłowa

urządza w niedzielę, dnia 19 lipca 1931 r.

WIELKI KONCERT

wyk. przez orkiestrę 17 p. ul. Wkp. z Leszna pod kier. kapelm. p. por. Dzikka.

zw 10185

Miejska Kom. Kasa Oszczędności w Tucholi
poszukuje zaraz

Kierownika Kasy

Uwzględnić się będzie tylko fachowców. Podania z własnoręcznie napisanym życiorysem oraz odpisy świadectw z dotychczasowej praktyki, kwalifikacji, referencji, wynagrodzeniem i t. p. należy nadsyłać bezwzględnie do Zarządu M. Kom. Kasy O. w Tucholi.

dw 633

Samochód-Reklamowy

„Peugeot” zupełnie przyjęty w stanie najlepszym na sprzedaż. „Automechanika”, Poznań, ulica Dąbrowskiego 83/85, tel. 62-01. zw 10190

Reklamówka-ciężarówka

1 1/2 tonowa — marki „Fiat”

w najlepszym stanie, tak maszyna jak i karoserja, do sprzedania. — Sprzedamy tylko z powodu zapotrzebowania na większy wóz. — Powyższy wóz do dzisiaj dnia rozwozi towary po mieście i jest znany każdemu.

zw 10195

„GOPLANA”

Sp. Akc. — Fabryka czekolady w Poznaniu.

Dobre polowanie

na kuropatwy, bażanty, zajace i rogacze

obszar ca. 2200 mórg

wydzierżawia się na 4 lata od 1 lipca 1931 do 1 lipca 1935. Komunikacja bardzo korzystna, bowiem teren polowania rozpoczyna się tuż przy dworcu kolejowym stacji Paczkowo, oddalony od Poznania 17 klm. Bliższych wiadomości udzieli **Majątność Siekierki Wielkie**, poczta Paczkowo, tel. Kostrzyn 1.

zw 10 071

Po gruntownej renowacji nastąpi dnia 21 lipca 1931, o godz. 10-tej rano

otwarcie
największej w Polsce

sali bilardowej

Pw 5 436-28,74

„Café Esplanade”

POZNAŃ, Plac Wolności 11, I. piętro.

WINA

WYBITNE BORDOSKIE

NYKA & POSŁUSZNY

POZNAŃ, WROCLAWSKA 33/34.

Pw 5 441-20,153

PIEKARY 22/23

MEBLE STANIAŁY

WIELKI WYBOR! DOGODNE SPŁATY!

IGNACY LINKE

Pw 5 482-11,135

poleca

Samochody osobowe i ciężarowe

nowe i używane najlepszych fabrykatów z karoserjami wszelkiego rodzaju

Warsztaty mechaniczne

uskuteczniające wszelkie naprawy wchodzące w zakres samochodu Pw 5479-28,109

Fabrykę karoseryj

budującą nadwozia osobowe, ciężarowe i do celów specjalnych oraz wykonującą wszelkie naprawy

Magazyny przyborów i części zamiennych
Stacje benzynowe — Garaże
Koncesjonowane Kursy Kierowców
Obsługa fachowa — Ceny konkurencyjne
Szczegółowe oferty na każde żądanie.

BIURA CENTRALNE: POZNAŃ
ulica Dąbrowskiego 29, telefony 63-23, 63-65.

Mamy do sprzedania okazyjne partje

dachówek, falcówek i karpiołek

po cenach znacznie niższych. Oferty wysyłamy na żądanie także na inne artykuły budowlane.

„Materiał Budowlany” Sp. Akc.
Poznań, Seweryna Mielżyńskiego 23.
Telefon 59-76. Pw 5445-56,5

Sympatykom swym

nadal się poleca znana ze swych niskich cen

Restauracja „Rzymska”

Dancing Matejki 56. Otwarte do 4.
zw 10 188

SKŁAD

z mieszkaniem 4 pokojowym w Śremie, przy głównej ulicy jest do wynajęcia. Skład ten był przez bławatników od wielu lat z dobrem powodzeniem prowadzony i nadaje się na każde przedsiębiorstwo. Zgłoszenia przyjmuje **Władysław Lompa, Śrem, telefon 23.** zw 10 197

ADMINISTRATOR

Dla brata mego administratora wielkiego majątku na Pomorzu lat 28, przystojny, wysoki mężczyzna, poszukuje towarzyszy życia. Panie gospodarne, oględne, obeznane z zwyczajami tegoż zawodu, w posiadaniu posagu conajmniej 25.000 zł., zechcą swe zgłoszenia nadesłać pod nr. 28 do „Par” Bydgoszcz, Dworcowa 54. Pw 5456 63,169

Gdynia
sprzedam barak z powodu przeprowadki o pięciu ubikacjach. Cena 2.500. Dochody 250 zł. mieszkanie oprócz mego mieszkania. Złozzenia Droga Witoska, nr. 87, s. Tomasz Szyca, nr 4472

Folwark
I klasy 1000 móg pszennej buraczanej przy mieście cena 380 tys. Folwark 300 móg pszennej buraczanej zabudowania I klasy buraczanej prywatna 200 móg pszennej buraczanej, zabudowania maszynowe 10 móg jeziora, cena 100 000, wpłata 50 000 Jan Płoszyński, Mogilno, Plac Wolności 6, telefon 67, zdw 44 014

Maszyna
damska Singer jak nowa, Szyperka 3, parter, zdw 43 995

Sprzedam
zaraz skład cukierków z przyległym mieszkaniami, pokój, kuchnia przy ruchliwej ulicy w Gnieźnie za zgodą gospodarza. Złozzenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 188, nr 4460

Gdynia
parcele budowlana 1000 m², obok plaży, blisko miasta, korzystnie sprzedam. Wiadomość: Biuro „Informator”, Gdynia, nr 4471

Gdynia
zakład fryzjerski, dobrze prosperujący, z powodu wyjazdu tania sprzedam. Złozzenia pod „Zakład” do Ekspozytury Kurjera Poznańskiego w Gdyni, nr 4470

Powóz
jak nowy i radio 4 lampowe tania na sprzedaż. Złozzenia W. Jódziak, Drogerja, Wrocławska 58, Pw 5447-28,88

Skład
papieru zabawkę, przedwojenny, dobrze prosperujący z mieszkaniem wypadkowo sprzedam. Pedraki, Bydgoszcz, Śniadeckich 21, Pw 5452 65,373

Maszynę
do krajania kapusty do zapędu elektrycznego sprzedam. — Kostrzewski, Bydgoszcz, Aleje Mickiewicza 7, Pw 5455 63,370

Tanio
kupuję towary drogerjowe i farby, lakiery, pendzle. Obsługa fachowa. Nowa Drogerja, ul. Wrocławska 38, Pw 5463-28,57

Skład
kolonialny z obszernym mieszkaniem, urządzeniem, towarem, zaraz sprzedam. — J. Szymański, Górna Wilda, 92, kiosk, zdw 43 801

Parcele
budowlane przy ul. Dąbrowskiego, przystanek tramwajowy w miejscu, elektryczność, kanalizacja. Ceny niższe. Cegielnia Jezyczna, Dąbrowskiego 121, zdw 43 802

Do samochodu Adler
starszy model mam korzystnie do sprzedania w dobrym stanie i chłodnicę, 1 starter, magnet, lampy oraz wszelkie inne części. Złozzenia Wally Jana III, 13, od godz. 8.30—15, zdw 43 662

Pianola
przystawka do pianina sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 704

Piec kaflowy
nowy sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 703

3
domki, 3 morgowy ogród, 6 pokojowe wolne mieszkania, elektryczność, telefon 79-49. Całość częściowo korzystnie sprzedam. — Bosa 20, Górczyn, zdw 43 693

18 000 złotych
dom piętrowy ze składem niedaleko rynku w Rawiczu, możliwość urządzenia warsztatów w podwórzu — do sprzedania. Wiadomość Stanisław Matera Jasio, ulica Staszica 534, zdw 43 956

5,60 koszula
sportowa, paski sportowe od 90, kolarzycki sztywne 75 kalesony macco 1,90; kąpielowe 1,25; skarpetki od 40; Pończochy Bemberg 2,75; prima Bemberg 3,50; złoty Bemberg 5,50; kolarzycki damskie krepdeszyny 1,35; pantalonki jedwabne 2,70; kombinacje 4,50; rekawiczki krawaty, bielizna najtańsze w Składzie Fabrycznym Władysława Trojanowskiego, Wielkie Garbary 36, obok Wielkiej, zdw 43 014

Ogrodnictwo
12 móg zabudowania maszynowe zaraz na sprzedaż. Kaczmarek Rudniki, pow. Grodzki poczta Opalenica, zdw 43 654

Wózek
Brennabor 100, łożko na 2 osoby z materacem 75, Stanglewicz, Dąbrowskiego 83/85, zdw 43 648

4,90 koszula
sportowa z krawatem. — Paski sportowe od 90 groszy. Czapki od 1,75. Laski 1,50. Kolarzycki sztywne, modne 75 groszy. Kalesony macco 1,90. Koszula macco 2,45. Kąpielowe 1,25. Skarpety 40 gr. niciane 48, jedwabne, modne 80, eleganckie jedwabne 1,50, prima skarpety 2,25. — Warszawski skład fabryczny, Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej, zdw 43 879

Wypredaź parasoli
damski moenya 4,75, modny 5,75, elegancki jedwabny 11,50, prima jedwabny 12,50, dziecięcy 3,75, torebki damskie skórki od 3,75, dziecięce od 95 gr, pilki gumowe dziecięce od 25 gr. — Warszawski Skład Fabryczny, Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej, zdw 43 878

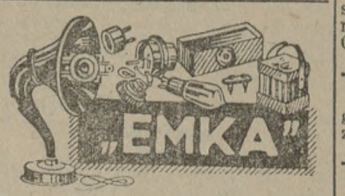
Deski
stolarskie dostarcza w różnych dymesjach Jan Domeracki, Brama Willecka, telefon 1667, Pw 5 173-28,15

Podłogę
szalówkę dostarcza Jan Domeracki, tartak parowy, Brama Willecka, telefon 1667, Pw 5 174-28,14

Kantówkę
lata dostarcza Jan Domeracki, Brama Willecka, telefon 1667, Pw 5 175-28,13

Belki
dostarcza według wymiarów Jan Domeracki, Brama Willecka, tel. 16-67, Pw 5 176 28,12

Pszczoty - roje
10—15 złotych, miód pszczelny leczniczy blaszanka 5 kg, 16 zł 10 kg, 31 zł opłacenie wysła „Pataka”. Kupczyński 6, poczta Denysów, zdw 43 858

wł. Marian Włodarczyk Poznań, Wrocławska 30, telefon 36-83. Korzystne źródło zakupu radioodbiorników i części zapasowych. Aparaty fotograficzne, gramofony i płyty Baterie anodowe — „EMKA” najtańsze gdyż 150 wolt 21 zł 120 wolt 16 zł 100 wolt 13 zł 90 wolt 11,50 zł Baterie anodowe wysyłamy do wszystkich części Polski za zaliczeniem 2—3 zł. Pw 5 480-28,107

3,90 Bemberga
oryginalne pończochy, Bemberg prima 4,25, jedwab do prania 1,60, biustonosze 85 gr, kombinacje jedwabne 4,50, pantalonki jedwabne 2,50, bezrekawiczki jedwabne 4,50, koszule nocne 3,75, rekawiczki 1,30, berety czeskie 1,90. Warszawski Skład Fabryczny, Jadwiga Podbielska, Wielkie Garbary 40, naprzeciw Wodnej, zdw 43 877

Samochód
6 osobowy, marki „Rugby”, limuzyna w bardzo dobrym stanie okazynie sprzedam. „Autopol”, Dąbrowskiego 12/16, telefon 73-08 zdw 43 897

Sprzedam
rozlewnie piwa z kompletnym urządzeniem, Złozzenia do Kurjera Poznańskiego zdw 43 904

Skład
kapeluszy damskich w Poznaniu przy Rynku Łazarskim, dobrze prosperujący, korzystnie sprzedam. Adama Jeskego 30, skład kapeluszy damskich, zdw 43 817

Kamienica
Bydgoszcz, dochód 7 200, cena 37 tysięcy, wpłaty 15 000, Rutkowski, Grobla 29, zdw 43 810

Sprzedam
radio trzy lampkowe z głośnikami, Wierzbicę 40, w podwórzu, I. piętro, zdw 43 843

Radioaparaturę
kompletny oraz głośnik Philipsa sprzedam tania. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 849

Po prezenty i nagrody
alpakowe, mosiężne, srebrzone, porcelanowe, szklane, fajansowe, tylko wprost do Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, podwórze. Tamże kupuje się tylko tania. — Tamże kupuje się tylko najkorzystniej, zdw 43 854

Nowoczesne zakłady
mają przeważnie już urządzone laboratoria. Instrumenty i przybory laboratoryjne stanowią po większej części szklane przyrządy, — które się łatwo tuka. Trzeba je zastąpić nowymi. Ale skąd? Z zagranicy? Krajowe fabryki, przedstawicielstwa i sklepy polecają swe wyroby w tak poczytnym piśmie, jakim jest Kurjer Poznański,

2 rowery
półwysięgowe, mało używane sprzedam zaraz. Złozzenia Kurjer Poznański zdw 44 005

Skład
kolonialny, powiatowe miasto, z mieszkaniem — 3 pokoje i kuchnia, bez żadnej konkurencji. — Złozzenia do Kurjera Poznańskiego zdw 44 004

Maszynę
okrągłe czółenka, 150 zł sprzedam. Poznańska 38, mieszkanie 7 zdw 43 980/1

Maszynę
damską, wpuszczaną bardzo dobrze, zupełnie tania sprzedam. — Wolnica 4/5, I. piętro, lewo, rw 2 154/5

Farby
lakiery, pokosty najtańsze Drogerja Jaroszyk Chwałiszewo 24, zdw 43 665/6

Skład
komisowy, dobrze zaprowadzony, w Poznaniu z powodu wyjazdu sprzedam. Staszica 14, zdw 43 932/3

4 konie
samopojazd sprzedam. Św. Marcina 46, zdw 43 823/4

Morele
zaleszczycki pierwszy jakości skrzyneczka 5 kg 20 zł, 10 kg 38 zł za zaliczeniem wysła E. Zielińska, Firma „Morela” w Zalesszczykach. — urtnownik oferty na żądanie. Firma posiada własne największe sady. Istnieją lat 20 zdw 40 737

Parcele
położone na Łazarzu i na Miasteczku sprzedam za gotówkę. — Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 43 436

Skład
kolonialny dobrze prosperujący w Gnieźnie w ruchliwym miejscu, z towarem lub bez od zaraz na sprzedaż. Cena podług umowy Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 43 489

Klubowy
garnitur elegancki 260.—, Łazienna 1c, parter, przy Grobli, zdw 43 531

Fiat 501
po remoncie, oraz 4 opony, rozmiar 935x135, sprzedam tania. Złozzenia do Kurjera Poznańskiego zdw 43 585

Kiosk
zaprowadzony z towarem i urządzeniem w ruchliwej przemyślewiej okolicy sprzedam inwalidzie za 5 000 zł Złozzenia Kurjer Poznański zdw 43 621

Dwie sypialnie
dębowa i biała korzystnie na sprzedaż. Złozzenia: Półwiejska 3, Jankowski, zdw 43 555

Wypredaź
mebli z powodu likwidacji po bardzo zniżonych cenach Sprzynsacz Wielka 13 Pw 11 539

Na pończochy
wielka niższa cen — A. Szymański Specjalny magazyn pończoch Poznań Św. Marcina 1 przy placu Św. Krzyszka Pw 3122-3-25,131/2

Meble
wielkiego rodzaju oraz różne towary sprzedaje droga licytacji Brunon Trzeciak, zaprzys. rzeczoznawca i aukcjoner, w rocznicę 4. Lokal otwarty w dniach 8—18 godz. Pw 5 373/4-28,95/96

Dla sportsmena
lub eleganckiej pani, 2—3 osobowy kabriolet Lorraine-Dietrich, 6 cylindrowy, 15/50 HP, 1.450 kilo, czarny i chrom, doskonały stan, nowoczesny, komfortowy, oszczędny, szybki, sprzedam dwie trzecie poniżej fabrycznej ceny za 12.500. Szczegóły na żądanie. Oferty pod: „K” do Towarzystwa Reklam Miedzynarodowej, Warszawa, Marszałkowska 124, Tw 208

Meble
używane oraz inne przedmioty sprzedaje i kupuje Poznański Dom Komisowy Dominikańska 3 telefon 24-42, Pw 11 540

Pompy
poleca największa fabryka pomp studziennych w Polsce założona 1868 r. Inż. W. Krappe Leszno, Poznańskie Również polecamy sikawki pożarne. Ceny niskie, ekspedycja natychmiastowa Pw 11 573-22,70

Ford
kilkanaście mało używanych 4-drzwiowych karetek typ A 1929 r. ma jeszcze do sprzedania na dogodnych warunkach „Autoruch” Sp z ogr. odp. w Poznaniu, ul. Marsz. Focha 134/140, telefon 77-75, Pw 11 586-29,86

Okna
rozmiar 1x1,40, nowe nie okute dostarcza Jan Domeracki, Brama Willecka telefon 1667, Pw 5 398-28,16

Skrzydło
czarne, krótkie „Carl Rönisch”, Dreżno, skrzydło palisandrowe „Josef Fritz”, Wiedeń, odda okazynie Pozn. Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 24-42, naprzeciw kościoła, Pw 5 403-28,29

Salon
antyczny mahoniowy, garnitur klubowy, kasy „National”, gaśniczka „Minimax”, lustra z ramami lub bez, maszynny do pisania, kanapy restauracyjne, stoły biurowe, restauracyjne, krawieckie, biurko żaluzjowe, kilka pierwszorzędnych płaszczy i sukien damskich odda okazynie Pozn. Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 24-42, naprzeciw kościoła, Pw 5 402-28,31

Pianino
okazyjnie sprzedam tania Drygas, Kantaka 5, Pw 5 414-28,53

Sprzedam
tania 6-pokojowy domek w mieście powiatowym Strzelno, nadający dla emeryta lub interes. — Obiekt można: ul. Młyńska 10, Kruszyński, Właściciel Toruń, Szosa Chelmińska i Zielińska, Pw 5 429-64,213

Wypredaź
całkowita dywanów, chodników po cenach najniższych z powodu likwidacji interesu Poznański skład dywanów, ulica Wrocławska 20, przy Placu Św. Krzyskim zdw 39 648

Maszyna
do pisania Underwood przeznaczone tania, Graniczna 15, II. piętro, wo. zdw 43 770

Rzadka okazjal
Spółdzielnia sprzeda 9 parcel budowlanych po zagr 500 metrów każda 4 240 za 1 m². Jeszcze w tym sezonie mogą być zabudowane. Złozzenia do Kurjera Poznańskiego zdw 42 272

1
Motor stojący (Deutz) 3 KM w dobrym stanie oraz 2 walce młyńskie 300 x 600. — 1 walec 300 x 800 m/m sprzedamy na korzystnych warunkach. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 212

Wypredajemy
zapasy płaszczy letnich, płaszcze sportowe gabardynowe od 30—55 złotych. Modele za bezcen tylko w firmie P. Szczawińska i S-ka, Poznań, ulica Wodna nr. 1 Pw 12 002-25,49

9 móg
przy jeziorze blisko Poznania, — cena 12 000. „Osadopol”. Rzeczypospolitej 9, zdw 43 764

Piekarnię
dobrze prosperującą Poznań zaraz sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 776

Dobrze
ulożysz zaoszczędzone grosze, kupując parcele. Złozzenia Kurjer Poznański zdw 43 792

Z
powodu choroby sprzedam tania spawarkę elektr. (Schweisspunkt-Apparat) do spawania blachy od 0,1 do 1,5 m/m oraz aparat rozdzielczy kompletnie (Teilkopf-Apparat) do gryzarki, Oferty Kurjer Poznański zdw 43 786

Maszynę
krawiecką sprzedam. Matejki 5, m. 16, zdw 43 744

Pianino
zagraniczne czarne sprzedam. — Matejki 39, m. 7, zdw 43 743

Wózki
dziecięce tania, 27 Grudnia 15, podwórze, zdw 43 773

Wille
ładna sprzedam korzystnie. — Czech, Puszczykowsko, zdw 43 719

Dom
nowy piętrowy 8 ubikacji z ogrodem przy Poznaniu, cena 14 000 wpłaty 10 000 Zabikowo, ul. Białkowskiego 7, zdw 43 729

Powóz
dogart, dobrze utrzymana 140 zł sprzedam, Górna Wilda 106, zdw 43 726

Saksofon
alt korzystnie sprzedam, Pocztowa 2, I. prawo, zdw 43 724

Domek
z ogródkiem 2 mieszkania 3 pokojowe sprzedam, Zabikowo, Kościuszki 26, stacja Luboń, zdw 43 740

Skład
i restaurację sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 43 683

Fortepian
marki Irmler korzystnie na sprzedaż. Matejki 53, m. 4-4-7, zdw 43 676

Piec
gazowy Junkersa prawie nowy z powodu przeprowadki do sprzedania, Chelmońskiego 20, m. 5, 9—12, zdw 43 675

5 KUPNA

Sypialnie
jadalnie, gabieny meskie, pianina, garnitury klubowe w skórce i gobeliny, biblioteki, biurka, dywany kupuje, placąc wysokie ceny. Pozn. Dom Komisowy, Dominikańska 3, telefon 24-42, naprzeciw kościoła, Pw 5 404-28,28

Domek
kupię wpłace 8 000 zł oraz odstąpię dwupokojowe ładne mieszkanie. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 488

Gospodarstwo
przy Poznaniu kupię, wpłace 15 tys. Kurjer Poznański zdw 43 484

Dwie szafy
do rzeczy używane w dobrym stanie kupię, cenę do „Par”, Al. Marcinkowskiego pod 28,85 Pw 5 448-28,85

Męski pokój
używany kupię. Oferty cenę „Par”, Al. Marcinkowskiego pod 28,80, Pw 5 449-28,80

Sypialkę i kuchnię
używaną kupię. Oferty z ceną „Par”, Al. Marcinkowskiego pod 28,78 Pw 5 450-28,79

Domek
z ogrodem, parę móg ziemi blisko Poznania kupię Oferty z ceną Kurjer Pozn, zdw 43 007

Szukam dostawców
którzy mogliby mi dostarczyć w większych ilościach grzyby i jagody. Odbiór przy urzędzie celnym Zduny-Freihan Adres: Herman Weigelt, Strebitzko, telefon Freihan 66, nw 4 408/9

Kupuję
złoto, srebro brylanty, placy najwyższe ceny F. Tarłowska Plac Wolności 11, Pw 11 567-20,143

Do sprzedaży
droga licytacji wszelkiego rodzaju meble i towary przyjmując Brunon Trzeciak, zaprzys. aukcjonator Wroniecka 4, Pw 5 462-28,84

Wille
kupię za gotówkę nie dużą, lecz dobrze urządzone z wielkim ogrodem. Złozzenia Kurjer Poznański zdw 43 335

Schody
żelazne kręcone używane na wysokość ca. 3,95 m kupię. Złozzenia do Kurjera Poznańskiego zdw 43 648

Wolancik
półkryty możliwie na gumach kupię. Złozzenia Kurjer Poznański zdw 43 100

Wagę decymalną i wóz
(rolwage) kupię. Złozzenia: Składnica drzewa Dąbrowskiego 22, zdw 43 769

Skład
blawatów mniejszy lub pokrewny kupię za gotówkę. Oferty z podaniem ceny do „Par”, Toruń pod 299, Pw 5 440-64,214

Folwark
ca 500 móg kupię lub wydzierżawie. Kurjer Poznański zdw 43 730

Dentystyczny
fotel kupię okazynie. Kurjer Poznański zdw 43 731

Kupię samochód
lekką karetkę 40 konną dobrym stanie za wpłata 500 zł mieszkanie. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 745

Dom
z ogrodem lub małe gospodarstwo w lesistej okolicy Poznania stacja na miejscu, kupię. Złozzenia Kurjer Poznański zdw 43 679

Gotówką
za dom, wille Solacz Poznań, Kurjer Poznański zdw 43 672

Kupię
suterene jasna nie głęboka centrum. Oferty warunki Kurjer Poznański zdw 43 712

Fryzjernię
kupię, wydzierżawie lub przystąpię do spółki. Podać wyczerpujące warunki Kurjer Poznański zdw 43 711

Kupię
lub wydzierżawie aptekę w b. zaborze pruskim o obrocie ca. 40 tys. do 60 000 zł. Złozzenia Kurjer Poznański zdw 43 449

Kupię
2 morgi ziemi w Mosinie za gotówkę. Oferty z podaniem ceny Kurjer Poznański zdw 43 714

Magneto
motocyklowe Indian kupię. Złozzenia Wale Garbary 5, parter, prawo, rw 2 142

Drogerję
z mieszkaniem w mieście powiatowym kupię. Złozzenia Kurjer Poznański zdw 43 911

Domek
ogrodem blisko Poznania, cena, warunki Kurjer Pozn, zdw 43 910

Kupię
parcelę. Szczegółowe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 43 816

Jabka (spadek)
na marmelade w każdej ilości kupię Wytwórnia cukierków i marmelady, L. Siedziński, Poznań, Wroniecka 16, tel. 1242, zdw 43 957

Dom
w Poznaniu kupię. Wplacie do 25 000. Złozzenia Kurjer Poznański zdw 43 944

Wózek
dwukolowy ręczny w dobrym stanie kupimy. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 863

Pianino
zaraz kupię. Oferty ceną Kurjer Poznański zdw 43 938

Kuchnię
westfalską używaną lecz w dobrym stanie kupię. Oferty ceną Kurjer Poznański zdw 43 942

Balans
prase ekscentryczna, nożyce do cięcia blachy w fasony, wagę stołową 20 kg., używane, kupię. — Oferty z podaniem wymiarów do Kurjera Poznańskiego zdw 43 871

Motocykl
przećpka kupię. Urbanek Bałbińskiego 6, zdw 43 966

Gdzie?
z powodzeniem założę można przedsiębiorstwo zbożowe. Niekoniecznie miasto. Warunek pewna egzystencja. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 870

Samochód
limuzynę kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 071

Piec do palenia kawy wleśnie jęczmienia
pojemności od 50 kg używany w dobrym stanie kupię. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 061

6 KAMIENICE

Willa
dwupiętrowa, komfortowa, dochód 11 500, niedaleko Teatru, okazynie, gotówką 65 000, hipoteka na 6 procent 20 lat, wolna podatku i stempli. Kurjer Poznański rw 2 158

Wille
sprzedam Mosinie, 5 pokoi, wygodny, piękny ogród. Adres Kurjerze Poznańskim zdw 42 470

2 domy
z ogrodem wraz z 3 składami, w najlepszym położeniu na przedmieściu Poznania z powodu stonunków rodzinnych na sprzedaż. Cena 120 tysięcy, pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 881

Wille
nowozbudowana, piękny ogród przy Poznaniu sprzedam za gotówkę. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 869

Kamienica
blisko rynku, ładny teren budowlany, dochód roczny 7 900, cena 66 000, wpłata 35 000. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 912

Kamienice
maszynowa, budowana 1912 roku, dochód ustawowy 6 000 rocznie, za 52 000 sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 909

Kamienica
na sprzedaż w Szam

Dobry
lokate 6 000 może mieć pan lub pani w rentownym przedsiębiorstwie. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 813

12 000 zł na I. hipotekę
ulokuje organadzacja społeczna. Warunek: srodmiesieczne prawo pierwokupu i uzyskanie lokali na biura w obiekcie. Szczegolowe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 43 885

Kasjerke
z kaucja od 3 000—5 000 zł. wspolnik niewykuczony 10 000 zł. Zgloszenia Kurjer Poznański zdw 43 847

Celem
eksportowania rentujacych artykulow poszukuje 250 do 500 ewentualnie nap. wartosciowe. Szczegoly podam. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 965

Kto
pozyczy 600 zlotych. zwroce za kwartal 700 zlotych dam pewna gwarancje. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 954

Wspolnika
do znanej wytworni klisz poszukujemy, potrzeba 25 000. Oferty Kurjer Poznański rw 2 160

Wlascicielka
skladu przyjmie wspolnika kupca z 3 000 zł. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 991

5 000 zlotych
pozyczy na fabryki i domy. gwarancja I hipoteka w zlocie poszukuje Zgloszenia do Kurjera Poznańskiego dw 640

60 000
z pożyczki na fabryki i domy. gwarancja I hipoteka w zlocie poszukuje Zgloszenia do Kurjera Poznańskiego dw 640

2 000
poszukuje dam 75 procentu miesiecznie. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 44 038

Fortepian
prima oddam pod zastaw 1 000 zlotych. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 073

30 000
potrzebuje fachowcow w charakterze spolki na skapitalizowanie wyjatkowo lukratywnego przedsiobstwa bez ryzyka w Poznaniu. Nie handel towarami, nie kredytorow ani debitorow, ani weksli. Kapital zabezpieczony. — Miesieczne stale zaliczki na poczet wysolich zyskow po 500 zł. Zgloszenia pod „Lukratywny”, „Par”, Poznan, Aleje Marcinkowskiego 11. Pw 5457-63,368

8 DO WYNAJECIA

4—5
pokoi nie wyzej II. pietra z wygodami wprost od gospodarza wynajmie. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 455

Mieszkanie
komfortowe 3 1/2 pokojowe. kuchnia, spiżarka, lazienka, balkon, duzym ogrodem, garażem w nowej willi przedmiosciu 15. 8. 500 zł miesiecznie. Oferty Kurjer Poznański pod zdw 43 454

Skład z mieszkaniem
pokój, kuchnia, lazienka w Debu miesiecznie 150 w nowym domu 1. 9 Oferty Kurjer Poznański zdw 43 453

Mieszkanie
8-pokojowe na I. pietrze w srodmiesciu przy spokojnej ulicy zaraz do wynajecia. — Zgloszenia „Par”, pod 28,67. Pw 5 430-28,67

Mieszkanie
skladajace sie z 2 pokoi na IV. pietrze, czesciowo umeblowane, w poblizu Zamku do wynajecia. Zgloszenia uprasza sie do „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 28,41. Pw 5 407/8-28,42

3
komfortowe mieszkanie, willa, wskaże Kurjer Pozn zdw 43 639

2 pokoje
z kuchnia wynajme za rok zgory. Poznan. Staroleka, Rom. Mraz 49. dw 618

Oddam
7 pokoi frontowych. I. pietro, srodmiescie. Kurjer Poznański zdw 43 803

Pokój
kuchnia gotowe do wynajecia. — Sw. Wojciech 5 wlasciciel zdw 43 767

Pokój
kuchnia 1500 zł w tem 1/2 roku dzierzawy. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 782

Pokój
frontowy piec kuchennym rodzinie, Sielska 43. zdw 43 737

5—6
pokoi zaraz do wynajecia. Czynsz zgory. Aleje Marcinkowskiego 18. I. pietro. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 43 451

Pokój
kuchnie odstapie korzystnie. — Gen. Umińskiego 12 b. m. 3. zdw 43 901

Mieszkanie
3 pokojowe kuchnia komfort zgoda gospodarza/Lazarz. Adres Kurjer Poznański zdw 43 957

3—4
umebl. pokoje ewentl. z pianinem i uzywaniem kuchni wyski parter Zgloszenia Skladnica Drzewa. — Dabrowskiego 22. zdw 43 768

3 pokoje
kuchnia, front. 2 lata zgory. wynajme bezdzietnemu malzenstwu. Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 799

Za
pozyczenie 500 zł oddam na 1 rok prozny pokój w centrum. Adres Kurjer Poznański zdw 43 940

2
pokoje kuchnia zwrot remontu 1 200 zł, miesiecznie 80. Wielkie Garbary 42. I. ptr. zdw 43 951

Jeden
lub dwa pokoje przone, elektrycznosc, telefon czynsz rok zgory. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 43 851

2
pokoje kuchnia, elektrycznosc, czynsz miesieczny 65 zł. Zabikowo, Poniatowskiego 10. zdw 43 937

2
pokoje kuchnie miesiecznie 60. okolo 2 000 kosza. Jezyce. Zgloszenia Kurjer Poznański zdw 43 975

Dwa
komfortowe pokoje przone lub umeblowane wynajme. Lud. Rzepeckiego 19. m. 18 zdw 43 973

Fokój
kuchnie odstapie korzystnie. Gen. Umińskiego 12b. m. 3. zdw 43 270

Pokój
kuchnia dwuletni czynsz 1 000. Informacje Piotra Wawrzyniaka 32. m. 2. zdw 43 927

Mieszkania
2 pokojowe 115—130. 3 pokojowe 150 dzierzawa miesieczna, koniec Grunwaldzkiej, Sójka, Wierzbicie 21. zdw 44 072

Mieszkanie
6 pokojowe, komfortowe zaraz wprost od gospodarza. Marynarska 9. zdw 44 035

Trzy
pokojowe mieszkanie nowe blisko dworca wydzierzawie od 1. 8. — Nawracala, Pobjedziska, Polna. zdw 44 031

Mieszkanie soneczne
8 wzglednie 5 pokoi I. ptr., 2 garaże z mieszkaniem dla szofera przy ul. Matejki wydzierzawie zaraz bez odstepnego. Rowniez ubikacje handlowe bardzo korzystne do wydzierzawienia. — Olekszy, Waly Zygmunta Augusta 10 a. godz. 16—19. zdw 44 020

Mieszkanie
2 pokoje z kuchnia, czesciowo z meblami tano na sprzedaz. Gen. Umińskiego 12, b. mieszkanie 1. zdw 44 070

Mieszkanie
2 pokoje kuchnia (centrum) 750 zlotych, rok czynsz zaplacyony. 4 pokoje kuchnia, lazienka (Lazarz) z czynszem na kwartal spiesznie wynajmie „Pawilon” Marszałka Focha 15 zdw 44 052

9 SZUKA MIESZK.

Inteligentna
rodzina poszukuje pokoju z kuchnia ewentl. duzego przonego od gospodarza. Czynsz wedlug ugody. Oferty Kurjer Poznański zdw 42 945

3—4 pokoje
poszukuje bezdzietne malzenstwo, czynsz zgory za rok — Oferty „Par” pod 28,59. Pw 5 424-28,59

Mieszkania
3 pokojowego komfort za dzierzawe zgory w srodmiesciu poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 733

Poszukuje
pokoi i kuchni. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 779

Poszukuje
pokoi i kuchni lub samego pokoju z piecem kuchennym Oferty Kurjer Poznański zdw 43 791

Poszukuje
2—3 pokoi kuchni, lazienka 1-go wrzesnia bez odstepnego, czynsz miesieczny. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 750

Starsze
malzenstwo bezdzietne poszukuje pokoju z kuchnia lub jednego od gospodarza za miesieczna dzierzawe. Zgloszenia Kurjer Poznański zdw 43 746

2 pokoi i kuchni
wprost od gospodarza, plac za 1 rok zgory. Zgloszenia Kurjer Poznański zdw 43 721

6 pokojowego
mieszkania z wygodami nie wyzej III. pietra szukam. Kurjer Poznański zdw 43 684

3
pokojowego mieszkania sonecznego ewentl. z lokalem handlowym poszukuje bezdzietne malzenstwo zaraz ewentl. czynsz rok zgory. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 696

4—5
pokoi nie wyzej III. pietra z wygodami wprost od gospodarza poszukujemy Oferty Kurjer Poznański zdw 43 455

Dwupokojowego
mieszkania poszukuje, dzierzawe zgory. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 805

2—3
pokoje poszukuje. — Zgloszenia Kurjer Poznański zdw 43 796

Mieszkania
4—5 pokoi, nie wyzej II. pietra, tramwaj centrum Lazarz, dzierzawa naprzod. Zgloszenia: Bank Oszczednosciowo-Kredytowy — Zwierzyniecka 7. zdw 43 795

Dwóch
pokoi z kuchnia poszukuje urzednik panstw. za czynszem miesiecznym wprost od gospodarza. Okolica obojetna. Laskawe oferty Kurjer Poznański zdw 43 945

2 000
dam za 2 pokojowe mieszkanie. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 855

2—3
pokojowego kuchnie i lazienka za miesieczna ewentl. za rok zgory poszukuje bezdzietne malzenstwo. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 884

2 pokoje
z wygodami w lepszym domu szuka zony, samodzielnym wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 977

Solidna
pani szuka pokoju kuchni ewentualnie wiekszego mieszkania, centrum od gospodarza, czynsz zgory. Zgloszenia Kurjer Poznański zdw 43 874

Inteligentna
pani szuka 2 pokoi niekrepujacych, najchetniej gospodarza, centrum. Zgloszenia z cena Kurjer Poznański zdw 43 873

Który
z panow gospodarzy wydzierzawie malzenstwu dwa do trzech pokoi z kuchnia za dzierzawe, w okolicy centrum. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 43 890

Poszukuje
3—4 pokoi blizej centrum roczna dzierzawa od gospodarza. Polwjejska 2. m. 6. zdw 43 993

7—8 pokojowego
mieszkania centrum I. pietro tylko wprost od gospodarza poszukuje. Zgloszenia „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 28,105 Pw 5471-28,105

3—5
pokoi, wygodny, srodmiescie, poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 541

1—2
pokoi nieumeblowanych z kuchnia lub bez, mozliwie centrum. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 015

Poszukuje
pokoiu kuchni od gospodarza — czynsz zgory. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 43 614

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienie
pokoi i kuchnie na portjerstwo. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 778

Zamienie
5 pokojowe na Lazarzu na 3 pokojowe. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 777

Pokój
soneczny zamienie na 2—4 Oferty Kurjer Poznański zdw 42 744

Zamienie
pokoi z wygodami na pokoi z kuchnia z doplata. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 882

Mieszkanie 3 pokojowe komfortowe
Marszałka Focha 40 zł zamienie na wieksze, czynsz. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 018

11 POKOJE UMEBL.

Pokój
dobrze umeblowany wynajme zaraz. Mickiewicza 7 mieszkanie 9. zdw 41 689

Malzenstwo
dwa elegancie pokoje, telefon. Chelmonskiego 21 I. lewo. zdw 43 458

Pokój
balkonowy. Wierzbicie 37 mieszkanie 4. zdw 43 760

Pokój
frontowy, elektrycznosc, Skladowa 11, m. 9. zdw 43 733

Oficerowi
ladny pokoi niedrogo wynajme. Chelmonskiego 2 Wojterska. zdw 43 674

Pokój
wynajme. Reya 5 mieszkanie 8. zdw 43 820

Pokój
panu telefon. Waly Jana III. 9. II. zdw 43 667

Sołacz
umeblowany Mazowiecka 5. zdw 43 664

Pokój
umeblowany. Matejki 66. m. 6. zdw 43 639

Pokój
ladny oraz malý skromny wynajme. Skryta 11. II. prawo. zdw 43 688

Elegancni
pokoi lub dwa uzywaniem kuchni i lazienka do wynajecia Gajowa 4. m. 9. zdw 43 717

Pokój
dobrze umeblowany wynajme. — Slowackiego 35. II. prawo. zdw 43 673

Pokój
umeblowany frontowy 1—2 osob lub na biuro. Sw. Marcin 47. III. m. 6. zdw 43 716

Pokój
Półwiejska 35. I. zdw 43 892

Pokój
soneczny, wejscie niekrepujace, fortepian. Mostowa 4, mieszkanie 9. zdw 43 906

Pokój
z klatki schodowej. Szulc, Poczta 12. zdw 43 814

Pokoje
z calkowitem utrzymaniem za 110 zł lub bez. Zgloszenia Kurjer Poznański zdw 43 845

Marcina
panienkom. 29. III. front. zdw 43 844

Pokoje
umeblowane wynajme — Kantaka 7, m. 10. zdw 43 850

Dwom
panienkom wspolny pokoi. Sobkowiak, Male Garbary 9. zdw 43 793

Pokój
zaraz, elektrycznosc. — Poplinski 12 a. I. prawo. zdw 43 806

Ladny
soneczny pokoi. Kraszewskiego 9. III. lewo, naroznik Slowackiego. zdw 43 832

Pokój
umeblowany zaraz. — Sw. Wojciech 2 a. II. lewo. zdw 43 841

Kulturalnym
centrum, parter. Skladowa 1, m. 16. zdw 43 961

Pokoik
zaraz. Grottigera 2, m. 2. zdw 43 948

Pokój
z meblami 900. Neumann. Polwjejska 13. IV. zdw 43 955

Dwuosobowy
elektrycznosc. Jozefa 6. II. lewo. zdw 43 856

Malzenstwo
lub 2 panom wynajme pokoi umeblowany z osobnym wejsciem. Marsz. Focha 74. m. 4. zdw 43 860

Pokój
elektrycznosc. Dzialynskich 9, miesz. 5. zdw 43 936

Telefonem
pokoi I. ptr., balkon do wynajecia. Adres Kurjer Poznański zdw 43 981

1 000
pozyczki poszukuje, procent pokoi umeblowany uzywaniem kuchni. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 976

Dobrze
umeblowany pokoi wynajme. — Sw. Marcin 41, m. 11. zdw 43 974

Niekrepujacy
panu. Kantaka 1, II. prawo zdw 43 972

Frontowy
czysty. Polwjejska 6, mieszkanie 11. zdw 43 989

Strzelecka
2, m. 11, podworce wspolny panience. zdw 44 024

2 pokoje
elegancie 1—2 osobom zaraz. — Bukowska 9. II. zdw 44 033

Dwuosobwy
pokoi uzywalnoscia kuchni, swiatlo elektryczne, wejscie z klatki schodowej od 1 sierpnia dla inteligencji. Slowackiego 38 m. 9. jw 1092

Klatki
pokoi niekrepujacy frontowy, inteligentowi. Ratajczaka 38. II. lewo. zdw 43 999

12 SZUKA POKOJU

Malzenstwo
bezdzietne poszukuje pokoju kuchni. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 680

Pokój
umeblowany uzywaniem kuchni poszukuje bezdzietne malzenstwo tylko w srodmiesciu 1. 8. 31. — Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 896

Pokój
niekrepujacy, solidny od zaraz potrzebny kilka dni w miesiacu dla przyjezdnego Oferty z cena Kurjer Poznański zdw 43 811

Urzedniczka
szuka pokoju czystego, I. pietro lub II. przy ulicy Jasnej, Mickiewicza, Zwierzynieckiej, Slowackiego. Oferty z podaniem warunkow do Kurjera Poznańskiego zdw 43 971

13 LOKALE

Lokale
przemyslowe w centrum miasta jasne, suche, samodzielný budynek ca 1 000 m². pokoje na biura, nadajace sie na fabryke, hurtownie i t. p. nadzwyczaj korzystnie polozone, do wydzierzawienia od 1. 7. 31. lub pozniej. — Zgloszenia dla wlasciciela domu do „Par”. Al Marcinkowskiego 11. pod nr. 27,77. Pw 5 365-27,77

Sklepu
suchego do magazynowania bezczek srodmiescie lub Jezyce poszukuje. Zgloszenia Kurjer Poznański zdw 43 788

Szukam
zaraz skladu kolonialnego ewentualnie skladu nadajacego sie na branze towarów kolonialnych. — Zgloszenia Kurjer Poznański pod zdw 43 694

Ubikacje
przemyslowe wydzierzawi gospodarz. Dabrowskiego 88. zdw 43 715

Ubikacje
przemyslowe 200 mtr. kw. korzystnie wydzierzawie. Zgloszenia sklad cukierkow. Wroniecka 16. tel. 1242. zdw 44 053

Wygodne ubikacje biurowe
Jasna 11 do wynajecia. Zgloszenia Kalzahn, Wierzbicie 18, m. 34, lub Wl. Szymański, Jasna 11. zdw 43 986

3
ubikacje nadajace sie na sklad biura, cichy przemysl wynajme gospodarz. Wierzbicie 2. zdw 44 053

14 DZIERZAWY

Mleczarni
dobrze prosperujacej blisko Poznania przy kole poszukuje — dzierzawa. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 229

Poszukuje
sie na prowincji mieszkania dwupokojowego ewentl. skladzikiem miasto powiatowe Podac warunki: Mylna 2, mieszkanie 3, Poznan, zdw 43 720

Warsztat
rzeznicki, stajnia, wozownia do wynajecia. Maczynski, ul. Matejki 66. zdw 43 638

Stajni
na 3 do 5 koni poszukujemy od zaraz Zgloszenia Kurjer Poznański zdw 43 827

Piekarnię
wydzierzawie zaraz z mieszkaniem w miescie wprost od wlasciciela. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 812

Stajnie
wydzierzawie. Wierzbicie 37. zdw 43 969

Dom
z ogródkiem soneczne 3 pokoje, kuchnia, wolne odnowione od wlasciciela, czynsz 2 lata zgory, warunek. Wskaże Kurjer Poznański zdw 43 853

Wydzierzawie
warsztatem mechanicznym z kompl. urzadzaniem, blisko Poznania, w bogatej okolicy, w miescie powiatowym. Dzielnicy fachowcow moze liczye na egzystencje. Zgloszenia do „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod 56,11. Pw 5 439-56,11

Piekarnię
wydzierzawie w Poznaniu. Piec patentowy. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 988

Hotel
z restauracja z dnem 1. 11. 31. jest do wydzierzawienia, Dzielnicy fachowcow moze liczye na egzystencje Zgloszenia przyjmuje J. Majewski, sklad zelaza, Keynia, Rynek 22. nw 4476

Oberza
z sala kolonj, 6 morg roli, jedna w duzej koscielnej wsi, 14 ubikacji przy szosach i majatkach z powodu zmiany natychmiast tano wydzierzawie, Polom, Uzdowo, stacja Gralewo, pow. Dzialdowo, Pomorze. zdw 44 001

Rzeznictwo
z kompletnym urzadzaniem z zapadem elektrycznym natychmiast wydzierzawie. Leda, Bydgoszcz, Poznańska 12. Pw 5453-63,372

15 UZDROWISKA

Willa „Owsianka“
Bukowina ad Zakopane. Czyste soneczne pokoje z calodziennym pieciarozwem utrzymaniem 6 zł dziennie Porozumienie tamze p S. Russówna zdw 35 830

„Milowody“ Zaklad przyrodoleczniczy
leczy nerwy i choroby wewnetrzne ceny niskie, Poczta stacja Oborniki Wlkp. zdw 41 363

Bukowina ad Zakopane
willa Owsianka poleca pokoje z utrzymaniem 6 zł dziennie zdw 41 782

Jastrzebia Góra
willa „Vesta” nad pelnem morzem poleca pokoje z utrzymaniem, komfort nowoczesny oswietlenie elektr. kuchnia wyborna, ceny niskie. zdw 42 777

Sierpień
Letniska na 3 osoby z calodziennym utrzymaniem we dworze lub leśniczowce gdzie las i woda poszukuje/sie Oferty z podaniem warunkow do Kurjera Poznańskiego zdw 43 759

Mosina
pokoje utrzymaniem, las, rzeka, Cabańska, willa Schildknechta, za Strzelnica zdw 43 782

Letnisko
zaraz wolne, piekna okolica 5 zł dziennie, dobrem utrzymaniem, Hagt Kakulin, poczta Koscielne Popowo. zdw 43 789

Zakopane
pensjonat „Zamiec” Jagiello

Na delikatną i wrażliwą cerę

używaj tylko mydło Vaselan Chermegon Poznań. Zadać w aptekach i drogeriach. Pw 5172-27.53

Pluskwy

z zarodkiem wyciepian radykalnie wyeliminować zarazki trującej cemi tepie szczyry itd Amicus Maleckiego 15 II. zdw 88 780

Krawcowa

wykonuje suknie tania. Nowakowa. Składowa 12. zdw 43 781

Obiady

smaczne tanie. Abonentom taniej Św. Marcin 52/53. zdw 43 780

Koldry

wykonuje stare przerabia Smoczyńska. Kwiatowa 8 zdpw 43 734

Akuszzeria

Piotrowska - Kusik, mieszka Grobla 2a. zdw 43 772

"Klara"

Pracownia Pończoch. Rzeczypolitej 3. podwórze prawo. parter. Specjalność: nadrabianie stóp podnoszenie wysnutych oczek. zdw 43 753

Pensjonat

dla przyjeźdźców Poznań. Gwarana 17. II. Pokoje umeblowane większe i mniejsze. Ceny niskie. T. Rowecka. zdw 43 728

Reparuje

oczek w pończochach nadrobienie stóp 2 zł. Mostowa 4. m. 2. zdw 43 727

Krawcowa

szuka zajęcia poza domem 3 zł. dziennie. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 43 783

Pracownia Gorsetów "Wanda"

Ratajczaka 27 wykonuje szybko sumiennie wszelkie gorsety pasy bandaże do po ciąży operacji itp. Biustonozce wszelkiego rodzaju oraz reparacje zdw 43 907

Dzielnia chiromantka
s długoletnia i doświadczona praktyką przepowiada przeszłość, teraźniejszość i przyszłość z rak. fizjonomii, grafologii, fotografii i kart. Liczne podziękowania. — Przyjmuje od 10—1 i od 3—8 wieczór. (Lazarz) Marcelego Mottego 2. II. pięt. front. m. 7. zdw 43 663

Kopalnia złota

dla każdego jest zbiór naszych 200 przepisów do samodzielnego wykonania prostymi środkami różnych artykułów, używanych w handlu i życiu domowym. Wyślijka po poprzednim nadesłaniu gotówki 2 zł. — (za zaliczeniem 5 zł.) Wydawnictwo dzieł praktycznych "Adelante". Bydgoszcz, Dworcowa 31 b. Oddział IV. Pw 5448-63.995

Krawcowa

w dom. Ul. Pocztowa 3. m. 9. zdw 43 826

Szyje

suknie szybko i tania. Pocztowa 30. III. mieszkanie 29 zdw 43 819

Pluskwy

wyciepisz radykalnie w 6 godzinach jedynie przez użycie sw. wocy dezynfekcyjnej GAZO TOX. W każdej drogerji do nabycia. Pw 5175-67.28/9

Krawcowa

wykonuje przedko, akuracie. tania. Wrocławka 30. m. 21. zdw 43 968

Szyje

garderobe damska. Aleje Marcinkowskiego 21. mieszkanie 14 zdw 43 983

Wózki

dzieci i budki pociąga cerata naprawia kółka, gumy na składzie Razer, Szewska 11. zdw 43 918

Salon Mód

wykonuje wykwinnie wszelka garderobe damska. Feglarska. Wielkie Garbary 33. zdw 43 923

Najtaniej

wykonuje płaszcze damskie, wykonuje miarowe. Stary Rynek 76. Szuster. zdw 43 985

Szyje

modele warszawskie w domu. za domem. Krasieńskiego 8 c. Rudawska. zdw 43 914

Oczka

tania podnoszą w pończochach. Witkowska. Strzelecka 2. zdw 44 025

Wszelka

garderobe damska wykonuje szybko. tania. Słowackiego 39. III. prawo. jw 1039

Kapelusze

wykonuje pierwszorzędnie żalobne 24 godzinach. Aleje Marcinkowskiego 21. mieszkanie 14. zdw 43 658

23 OZENKI

Panna
krawcowa lat 32 z mieszkaniem i wyprawa pozna kawalera, urzędnika państwowego celem ożenku. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 44 074

Brunetka
znudzona samotnością poszukuje towarzysza inteligentnego od 30 do 40 lat, rzecz poważna. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 775

Panienkę
odpowiednio sytuowaną pozna nauczyciel, gimnazjalny, także przyjmie pośrednictwo. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer Poznański. zdw 43 998

Blondynka
lat 21, przystojna, wykształcona, gospodarna, posiadając na Pomorzu, kilknaście km od Gdyni, pierwszorzędny majątek ziemski, 580 morg pszennej ziemi, pragnie poznać pana, najchętniej ziemianina w celu matrymonjalnym. — Majątek celem spłaty rodużniwa pożądany. Oferty, traktujące poważnie sprawę, proszę skierować pod 501 do Kurjera Poznańskiego w Gdyni. nw 4408

Panna
lat 30 na stałej posadzie państwowej poszukuje inteligentnego pana w celu matrymonjalnym. — Oferty Kurjer zdw 43 753

Dla
brata, przemysłowca samodzielnego, przystojnego, blondyna, 34 lat, szukam żony skromnej, inteligentnej, z posażeniem dla wspólnego dobra. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 43 990

Prawdziwie
szczerą, miłą serdeczną towarzyszkę życia o wysokiej kulturze ducha pragnie zapoznać 20-letni sierota. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 825

Brunetka
zapozna przystojnego, inteligentnego przyjaciela od 35 lat, cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 848

Młody zbożowiec
założy przedsiębiorstwo ewentualnie wielkiej wiosec. Która z pań dopomoże — ożenek niewykluczony. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 868

Adwokaci
dwa kawalerowie lat 32, drugi 39 poślubią zdecydowane panie. Posag mile widziany. Oferty bezanonimowe przyjmują Kurjer Poznański zdw 44 040

Młoda Amerykanka
blondynka, posażna (narazie 100 000) poślubi najchętniej lekarza. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 029. Anonimowe wykluczone.

Trębacz
pierwszorzędny z pobocznym instrumencem potrzebny. Zgłoszenia „Par”. nr. 56.17. Pw 5172-56.17

26 ROZRYWKA
Kino Wilsona, Lazarz
Dzwonnik z Notre Dame Największe arcydzieło świata z Lon Chaney. zdw 43 700

Kino Tęcza
wyświetla Królewska tancerkę. zdw 44 046

27 SZUKA PRACY
Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Prawnik i ekonomista
ze znajomością języków i dłuższą praktyką szuka odpowiedniego zajęcia w godzinach popołudniowych. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdp 42 995

Szofer
uczony ślusarz szuka posady, — okolica obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 215

Młody
dypl. pom. drogerji, dzielny w swym zawodzie, poszukuje posady miejscowości obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 309

Ekspedjentka
z branży papieru i galanterji, z 8 lat praktyką, język polski i niemiecki, siła pierwszorzędna szuka posady. Miejscowość obojetna. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 725

Kucharka
w średnim wieku pracowita, uczciwa z dobrem gotowaniem i dobremi świadectwami szuka stałej posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 681

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady do wszystkiego, z dobrem gotowaniem, znam wszelkie prace domowe. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 43 669

Tłumaczę
dzieła literackie oraz pisma wszelkiej treści na język polski, francuski, niemiecki i poszukuję posady. Marja Fraenkel, Guiezo, Józefa Chociszewskiego 4. Pw 5440-55.492

Dziewczyna
z prowincji kochająca dzieci poszukuje posady jako przychodnia lub posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 710

Biuralistka
z 3 letnią praktyką znająca książkowość, stenografię i pisanie na maszynie poszukuje posady. — Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 43 707

Redaktor - literat
bardzo zdolny poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 695

Absolwent
Miejskiej Szkoły Handlowej poszukuje praktyki biurowej. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 691

Urzędnik
gospodarczy kawaler doświadczony biegiy szkołą rolniczą, 7½ roku praktyki poszukuje stanowiska od 1. 8. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 495

Urzędnik
prywatny lat 27, 7½ roku praktyki rolnej i biurowej poszukuje odpowiedniej posady w przedsiębiorstwie handlowym. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdw 43 494

Panienska
inteligentna szuka posady do dzieci, zna szycie, różne robotki, lub za pokojowa. Miejscowość obojetna. Zgłoszenia Kurjer Poznański rw 2 147

Piekarz
samodzielny kawaler, poszukuje posady zaraz. Miejscowość obojetna. Zgłoszenia Kurjer Poznański rw 2 151

Krawcowa
na pierwszorzędna garderobe damska, dziecięca, szuka pracy, może wyjechać. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 895

Krawcowa
rutynowana szuka posady 3,50 dziennie. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 828

Adwokacka i notariacka
siła biurowa, z gruntowną praktyką, specjalność kasa, dobra maszynistka, poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 809

Młoda
pracowita i uczciwa panienska poszukuje posady do jednej lub dwójga osób z gotowaniem zaraz lub od pierwszego. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 837

Krawcowa
pierwszorzędna poleca się w dom. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 836

Dziewczyna
wiejska, czysta, zaufana, poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 840

Posługi
poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 805

Werkmistrz
z dyplomem technicznym, w budowie maszyn rolniczych, przemysłowych, kilkunastoletnie doświadczenie, praktyka fabryk zagranicznych, krajowych, dzielnij organizator, kalkulator, precyzyjny, poszukuje zaraz odpowiedniej posady, ewentualnie magazyniera. Pierwszorzędne świadectwa, referencje — Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 804

Posługi
poszukuje sumienna dziewczyna przed lub po południu. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 800

Praczką
czysta szuka prania, w soboty posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 798

Magistra
farmacji, długoletnia praktyka, poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 509

Pielęgniarka
z praktyką kliniczną, poszukuje posady do niemowlęcia zaraz, miejscowość obojetna. — Oferty Kurjer Poznański zdw 43 568

Młynarz
dzielny w swym zawodzie, obeznany z wszelkimi motorami, poszukuje posady od 1. 8. 31 r. lub później. Kazimierz Nowak, Lubasz, pow. Czarnków. zdw 43 580

Gospodyni - kucharka
z dobrymi świadectwami poszukuje posady w lepszym domu. — Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 43 784

Pomocnik fryzjerski
pierwszorzędna siła, zmieni posadę zaraz lub później. Łaskawe oferty pod "Zdolny". Ekspozytura Kurjera Poznańskiego w Gdyni. nw 4410

Handlowiec
branży kolonialnej ostatnie 5 lat pracował w branży węglowej o-beznany dokładnie z książkowością i pracami biurowymi, szuka odpowiedniej posady książkewo-go-kasiera-ekspedjenta - magazyniera-dysponenta lub t. p. język polski niemiecki, miejscowość obojetna, najchętniej Gdynia lub zagranicą. Oferty Kurjer Poznański zdw 41 918

Szofer
kawaler, poszukuje posady z dobrymi świadectwami, tylko na samochody prywatne. Józef Horwat, Słaboszewo p. Dąbrowa, pow. Mogiła. zdw 42 770

Młodszy pomocnik
z branży skór wypracowni i surowych poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 42 943

Inteligentna
szuka posady gospodynii chętnie na probostwie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 254

Były administrator
samotny, energiczny, uczciwy, z rodziny obywatelskiej, posiadający 16 lat praktyki gospodarczej, z powodu upływu mej dzierżawy, poszukuje posady administratora lub zarządzającego pod ogólną dyspozycję właściciela od 1 października ewentualnie później. Oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego zdw 43 582

Ślusarz - mechanik
dobrze polecony szuka jakiegokolwiek posady za kaucją. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 766

Dziewczyna
czysta, uczciwa poszukuje posady z praniem i gotowaniem od 1 lub 15 sierpnia. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 765

Kuchmistrzynie gospodyni
pierwszorzędne świadectwa poszukuje posady od 1. 8. lub później. Zgłoszenia uprasza do Kurjera Poznańskiego zdw 43 762

Wychowawczyni-nauczycielka
lub wyreczytelka pani przyjmie posadę zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 742

Dziewczyna
poszukuje posady zaraz lub 1. z dobrem gotowaniem do wszelkiej pracy domowej. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 741

Osoba
młoda inteligentna poszukuje posady do dzieci lub jako opiekunka do starszej pani, najchętniej na wieś. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 43 774

Praczką
czysta, uczciwa poszukuje prania. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 761

Szofer
z dobrymi świadectwami i kilkuletnią praktyką, trzeźwy i sumienny poszukuje posady okolica obojetna, ostatnio pracował w Gdańsku. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 757

Czeladnik
rzeźnicki szofer z kilkuletnią praktyką i pierwszorzędna siła fachowa poszukuje posady okolica obojetna. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 756

Praczką
prasowaczka poszukuje posady w majątku. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 755

Początkująca
stenoptystka poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 754

Pomocnik
szewsko - cholewarski poszukuje posady od 1. 8. 31. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 44 008

Były nauczyciel
(maturzysta) z kilkuletnią praktyką we własnym majątku ziemskim, posiadający dyplom szoferski przyjmie zaraz posadę w majątku ziemskim jako żonyta lub samotny może udzielać pozatki łaciny franc. greki lub jakiegokolwiek innej inkasent, podróżujący itp., ewentl. z własnym motocyklem, może złożyć kaucję ewentl. wyjazd zagranicę. Zgłoszenia z podaniem pensji Majetność Łaziska, pow. Wągrowiec. zdpw 43 749

Panna
która pracowała hurtowni bielizny umiejąca szyc koślowiek, z dobrem poleceniem poszukuje jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 747

Biuralistka
dobrem wykształceniem, pisać na maszynie, znajomością niemieckiego, księgowości, bez praktyki, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 797

Poszukuje
posługi zaraz. Kurjer Poznański zdw 43 831

Ekspedjent
branży kolonialnej, lat 19, dzielny w swoim zawodzie i uczciwy, szuka posady, chętnie na prowincji, za skromnem wynagrodzeniem. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 43 830

Praczką
czysto pioraczka, szuka prania. Radecker, Półwiejska 35 zdw 44 039

51000

nakładu posiada tygodnik
Jlustracja Poznańska i Nowiny Sportowe.
OGŁOSZENIA

przedsiębiorstw z masową produkcją, przeznaczoną dla najszerszych warstw, znajdują w nim najodpowiedniejszy organ. Zamówienia wprost i przez wszystkie agencje ogłoszeniowe upraszamy do każdego poniedziałku godziny 10 przed poł.

Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu
św. Marcin 70.

Panna
małomieszczanka szatynka lat 24 niebieska pragnie poznać pana na stałym stanowisku w celu matrymonjalnym. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 752

Dwie
koleżanki, niebieskie licejące lat 23 i 25 poszukują znajomości panów na stanowisku w celu matrymonjalnym. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 722

Nauczycielka
państwową wykwalifikowana — (starsza panna) wyjdzie zamaż. Warszawa. skrytka pocztowa 861 nw 4443

Wdowa
lat 36, z dwoma dziećmi 6 i 10 lat posiadająca własny dom z piekarnią w mieście na Pomorzu — pragnie wyjść zamaż. Panowie piekarze inteligentni, religijni, dobrego charakteru z majątkiem raczą oferty możliwie z fotografią złożyć do Kurjera Poznańskiego zdw 43 705

Kawaler
na stałej, państwowej posadzie i kierowniczem stanowisku, pozna pannę do lat 21, dzielna, gospodarna, posiadająca majątek. Cel matrymonjalny. Oferty z fotografią Kurjer Poznański zdw 43 701

Biuro
Record umiejętnie pośredniczy w sprawach matrymonjalnych. — Skarbowska 15. telefon 40-18. zdw 43 857

Panienska
lat 20, mająca 3 000 zł może wyjść za oficera marynarki handlowej. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 690

Pannę
do lat 25, inteligentną, zacnego charakteru, zasad niedzielszych ładną gospodarną pozna kawaler brunet, zdrowy, kierownicze stanowisko. Cel matrymonjalny — Oferty z podobizną do Kurjera Poznańskiego zdw 43 446

Wdowiec
bezdzienny posiadający 18 tysięcy gotówki pragnie poznać wdowę bezdzietną lub pannę celem ożenku, majątek niewymagany, — strój wiejski niewykluczony, fotografie, którą się zwraca, o ile możliwość pożądana. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 652

Lekarz weterynaryj
poślubi kulturalną panią, posag obojetny. Oferty bezanonimowe przyjmują Kurjer Poznański zdw 43 485

Dla
siostrzeńca rzeźnika lat 24 szukam panny celem ożenku majątek wymagany Łaskawe zgłoszenia z fotografią Kurjer Poznański zdw 43 697

Profesor
gimnazjalny, trzydziestoletni kawaler, pozna zamożną pannę, najchętniej właścicielkę majątności ziemskiej lub kamienicy, w celu matrymonjalnym. Łaskawe szczególne zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 43 929

Kawaler
nauczyciel z Poznania pozna uczciwą, szlachetną pannę, lat 16—20. Cel matrymonjalny, dyskrekcja zapewniona, sprawa honorowa. — Oferty z fotografią Kurjer Poznański zdw 43 922

Dla
mojego przyjaciela na poważnym stanowisku z stałym dochodem z 1 000 miesięcznie, poszukuje żony inteligentnej, wykształconej, młodej do lat 26 z majątkiem około 60 000 zł. Pośrednictwo krewnych uproszone. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 852

Kawaler
lat 36 rzemieślnik poszukuje panny lub wdówki z własnem mieszkaniem, którą dopomoże do osiągnięcia jakiegokolwiek bądź pracy, warunek ożenek. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 44 041

24 NAUKA

Potrzebny
na czas wakacji korepetytor, któryby w zamian za pobyt na wsi udzielał V. klasie lekcyj łaciny i matematyki. Zgłoszenia: Majetność Szczerbin, p. Łobżenica, pow. wyrzyski. zdw 43 589

Angielka rodowita
lekcje łatwa praktyczna metoda, latem taniej. Św. Marcin 18, mieszkanie 3. zdw 43 899

Kroju damskiego
udziela wieczorem Salon Mód I. Szymański, Waly Jana III. 9. zlw 43 670/71

Kursy
stenografji, pisania na maszynie, książkowości Tyran-Zaworskiej, Strzelecka 33. zdw 44 021/22

Francuskiego
udziela doświadczona nauczycielka (sorbonistka). Św. Marcin 64, mieszkanie 13, front. zdw 43 887

Kursy
stenografji, pisania maszyną, książkowości. — Kromczyńska, Ogrodowa 16. zdw 43 979

25 MUZYKA

LEKARZ

na prowincji poszukuje
ZASTĘPCY

od 9 sierpnia na czas 8 tygodni. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Pozn. pod zw 10 196

Gospodyni - kucharka
restauracyjna samodzielna z dobrymi świadectwami poszukuje posady do restauracji lub zakładu także na wyjazd. Oferty Kurjera Poznańskiego zdw 43 431

Służąca
wiejska z gotowaniem do wszystkiego szuka od zaraz lub 1. 8. posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 480

Przyjmę
posadę elewki w majątku za minimalnym wynagrodzeniem, miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 472

Służąca
z długoletnim świadectwem poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 492

Bardzo
uczciwa i zaufana dziewczyna z średnim gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 491

Służąca
do wszystkiego do dwóch osób od zaraz lub 15. Świadectwa dobre. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 471

Ogrodnik
starszy samotny, doświadczony, poszukuje posady zaraz lub później na centralnym ogrzewaniu, najchętniej willi. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 465

Gospodyni - kucharka
restauracyjna z dobrymi świadectwami szuka posady zaraz lub 1. 8. miejscowość obojetna. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 462

Panienska
z lepszej rodziny w średnim wieku umiejąca prowadzić gospodarstwo domowe oraz gotować poszukuje posady. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 43 460

Wymowni
panowie i panie znajdują możliwość łatwego zarobkowania. Nowicjuszy wprowadzamy Bogaty materiał reklamowy dopomaga do sukcesu. Zgłoszenia codziennie o 19. Drużbackiej 7 — 11. zdw 36 402

Z powodu
śmierci chlebobawcy s. p. Gustawa Raszewskiego, poszukuje od 1. VIII. 31 samodzielnej posady z rodziny gospodarczej jako kawalera, na obecnej 3 lata z pierwszorzędnymi referencjami. Łaskawe oferty uprasza A. Szczawik, Jasień, p. Kościan. zdw 40 872

Pomocnik
kołodziejski z własnymi narzędziami, poszukuje posady za skromnym wynagrodzeniem. — Franciszek Andrasz, Sedziny, pod Bukiem. zdw 40 872

Nadmłynarz
posiadający mistrzostwo i niemiecką szkołę młynarską, lat 53, pierwszorzędną fachowiec, chciałby 1 września zamienić posadę. Łaskawe zgłoszenia Jadwiga Skrzypczakowa, Krotoszyn, ul. Zduńska 54. zdw 43 354

Buchalter
rutynowany rachmistrz z egzaminami Akademii Handlowej, kilkoletnia praktyka w urzędowych i prywatnych zakładach ziemskich, posiadający poważne referencje, poszukuje posady w majątkach ziemskich jako buchalter rachmistrz lub kasjer ewentualnie w poważnym przedsiębiorstwie handlowym. Zgłaszca: Kordas Słomnicki, k. Miechowa. zdw 42 776

Bona
pielęgniarka doświadczona z kilkoletnią praktyką przy starszych dzieciach i niemowlętach, lekcje polskie i niemieckie poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia pisemne Zekanowska, Gniezno, Sienkiewicza 1. I. p. zdp 40 307

DZISIAJ W KINIE

- Apollo: „Gorąca krew“.
- Aurora: Pat i Patachon jako Dom babnkowy.
- Corso: Wzięcie z Sung-Sing i „Upadek Paryża“.
- Colosseum: „Kryształ“.
- Edison: Bezbronne dziewczę.
- Metropolis: „Kaprys życia“ i rewja p. t.: „Ho, ho... aż 100 krawatów“.
- Odeon: Szlakiem habfy.
- Renaissance: „Krolowie bez korony“ i „Biały Kieł“.
- Słońce: „Kapitan marynarki“.
- Tęcza: Królewska tancerka.
- Wilsona: Dzwonnik z Notre Dame.

Dziewczyna
szuka posady do wszelkich prac domowych zaraz, dobrymi świadectwami, śniadeckich 19, mieszkanie 8. zdw 43 520

Panienska
uczciwych rodziców, sumienna, inteligentna poszukuje posady do dzieci lub pokojowej od 1. 8. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 43 514

Gospodyni
w średnim wieku z bardzo dobrymi świadectwami poszukuje posady do kasyna lub do restauracji. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 108

Inteligentna
młoda panienska poszukuje posady do składu, restauracji lub do dzieci. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 353

Panna
uczciwa, sumienna z dobrymi świadectwami poszukuje posady do gospodarstwa domowego od 1. 8. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 43 518

Służąca
poszukuje posady do wszystkiego, z gotowaniem, z dobrymi świadectwami. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 511

Kucharka
umiejąca dobrze gotować, z dobrym świadectwem, poszukuje posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 540

Stróżowania
nocnego poszukuje bezrobotny z gwarancją na Jeźcach między ulicami Wawrzyniaka do Polnej. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 530

Kucharka gospodyni
restauracyjna dzielna w swym zawodzie, poszukuje posady. — Oferty Kurjer Poznański zdw 43 351

Inteligentna
panienka lat 21, sympatyczna, muzykalna, znająca język niemiecki, polski, haft ręczny, kochająca dzieci szuka posady najchętniej lektorki lub towarzyszyki do starszych osób. Zgłoszenia Kurjer Poznański nw 4 432

Książkowa bilansistka
działa w swym zawodzie, może zająć się domem poszukuje posady zaraz lub później również w majątku. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 426

Skrzypczaka
obligacjista rutynowana, równocześnie śpiewaczka wolna. Bednarek, Toruń, poste-restante. zdw 43 591

Poszukuje
posługi. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 578

Gospośnia
w średnim wieku, samodzielna, znająca wykwinną kuchnię, zaprawę pieczenia ciast prasowanie sztywnej bielizny poszukuje posady od 1 sierpnia na majątku lub probstwie. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 419

50 — 100 zł
rjer Poznański zdw 43 322

Pokojoja
z długoletnim świadectwem najchętniej do wszystkiego szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 42 627

Biurowa
inteligentna, rzetelna, znająca również inne prace, szuka jakiegokolwiek pracy. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 317

Aptekarska
siła pomocnicza z 10 letnią praktyką, władająca językiem polskim i niemieckim, poszukuje posady od 1 września lub 1 października rb. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 355

Kucharka
umiejąca dobrze gotować, z dobrymi świadectwami poszukuje posady, ewentualnie do wszystkiego. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 416

Sanitarjusz
weterynaryjny
ponaty z 11 letnią praktyką w leczeniu wszelkiego inwentarza żywego, z dobrymi świadectwami poszukuje posady. Adres Kurjer Poznański zdw 43 435

Poszukuje
posługi na Jeźcach. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 433

Apteka
Student ostatniego roku farmacji z roczną praktyką poszukuje zastępstwa od pierwszego sierpnia lub zaraz. Wymagania skromne. Łaskawe oferty proszę kierować pod adresem Jerzy Smolka, Toruń, Konopnickiej 27 zdw 43 423

Dziewczyna
z wioski do wszystkiego poszukuje posady z długoletnimi świadectwami. Oferty Kurjer Poznański zdw 42 626

Szofer
slusarz poszukuje posady za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 632

Gospodyni
kucharka samodzielna poszukuje posady na wsi w mieście. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 631

Posługaczka
poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 43 630

Dziewczyna
zaufana z dobrem gotowaniem, z dobrymi świadectwami szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 629

Czeladnik kowalski
Dla dzielnego poszukuje zaraz lub później odpowiedniej posady. J. Wilhelmi, Miedzichowo. nw 4 456

Pokojoja
znająca szyć prasowanie, roboty ręczne, poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdw 43 554

Wychowawczyni
freblanka kochająca dzieci poszukuje posady od 1. 8. miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 751

Kowal maszynista
egzaminowany podkwasz koni, obeznan z wszelką reparacją maszyn rolniczych kawaler obajby posadę samodzielną lub pomocnika. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 964

Ekspedjentka
z branży piekarsko - cukierniczej poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 43 947

Stenotypistka
biegła w polskim i niemieckim, poszukuje sady ewentl. w godzinach popołudniowych. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 43 859

Krawcowa
dobrze polecona szuka posady 3 3 zł dziennie. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 964

Wolki zbożowe i wszelkie szkodniki zbożowe

BIADA NAM RATUNKU! tępi radykalnie świeca dezynfekcyjna „FUMIGATORE CIMEX“

Świeca ta tępi również radykalnie w przeciągu 5 godzin, wszelkie insekty, pluskwy, wszy, mole, karaluchy i mikroby chorobotwórcze po wypadkach chorób

Zakłady Chemiczne - Dezynfekcyjne „Salwator“, Katowice, Teatralna 10, tel. 2901

Do nabycia we wszystkich aptekach i drogerjach. Biuro dezynfekcyjne w Poznaniu: Roman Kurczewski, Chelmońskiego 9, tel. 71-14. Ponadto we wszystkich większych ośrodkach biura dezynfekcyjne p. f. „Fumigatore Cimex“, Pw 1521

Woznica
inkasent, który zna prace spedycyjne z dobrem poleceniem, szuka jakiegokolwiek pracy. — Oferty Kurjer Poznański zdw 43 963

Książkowy
długoletnia praktyka, bilansy, podatki poszukuje posady, także przejściowo. Kurjer Poznański zdw 43 994

Kuchmistrz
pierwszorzędnym restauracyjny poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 990

Posady
szofera, służącego pilnego trzeźwego z różnymi zdolnościami szukam. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 065

Student
udzieli korepetycji płatnych lub za pobyt na wsi za zwrotem kosztów podróży H. G. Matejki 45, m. 6. zdw 44 047

Nauczycielka
domowa, zamilowana wychowawczyni, Wielkopolanka, z dłuższą praktyką, muzykalna, przyjmie posadę na wsi najchętniej do młodszych dziewczynki. Łaskawe zgl. Kurjer Poznański zdw 44 003

Inteligentna
panna sierota lat 36, zajmie się domem samotnej osoby za utrzymanie, rodzinne traktowanie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 44 019

Kucharz
poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 44 030

Żelazniak
dobry fachowiec poszukuje posady jako ekspedjent magazynier, względnie podróżujący ewtl. jakiegokolwiek zająca (może być w biurze). Miejscowość obojetna. Oferty Kurjer Poznański zdw 43 987

Nauczycielka
domowa z roczną praktyką z językami obcimi poszukuje posady. Miejscowość obojetna. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 187. nw 4465

Inteligentna
znająca gospodarstwo domowe, krawieczyzna szuka posady gospodyni domu. Oferty pod „Gospodyni“ do „Par“ Bydgoszcz. Pw 5454-63,371

Bufetowa
zdolna poszukuje posady od 1 sierpnia. Miejscowość obojetna. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 44 066

Ekspedjentka
branży księgarskiej i papierniczej, poszukuje odpowiedniej posady ewentl. z całkowitem utrzymaniem, miejscowość obojetna. Łaskawe oferty proszę do Kurjera Poznańskiego zdw 43 941

Asystent
aptekarski, cand. pharm. U. P., posiadający kilkuletnią praktykę zawodową i dobre referencje, włada doskonale językiem niemieckim, poszukuje zastępstwa, krótkiego lub długotrwałego. — Proszę o spieszne podanie warunków Kurjer Poznański rw 2 153

23 WOLNE MIEJSCA

Podróżujących
na pastę do pasów zapędowych poszukuje. Oferty Kurjer Poznański nw 4407

Ucznia
władającego językiem polskim i niemieckim przyjmie Drogerja pod Lwem. W. Siemianowski, Kcynia, Rynek 17. Pw 5451-63,376

Ekspedjent
branży delikatesów kolonialnej, władający poprawnie językiem polskim i niemieckim potrzebny od 1. 8. br. Zgłoszenia z odpisami świadectw oraz podaniem wymaganej pensji przy wolnym stole i stacji przyjmuję. Edmund Moczek, Leszno, Dworcowa 48. nw 4474

Portjer
w średnim wieku, wysoki, gwarancja wymagana. Zgłoszenia natychmiast Dom Rzemieślniczy, Fr. Ratajczaka, pokój 28. zdw 44 027

2 kasjerki
pierwszeństwo teatralne, lub kinowe, gwarancja od 500 zł wymagana. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 44 026

Może
się zgłosić panienska inteligentna znająca dobrze język polski niemiecki, pomoc w nauce, znajomość sycia do 10 letniego chłopca św. Marcin 40, restauracja Zamkowa. zdw 44 056

Podróżujący
na miasto z branży spożywczej na prowizję potrzebny zaraz ewtl. 1. 8. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 44 062

Rolnik
z nowoczesną praktyką, jako zarządający na osobny folwark natychmiast potrzebny. Posada stała. Gwarancja w gotówce konieczna, Leon Weber, Czarnków n/Notecia. Pw 5465-56,12

Maszyniarka
działa i krawcowa do trykotów potrzebne. Adres Kurjer Poznański Jeżyce jw 1083

Samodzielna egzystencja
bez kapitału Poważne przedsiębiorstwo przyjmie kilku inteligentnych wymownych i energicznych panów. Redaj zająca wykwinna akwizycja. Możliwość osiągnięcia wysokiego zarobku. Zgłoszenia z dokumentami przyjmuję szef biura przy Pocztovej 31 a, wysoki parter, mieszkanie 4, w poniedziałek od 11-1 i 3-5 Pw 5470-28,106

Stenotypistki
polsko - niemieckiej z dobrem wykształceniem poszukuje od 1. 8. Oferty z świadectwami i żądaniem pensji do Kurjera Poznańskiego pod zdw 42 690

Pomocnika
malarskiego, firmiste, samodzielnego poszukuje do Gdyni. W. Patalas, Poznań, Fr. Ratajczaka 2. zdw 43 595

Poszukuje
zaraz do mej restauracji i wyszynku biegłej panny do obsługi gości, która w takim przedsiębiorstwie pracowała. Zgłoszenia z fotografią i odpisem świadectw Wl. Twardowski, Borek, Rynek 27/28. zdw 43 587

Młynarza
dzielnego znającego się na wymiale pszenicy i wszelkich gatunków kasy, najchętniej z mniejszą kaucją poszukuje zaraz Młyn Motorowy - Kaszarnia, M. DeGener, Wolsztyn. nw 4451

10 zł dziennie
Poważne przedsiębiorstwo przemysłu krajowego poszukuje pań i panów do lekkiej piśmiennej pracy domowej. — Gdynia Port, skrytka pocztowa 4. zdw 43 593

Samodzielna marszantka
zarazem do ekspedycji potrzebna od 1. 8. 1931. Zgłoszenia pisemne z życiorysem i odpisami świadectw. Antkowiak, Rawicz, Lipowa 294. nw 4450

Uczeń
z ukończoną szkołą handlową do składu skór w Poznaniu potrzebny od 1. 8. Zgłoszenia z życiorysem i odpisami świadectw do Kurjera Poznańskiego zdw 43 737

Potrzebna
zaraz lub później freblanka do dzieci 4-7 lat samodzielnego wychowania i przygotowania do szkoły. Oferty fotografią i świadectwami „Bławat Polski“, Inowrocław. zdw 43 726

Ucznia
w nauce dentystyki przyjmie za opłatą zgóry. Kurjer Poznański zdw 43 732

Kto
zrobi siatki w firanach? Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 43 739

Piekarz - cukiernik
który wypożyczy 500 zł otrzyma stałą posadę, tylko pierwszorzędną siła do lat 45 Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 43 633

Fabryka mebli
w Poznaniu zaprow. od 25 lat poszukuje dzielnego energicznego z wszelkimi w zakresie meblarstwa wchodzącymi pracami dobrze obeznanego kierownika z gotówką Łaskawe oferty proszę skierować Kurjer Poznański pod zdw 43 677

Inwalidy
z koncesją na pełen wyszynk od zaraz poszukuje. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 43 709

Służąca
do wszystkiego, samodzielne gotowanie, zaprawy, dobre świadectwa potrzebna. Łazarz, Chelmońskiego 1, mieszkanie 6. zdw 43 692

Młynarz
z kaucją 4000 zł potrzebny zaraz Zgłoszenia Petras, Nadmłyn p. Skoki. zdw 43 687

Parkietówki
przystojne potrzebne zaraz. „Paryżanka“, Półwiejska 30. zdw 43 902

Parkietówki
przystojne zaraz potrzebne. — Adres Kurjer Pozn zdw 43 921

Służąca
samodzielna, z dobrem gotowaniem, do wszystkiego zaraz potrzebna. Restauracja, Młyńska 3. zdw 43 920

Przyjmę
panienki w różnocalną naukę sycia. Waly Król, Jadwigi 3 a, parter, lew „Limba“, zdw 43 822

Dziewczynie
zdrowa, silna z samodzielnym gotowaniem od 1. 8. Pietrzykowski, Szewska 1 zdw 43 794

Bielizniarkom
dobrym wydam szyć poza dom, również posiadającym maszynę okretkowa. Zgłoszenia 5-7, Grochowe Łaki 4, mieszkanie 10. zdw 43 829

ŚNIEG PUDER TATRZAŃSKI NR 755

ŻŁ 1.50

FALKIEWICZ - POZNAŃ

Humor zagraniczny

M a ż : = Skandaliczne, te modne kostjomy kąpielowe. Będę musiał zakryć sobie oczy...

Z o n a : Może lornetka, co?

(Humorist — Londyn) S. F.

Przedpłata na sierpień 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilust. „Ilustracja Poznańska“ i „Nowiny Sportowe“ w Poznaniu w eksped. zł 4,00, w agencjach w mieście zł 4,60, z odnośnikiem do domu w Poznaniu zł 4,70, z odnośnikiem przez pocztę w Poznaniu miesięcznie zł 5,01 kwartalnie zł 15,63, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 3,00, w innych krajach zł 11,00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potoczными 240 gr. od 1-lamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt, do godz. 9 przedpołud. Drobne ogłoszenia: słowo/napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości.

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.